

Regioleren

Het toepassen van de herziene kwalificatiedossiers in het regioleren

Auteur: Rieneke Spriensma
Opleiding: Dier- en Veehouderij
Afstudeerdocent: Jolanda Stolk
Datum: 31 mei 2018

Het toepassen van de herziene kwalificatiedossiers in het reguleren

Hoe kunnen de werkprocessen van de herziene kwalificatiedossiers geïntegreerd worden in het Regio Leren bij Terra MBO Emmen?

Auteur

Rieneke Spriensma

31 mei 2018

Emmen

In opdracht van

Aeres Hogeschool Dronten in samenwerking met Terra MBO Emmen

Voorwoord

Voor u ligt het onderzoek over het toepassen van de herziene kwalificatie dossiers in reguleren. Dit onderzoek is geschreven in opdracht van Aeres Hogeschool Dronten en Terra MBO Emmen en is bedoeld voor alle Terra MBO vestigingen die aan reguleren doen.

Dit onderzoek is geschreven als afstudeerwerkstuk voor mijn opleiding aan de Aeres Hogeschool te Dronten. De periode waarin dit onderzoek plaats zal vinden is vanaf januari 2018 tot en met mei 2018.

Via deze weg wil ik een aantal mensen bedanken. Als eerste wil ik mijn stagebegeleidster Ine Sturkenboom bedanken voor alle ondersteuning die zij mij geboden heeft tijdens het onderzoek. Daarnaast wil ik mijn afstudeerdocente Jolanda Stolk bedanken voor het begeleiden tijdens het onderzoek en mijn stage. Als laatste wil ik de docenten en studenten van Terra MBO Emmen bedanken voor hun bereidheid om mij te helpen door middel van interviews.

Ik wens u veel plezier bij het lezen van dit onderzoek.

Met vriendelijke groet,
Rieneke Spriensma
31 mei 2018

Samenvatting

Op 1 augustus 2016 zijn de herziene kwalificatiedossiers in gebruik genomen op het middelbare beroepsonderwijs (MBO). Voor Terra MBO Emmen betekent dit dat er vanaf 1 augustus 2016 gewerkt wordt met de nieuwe kwalificatiedossiers. Bij reguleren wordt er beoordeeld volgens de opgestelde beoordelingsmethode die vóór de herziening gemaakt is. Omdat er studenten in 2019 afstuderen volgens de herziene kwalificatiedossiers, is het belangrijk dat de beoordeling van het reguleren volgens de standaarden gebeurt van de herziene kwalificatiedossiers.

De onderzoeksvraag van dit onderzoek is: Hoe kunnen de werkprocessen van de kwalificatiedossiers geïntegreerd worden in het reguleren? Het doel van het onderzoek is het verkrijgen van een advies over hoe de herziene kwalificatiedossiers en de daarbij horende werkprocessen ingezet kunnen worden bij reguleren.

Om antwoord te krijgen op de onderzoeksvraag is er literatuuronderzoek gedaan. En er zijn interviews gehouden met vijf van de zeven opleidingsrichtingen die aan reguleren doen. De interviews zijn half gestructureerd en worden opgenomen. Zodat er tijdens het transcriberen en coderen geluisterd kan worden naar wat er gezegd is.

De herziene kwalificatiedossiers zijn dossiers waarin de opleidingseisen zijn beschreven voor een MBO opleiding. Werkprocessen zijn een onderdeel van dit een kwalificatie. In een werkproces staat beschreven wat een student moet kennen en kunnen voor zijn opleiding. Tijdens reguleren werken studenten aan realistische vraagstukken van de regio. De opbrengst van reguleren voor de student is de ervaring op doen in het bedrijfsleven en het netwerken met het bedrijfsleven. Voor de school en het bedrijfsleven is de opbrengst van reguleren dat het onderwijs en het bedrijfsleven nader tot elkaar komen. Waardoor de aansluiting van onderwijs op het bedrijfsleven verbeterd.

Uit het huidige onderzoek zijn er drie manieren gevonden waarop de kwalificatiedossiers geïntegreerd kunnen worden in reguleren. De eerste mogelijkheid is het gebruiken van werkprocessen bij reguleren in plaats van de competenties. De tweede mogelijkheid is het gebruiken van de kennis en vaardigheden, die bij de kerntaken horen, in plaats van de competenties. En de derde mogelijkheid is het gebruik maken van een vakoverstijgend portfolio waaraan reguleren een toevoeging is.

Tijdens de interviews werd er gewaarschuwd om niet in een keer een te grote verandering te laten plaats vinden. Dit kan heel erg verwarrend zijn voor de studenten en voor de docenten. Daarom volgt het volgende advies. Ga gebruik maken van de werkprocessen die in het kwalificatiedossier staan tijdens reguleren. En laat de competenties achterwege, deze zijn onderdeel van de werkprocessen.

Abstract

The revised qualification files of the secondary vocational education are taken into use on the first of august 2016. For Terra MBO Emmen this means that from august 2016 they will be working with the new qualification files. At regional learning the way of assessing is done according to the assessment method that was made before the revising. Because there are students graduating in 2019 under the revised qualification files, it is important that the assessment of regional learning is done by the standards of the revised qualification files.

The research question of this research is: How can the work processes from the qualification files be intergraded in regional learning? The purpose of this research is to get a recommendation about how to use the revised qualification files and the work processes that belong to the files at regional learning.

To get an answer on this research question literature review has been done. Also there have been interviews with five of the seven education directions. The interviews have been half structured and recorded. So there can be listened to the interviews during transcribing and during encoding.

The revised qualification files are files that describe what the requirements of the vocational education are. Work processes are a part of this qualification file. A work process describes what a student must know and be able to do for his education. During regional learning the student works on realistic questions that come from the region. The yield for the student during regional learning is the experience of working in for a business and create a network of businesses in the region. For the school and the regional business the yield is that the distance between them grows smaller. So the connection between them improves.

In this current research there have been found three ways to intergrade the revised qualification files in regional learning. The first option is to use the work processes instead of the competences at regional learning. The second option is to use the knowledge and skills, that are part of the core tasks, instead of the competences. The third option is to create a cross-sectional portfolio, to which regional learning is an addition.

During the interviews people warned not to change too much in one time. A big change can work confusing for the students and the teachers. Because of this the recommendation is to use option 1. Use the work processes from the revised qualification files during regional learning. And leave the competences omitted, they are a part of the work processes.

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Samenvatting.....	4
Abstract	5
1. Inleiding	8
2. Aanpak.....	11
2.1 Onderzoeksopzet.....	11
2.2 De interviewgroepen.....	11
2.3 Interviewanalyse	12
3. Onderzoeksresultaten	14
3.1 Herziene kwalificatiedossiers	14
3.1.1 Clustering kwalificatiedossiers	14
3.1.2 Opbouw kwalificatiedossiers.....	15
3.1.3 Inhoud kwalificatiedossiers	16
3.2 Werkprocessen.....	17
3.2.1 Definitie werkproces	17
3.2.2 Omschrijving werkproces	18
3.3.3 Gebruik werkprocessen.....	19
3.3 Regioleren.....	20
3.4 De opbrengst van regioleren.....	20
3.5 Regioleren en de herziene kwalificatiedossiers	21
4. Discussie	24
4.1 Interviews	24
4.1.1 Het transcriberen	24
4.1.2 Interviewen in groepen	24
4.2 Aard van het onderzoek	24
4.3 Objectiviteit onderzoeker.....	24
5. Conclusie en aanbevelingen	25
5.1 Conclusie	25
5.2 Advies	25
6. Bibliografie.....	26
7. Bijlagen	28
7.1 Bijlage 1: Herziene kwalificatiedossier veehouderij niveau 4	28
7.2 Bijlage 2: Literatuur zoekplan	44

7.2.1	Krantenartikelen.....	44
7.2.2	Wetenschappelijke artikelen.....	44
7.2.3	Vakbladen en ondersteunende bronnen	44
7.3	Bijlage 3: Interviewstructuur	46
7.4	Bijlage 4: De interviews	48
7.4.1	Interview Akkerbouw	48
7.4.2	Interview Bloem	57
7.4.3	Interview Dierv verzorging	61
7.4.4	Interview Loonwerk.....	67
7.4.5	Interview hovenier	71
7.5	Bijlage 5: Boomstructuur en categorieën.....	77
7.6	Bijlage 6: Terra Model Examenplan.....	80
7.7	Bijlage 7: Checklist schriftelijkrapporten	83
7.8	Bijlage 8: Toestemmingformulier tot opname en beschikbaarstelling afstudeerwerkstukken in repository	84

1. Inleiding

Op 1 augustus 2016 zijn alle middelbare beroepsonderwijs (MBO) opleidingen veranderd. Er zijn minder kwalificatiedossiers opgesteld. De kwalificatiedossiers die er zijn, zijn verkort en overzichtelijker gemaakt. Zodat het onderwijs meer flexibel om kan gaan met veranderingen. De herziene kwalificatiedossiers bestaan uit een basis-, profiel- en keuzedeel. Het basis- en profieldeel liggen vast. In het basisdeel staan de generieke eisen van de AVO vakken, dit zijn de algemeen vormende vakken zoals Nederlands, burgerschap etc. Verder staan in het basisdeel de beroepsspecifieke eisen voor het betreffende werkveld van de student. In het profieldeel staan de specifieke onderdelen van de kwalificatie, dit gedeelte bepaalt de naam van het diploma dat de student ontvangt.

Voor verbreding of verdieping kan de student kiezen uit verschillende keuzedelen. De studenten kunnen hiermee vorm geven aan hun opleiding. De keuzedelen worden per school aangeboden (Romme, 2016).

De kwalificatiedossiers zijn op vier punten verandert.

1. De opleiding bestaat voortaan uit een basisdeel, een profieldeel en een keuzedeel.
2. De manier waarop de dossiers geclusterd worden is verandert.
3. De beschrijving waaraan een student moet voldoen aan het einde van de opleiding is verbeterd.
4. De dossiers zijn dunner en overzichtelijker gemaakt (S-BB, 2016).

Voor Terra MBO Emmen betekent dit dat er vanaf 1 augustus 2016 gewerkt wordt met de nieuwe kwalificatiedossiers. Dit houdt in dat voor bepaalde onderdelen van het onderwijs de beoordelingsstructuur zal moeten veranderen, hiervan is bij Terra MBO Emmen reguleren een onderdeel wat verandert moet worden. Bij het reguleren wordt er beoordeeld volgens de opgestelde beoordelingsmethode die vóór de herziening gemaakt is.

Reguleren is het werken aan realistische vraagstukken van opdrachtgevers uit de regio. De studenten werken aan deze opdrachten vanuit een studentstichting. Bij Terra MBO Emmen gaat dit vanuit de stichting TOP: Terra Outside Projects. Deze stichting bestaat in zijn geheel uit studenten van niveau 4 die in het laatste studiejaar van hun opleiding zitten, in het schooljaar van 2017/2018 zijn dit 32 studenten (Stichting TOP, 2017).

In de stichting zijn er verschillende functies die de studenten uitvoeren. De functies variëren van voorzitter van de stichting tot P&O medewerker. De studenten leren door in een functie te werken hoeveel kanten een bepaalde functie heeft. Ook leren de studenten heel zelfstandig te werken en samen dingen op te pakken. Door deze vorm van onderwijs probeert Terra zo dicht mogelijk bij de realiteit te werken. De studenten die in het tweede leerjaar zitten van niveau 3 en 4 en in het derde leerjaar van niveau 3 zijn betrokken bij de uitvoerende werkzaamheden. De leden van de stichting TOP begeleiden de andere studenten in hun werk (Stichting TOP, 2017).

De opdrachten waaraan de studenten werken zijn erg verschillend per

Figuur 1: Rotonde Klijndijk

studierichting. Voorbeelden van opdrachten zijn bij Bloem, Groen en Styling hebben de studenten een opdracht uit gevoerd in samenwerking met de studierichting Hovenier. Hierbij was de opdracht om de rotonde bij Klijndijk te ontwerpen en het ontwerp ook daadwerkelijk aan te leggen. De studenten Bloem hebben hierbij vooral het ontwerp gemaakt en de studenten Hovenier hebben de planten gepland en de plattegrond gemaakt voor het ontwerp.

Bij veehouderij hebben de studenten een opdracht uitgevoerd voor Innovatie Veenkoloniën waarbij de studenten informatie gingen verzamelen over groenbemesters. Voor het verkrijgen van informatie hebben de studenten literatuuronderzoek gedaan en zijn ze naar 10 verschillende locaties in Nederland geweest om praktijkinformatie te kunnen verzamelen. Na het verzamelen van de informatie hebben de studenten hun bevindingen gepresenteerd aan 50 agrarische ondernemers uit de regio.

Elke student werkt per jaar aan minimaal twee grote projecten. Als er rustige periodes zijn tijdens een project kunnen studenten een extra project naast hun lopende project uitvoeren. Vaak gaan de kleinere projecten bij akkerbouw, loonwerk en veehouderij over het uitzoeken van machines voor een ondernemer. Kleinere projecten bij Bloem en Hovenier gaan over het indelen van een tuin en bij Dier en Paard het organiseren van een educatieve middag voor kinderen.

Het regioleren gebeurt in samenwerking met bedrijven in de regio. Om de samenwerking tussen de regio en het onderwijs te vereenvoudigen zijn er kenniswerkplaatsen opgezet. In deze kenniswerkplaatsen worden ondernemers en studenten bijeengebracht om gezamenlijk met de opdrachten aan de slag te gaan. Emmen, Groningen en Meppel werken samen met drie kenniswerkplekken. Emmen heeft een samenwerkingsverband met kenniswerkplek Veenkoloniën, Groningen heeft een samenwerkingsverband met kenniswerkplaats Westerkwartier en Meppel heeft een samenwerkingsverband met kenniswerkplaats Zuidwest Drenthe. Elke kenniswerkplek heeft haar eigen specialiteiten (Terra MBO).

De kenniswerkplek waar Terra MBO Emmen veel mee samenwerkt is Veenkoloniën. Innovatie Veenkoloniën richten zich op innovaties in de veenkoloniën. In een samenwerkingsverband tussen kennisinstellingen Terra, van Hall Larenstein, Wageningen Universiteit en gebiedspartners zoals ondernemers en overheden, wordt gewerkt aan innovatieve oplossingen voor regionale vraagstukken. Innovatie Veenkoloniën is gevestigd in Valthermond. De kenniswerkplaats Veenkoloniën is onderdeel van Innovatie Veenkoloniën (Terra MBO) (Innovatie Veenkoloniën).

Tijdens regioleren komen verschillende soorten van leren aan bod, bijvoorbeeld zelfverantwoordelijk leren, inquiry learning en community learning. Bij zelfverantwoordelijk leren is de student verantwoordelijk voor zijn/haar leerproces. Hierbij heeft de student de vrijheid om eigen leerdoelen samen te stellen, de manier van uitvoering zelf samen te stellen en bepaalt de student zelf of er voldoende is geleerd (Simons & Zuylen, 1995). Inquiry learning is een pedagogische onderwijsmethode die afgeleid is van het constructivisme, waarbij de intrinsieke motivatie van de student centraal staat. De student wil graag iets weten en gaat op onderzoek uit om een antwoord te vinden (Lutheran education Queensland) (Educational Broadcasting Corporation, 2004). Het samen werken aan opdrachten en uitgedaagd worden om expertise te delen in een groep met studenten en docenten is de definitie van community learning (Rijksuniversiteit Groningen, 2017) (Falk & Harrison, 2006, pp. 613, 614).

Omdat er studenten in 2019 afstuderen volgens de herziene kwalificatiedossiers is het belangrijk dat de beoordeling van het regioleren volgens de standaarden gebeurt van de herziene kwalificatiedossiers. Als voorbeeld is er in bijlage 1 het herziene kwalificatiedossier van veehouderij niveau 4 toegevoegd. Er wordt onderzoek gedaan naar hoe het kwalificatiedossier op een werkzame manier kan worden geïntegreerd in regioleren.

De onderzoeksvraag die hieruit volgt is: Hoe kunnen de werkprocessen van de kwalificatiedossiers geïntegreerd worden in het regioleren?

De deelvragen die bijdragen aan het beantwoorden van de onderzoeksvraag zijn:

- Wat staat er in de herziene kwalificatiedossiers?
- Wat zijn werkprocessen?
- Wat is regioleren?
- Wat moet de opbrengst van regioleren zijn voor de student, school en opdrachtgever?

Het doel van dit onderzoek is het verkrijgen van een advies over hoe de herziene kwalificatiedossiers en de daarbij horende werkprocessen ingezet kunnen worden bij regioleren. Dit advies is bedoelt voor alle Terra vestigingen die werken met regioleren.

2. Aanpak

In dit hoofdstuk staat beschreven wat de onderzoeksopzet is, wie onderzoeksgroep is en hoe het onderzoek is uitgevoerd. Voor dit onderzoek zullen er gesprekken plaats vinden met verschillende opleidingsrichtingen binnen Terra MBO Emmen.

2.1 Onderzoeksopzet

Het onderzoek is een kwalitatief onderzoek, het doel van dit onderzoek is het verkrijgen van een advies over het toepassen van de HKS in reguleren. Tijdens het onderzoek is er niet ingegrepen in de bestaande situatie.

Om de deelvragen te kunnen beantwoorden is er voor een aantal deelvragen literatuuronderzoek gedaan. Het zoekplan wat gebruikt is voor het literatuuronderzoek staat in bijlage 2. De deelvragen waarvoor literatuuronderzoek is gedaan zijn:

- Wat staat er in de herziene kwalificatiedossiers?
- Wat zijn werkprocessen?
- Wat is reguleren?

De belangrijkste bronnen die gebruikt zijn voor het literatuuronderzoek zijn S-BB, de site van Terra MBO, de site Herziening MBO en het manifest Reguleren.

Om een antwoord op de hoofdvraag te kunnen krijgen moeten er interviews gehouden worden. In Terra MBO Emmen doen zeven studierichtingen aan reguleren. De studierichtingen worden alle zeven geïnterviewd. Hiervoor is gekozen, omdat de cultuur in de studierichtingen erg van elkaar verschillen. En om het onderzoek niet te smal te maken. Wegens omstandigheden is het niet gelukt om alle zeven studierichtingen te interviewen. Er zijn twee studierichtingen niet geïnterviewd. Voor de volledigheid van het onderzoek zullen die tweestudierichtingen in juni 2018 geïnterviewd worden. Zodat er in eind juni een volledig beeld is van het onderzoek.

Per studierichting wordt gesproken met de docent en een groepje studenten van het tweede en derde leerjaar. Elk interview wordt opgenomen, zodat er tijdens het verwerken van de resultaten precies terug geluisterd kan worden naar wat er gezegd is.

De manier van interviewen zal half gestructureerd plaats vinden. Dit betekent dat er een aantal hoofdvragen in het interview zijn waarop een antwoord gevormd moet worden, maar de volgorde van de hoofdvragen staat niet vast (Baarda & van der Hulst, 2017, pp. 21, 22). De interviewstructuur staat in bijlage 3.

2.2 De interviewgroepen

De zeven studierichtingen die aan reguleren doen zijn:

- Akkerbouw
- Bloem, Groen en Styling
- Dierverzorging
- Hovenier
- Loonwerk
- Paardenhouderij / Paardensport
- Veehouderij

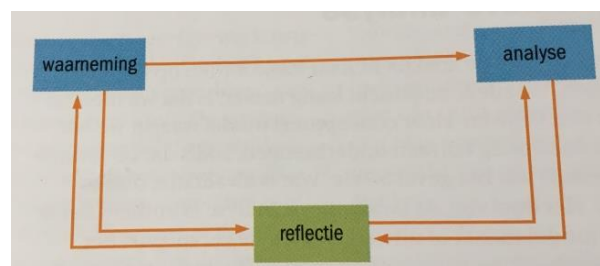
Elke interviewgroep bestaat uit één of twee vakdocenten, twee tot vijf studenten van het tweede leerjaar en één of twee studenten van het derde leerjaar. Zo bestaat een interview groep maximaal uit 8 personen. De studenten uit het tweede leerjaar hebben al twee leerjaren gewerkt met de herziene kwalificatiedossiers en hebben een jaar ervaring met reguleren. De studenten uit het derde leerjaar werken niet met het herziene kwalificatiedossier, maar hebben twee jaar ervaring in het reguleren en een deel van deze studenten zit in het stichtingsbestuur. Hierdoor is hun kijk op hoe de herziene kwalificatiedossiers in reguleren geïntegreerd kunnen worden van belang. De vakdocent heeft twee jaar gewerkt met de herziene kwalificatiedossiers en heeft kennis van pedagogiek en didactiek. Wat voor dit onderzoek zeker van belang is om tot een goed product te kunnen komen.

2.3 Interviewanalyse

Voordat er begonnen kan worden met analyseren moeten de interviews worden getranscribeerd. Het transcriberen wordt woordelijk gedaan. Bij het woordelijk transcriberen wordt niet elk woordje wat uitgesproken wordt opgeschreven, maar er wordt een goed lopend verhaal gemaakt. Hierbij worden alleen woordjes zoals uh en eh weg gelaten (Baarda, et al., 2013, p. 215) (Swaen, 2013). De uitgetypte interviews staan in bijlage 4.

Als een interview getranscribeerd is kan er begonnen worden met het analyseren. Voor het analyseren zal gebruik worden gemaakt van het computer programma Kwalitan. Dit is een ondersteuningsprogramma wat helpt met het coderen en het verbinden van codes (Kwalitan, 2014) (Baarda, et al., 2013, p. 216).

Tijdens het analyseren zijn er drie onderzoeksactiviteiten die elkaar continu afwisselen. Dit zijn de activiteiten van het waarnemen, het analyseren en het reflecteren. Waarbij het waarnemen vooral het afnemen van interviews is, het analyseren het ontleden en synthetiseren van de interviews en het reflecteren gaat over wat er uit de analyse is gekomen met mogelijk nieuwe vragen. Dit proces is schematisch weergegeven in figuur 2.

Figuur 2: De opbouw van het analyseproces in de kwalitatieve analyse (Baarda, et al., 2013, p. 208)

Dit proces wordt ook wel het iteratieve proces genoemd (Baarda B. , Dit is onderzoek, 2014, p. 158) (Baarda, et al., 2013, p. 209)

Om orde en structuur aan te brengen in het analyseren van de gegevens is het belangrijk dat de fragmenten ingedeeld en genummerd worden. Na het indelen en nummeren moet de relevantie van elk fragment vast gesteld worden. Als het fragment in eerste instantie niet relevant bevonden wordt, wordt het fragment doorgestreept, maar niet verwijderd. Het kan namelijk voorkomen dat het fragment later wel relevant blijkt te zijn (Baarda B. , Dit is onderzoek, 2014, p. 159) .

Na het aanbrengen van structuur en beoordelen op relevantie kan er begonnen worden met coderen. Er wordt begonnen met open coderen, daarna wordt er axiaal gecodeerd en als laatste wordt er selectief gecodeerd. Onder open coderen wordt verstaan dat er een code woord aan een fragment gehangen wordt. Daarna worden alle open codes samengevoegd en vergeleken op synoniemen. Met axiaal coderen wordt bedoeld dat er categorieën gezocht worden. De open codes worden in categorieën geplaatst. Als de eerste ordening (axiaal coderen) gemaakt is, kan er selectief gecodeerd worden. Hierbij wordt er nog een keer gekeken naar de codes en de hoofdvraag en blijft er een tweede ordening over waarin de meest relevante codes staan. Vanuit de tweede ordening (selectief coderen) kan er een conclusie gevormd worden (Baarda B. , Dit is onderzoek, 2014, pp. 159-163) (Baarda, et al., 2013, pp. 217-227).

De boomstructuur met alle codes en de categorieën staan in bijlage 5.

3. Onderzoeksresultaten

In dit hoofdstuk worden de resultaten besproken van het literatuuronderzoek en de interviews. De resultaten zijn per deelvraag uitgewerkt.

3.1 Herziene kwalificatiedossiers

Binnen het MBO en het bedrijfsleven leefde de behoefte om de doelmatigheid van het kwalificatiedossier te vergroten. Er waren in de oude kwalificatiestructuur veel kwalificaties waarbij weinig samenhang was. Hierdoor was het voor onderwijsinstellingen erg moeilijk geworden om transparant en onderscheidend onderwijs aan te bieden.

Door de kwalificatiedossiers te herzien is de doelmatigheid, transparantie, flexibiliteit en de mogelijkheid voor innovatie vergroot. In het kort betekend dit dat er minder kwalificatiedossiers en kwalificaties zijn, de dossiers zijn dunner en overzichtelijker gemaakt. En de dossiers bieden de mogelijkheid om sneller in te spelen op actualiteiten op de arbeidsmarkt (Herziening MBO, 2018) (SBB, 2016).

3.1.1 Clustering kwalificatiedossiers

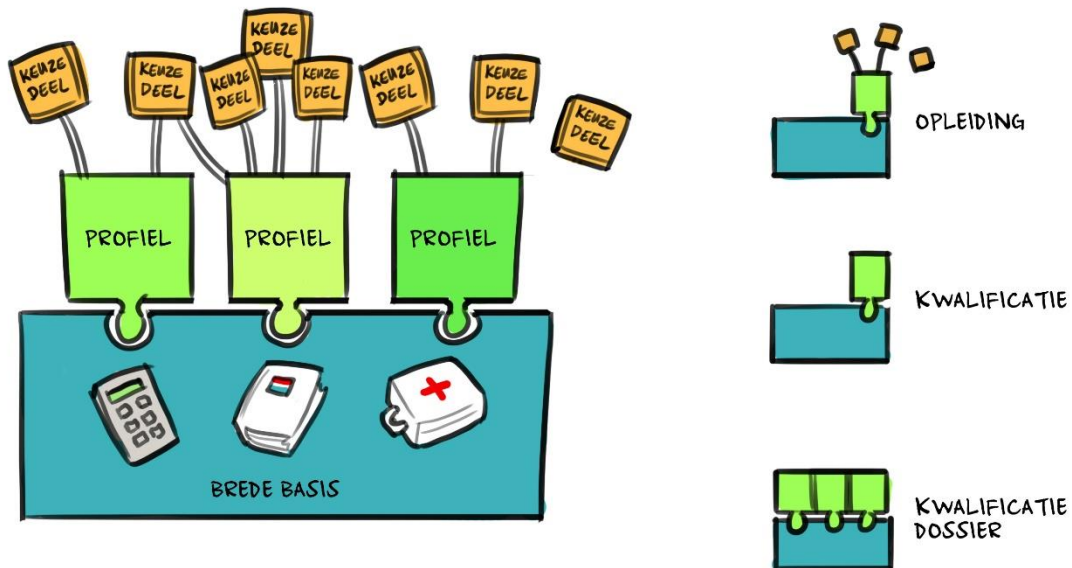
In de herziene kwalificatiedossiers staan de opleidingseisen van de MBO opleidingen in Nederland. Binnen een kwalificatiedossier zijn 1 of meerdere kwalificaties opgenomen. Bij elke kwalificatie hoort een diploma (Herziening MBO, 2018).

Bijvoorbeeld onder het kwalificatiedossier Agro productie, handel en technologie vallen de volgende 13 diploma's:

- Medewerker
 - o Teelt
 - o Agrarisch loonwerk
 - o Agrohandel en logistiek
 - o Veehouder
- Vakbekwaam medewerker
 - o Teelt
 - o Agrarisch loonwerk
 - o Agrohandel en logistiek
 - o Veehouder
- Vakexpert
 - o Teelt en groene technologie
 - o Agrarisch loonwerk
 - o Agrohandel en logistiek
 - o Veehouderij
 - o Biologisch-dynamische landbouw (SBB, 2017)

3.1.2 Opbouw kwalificatiedossiers

Naast de clustering van kwalificaties en dossiers is er ook een nieuwe opbouw van de kwalificatiedossiers gekomen. De opbouw van het kwalificatiedossier is wettelijk vastgelegd in de regeling vaststelling modellen kwalificatiedossier en keuzedeel en toetsingskader kwalificatiestructuur MBO 2016 (Minister van Onderwijs, 2016). Door de nieuwe opbouw van de kwalificatiedossiers wordt de samenhang binnen de dossiers duidelijker. In figuur 3 staat uitgebeeld hoe de kwalificatiedossiers zijn opgebouwd.

Figuur 3: Opbouw kwalificatiedossier (Herziening MBO, 2018)

In een kwalificatiedossier bevinden zich meerdere kwalificaties. Eén kwalificatie is een onderdeel van een opleiding. De opleiding is grofweg verdeeld in drie onderdelen:

- Het basisdeel
- Het profieldeel
- De keuzedelen

Het basisdeel vormt een brede basis van de opleiding. Binnen het basisdeel is er een beroepsspecifiek deel van de basis en het generieke deel. Onder het generieke deel vallen de kwalificatie-eisen aan Nederlandse taal, rekenen, loopbaan, burgerschap en voor MBO niveau 4 Engels. Het beroepsspecifieke deel van de basis omvat de kerntaken, vakkennis, vaardigheden en houdingsaspecten die verwacht worden van elk afgestudeerde MBO student.

In het profieldeel staan specifieke onderdelen die behoren bij een kwalificatie. Het profiel geeft aan wat de beroepsgerichte taken zijn per kwalificatie. De naam van het profieldeel staat ook op het diploma vermeld.

De keuzedelen zijn een verrijking van de kwalificatie. Bij een keuzedeel kan de student zelf kiezen wat hij of zij wil toevoegen aan zijn of haar opleiding. Het volgen van keuzedelen is verplicht, maar

het behalen van een voldoende is geen vereiste om het diploma te halen. Wordt het keuzedeel met een goed resultaat afgesloten dan wordt dit keuzedeel wel op het diploma vermeld (Herziening MBO, 2018) (S-BB, 2016).

3.1.3 Inhoud kwalificatiedossiers

In de kwalificatiedossiers staat een beroepsbeschrijving. In deze beroepsbeschrijving wordt uitgebreid beschreven wat een student aan het einde van zijn/haar studie kan en weet. Daarnaast zijn de kerntaken en werkprocessen waar de gehele opleiding op gebaseerd is, uitgebreid beschreven. In figuur 4 ziet u een beroep in het kort beschreven. In bijlage 1 staat het complete kwalificatiedossier Vakexpert veehouderij.

De inhoud van het kwalificatiedossier is wat moet een student kennen en kunnen aan het einde van de opleiding.

Beroep in het kort

Vakexpert veehouderij

Beroepsbeschrijving

De beginnend vakexpert veehouderij werkt op een productiebedrijf waar dieren gehouden worden voor melk, vlees, opfok, eieren of pels of een combinatie ervan. Ook de zorgboerderij behoort tot zijn werkgebied. Hij werkt zelf mee, maar heeft ook een aansturende en coördinerende rol als hij met een team werkt. Hij werkt onder andere op kantoor, in stallen en in de buitenlucht. De beginnend vakexpert veehouderij heeft voortdurend aandacht voor het optimaliseren van het proces waarbij dierenwelzijn en diervriendelijke productiemethoden uitgangspunt zijn. Daarnaast heeft hij voortdurend aandacht voor vernieuwing en verandering in de keten, de maatschappij om hem heen en de kansen en mogelijkheden die dit biedt voor het bedrijf.

Kerntaken en werkprocessen

Zorgdragen voor het agrobusinessproduct *

- Draagt zorg voor bedrijfsgebouwen en terreinen
- Draagt zorg voor de kwaliteit van het agrobusinessproduct*
- Draagt zorg voor informatie in de keten
- Draagt zorg voor machines, apparatuur en technische installaties

Verzorgen productie en veehouderij

- Beheerst en monitort gewasgezondheid
- Draagt zorg voor dierlijk product
- Draagt zorg voor productiedieren
- Draagt zorg voor voederwinning
- Stuurt productieproces veehouderij

Optimaliseren bedrijfsactiviteiten

- Adviseert over innovaties
- Analyseert bedrijfsgegevens en vormt visie
- Analyseert toeleveranciers en afzetmarkt
- Plant en verdeelt dagelijkse werkzaamheden
- Stuurt medewerkers aan op vaktechnisch gebied
- Verbeterd processen/productie
- Vormt netwerken en maakt er gebruik van

Sectorkamer voedsel,
groen en gastvrijheid

Crebo
25535

Niveau
4

In deze leaflet
beschrijven we de
inhoud van een mbo-
beroep. Zo weet u wat
u van iemand mag
verwachten die
gediplomeerd is in dit
vakgebied.

Figuur 4: Beroep in het kort (SBB, 2017)

Tijdens een van de interviews vertelde een docent loonwerk het volgende over de herziene kwalificatiedossiers:

“De herziene kwalificatiestructuur wijkt niet veel uit van de CKS. Er staan een aantal andere bewoordingen in en de beoordeling wordt afgesloten met één complexe proeve, PVB. Waar nu nog in de CKS met vaardigheidsexamens gewerkt wordt. Dus daar zit een verschil in.”

3.2 Werkprocessen

3.2.1 Definitie werkproces

Er zijn meerdere definities van werkprocessen te vinden in woordenboeken en op het internet.

“Een werkproces is een afgebakend geheel van beroepshandelingen binnen een kerntaak. Het werkproces kent een begin en een eind, heeft een resultaat en wordt als kenmerkend herkend in de beroepspraktijk. Een werkproces bestaat dus nooit uit één handeling of gedraging. Meerdere werkprocessen kunnen gelijktijdig lopen. Dat ze een begin en een eind hebben wil niet per se zeggen dat ze na elkaar komen, maar dat ze duidelijk te onderscheiden zijn van andere werkprocessen. (Triple A, 2015)”

Deze definitie van een werkproces is speciaal toegespitst op het MBO onderwijs. Triple A heeft als specialisatie dat zij onderwijsondersteunende systemen ontwikkelen. Bij die systemen maken zij een begrippenlijst, waarin personeel en studenten begrippen die veel gebruikt worden in het onderwijs kunnen opzoeken.

Op de site van de geïntegreerde taalbank van het instituut voor de Nederlandse Taal staat de volgende definitie.

“Werkproces: verloop, proces waarin bep. werk tot stand komt.

Een onderzoek naar de wijze waarop de collectieve resultaten bereikt werden m.a.w. een inzicht in het werk-proces, chorus, Soc. Psych. 471 [1953].

Deze methode ... heeft het nadeel dat men het met de hand vervaardigen van ponsbanden en de tijdrovende controle erop in het werkproces invoert, en dus geen feitelijke oplossing bereikt, Deltawerken 35, 231 [1966].

Er mag ... worden aangenomen dat Metser het schilderij oorspronkelijk slechts van zijn naam had voorzien en dat hij pas naderhand een jaartal hieraan heeft toegevoegd Het feit dat signatuur en datering kennelijk niet uit een en hetzelfde werkproces voortkwamen wettigt in elk geval eerder geloof te hechten aan de indicaties van stijl en kostuum dan aan het jaartal op zichzelf, Oud-Holland 86, 14 [1968]. (Instituut voor de Nederlandse taal, 2007)”

In de Dikke van Dale staat:

“Werkproces

werk·pro·ces

/werkproses/

zelfstandig naamwoord • het • werkprocessen

voorlopig toegevoegd in oktober 2016

1 gestructureerd geheel van handelingen die iem. verricht uit hoofde van zijn taak of functie. (Van Dale Uitgevers, 2016)”

Uit de definities kan er opgemaakt worden dat een werkproces een proces is waarin een geheel van handelingen uitgevoerd wordt. Waarbij het kan zijn dat er tijdens de studie van een student aan meerdere werkprocessen tegelijkertijd gewerkt kan worden.

3.2.2 Omschrijving werkproces

Een werkproces is een onderdeel van een kerntaak. In de kerntaak staat een omschrijving van de complexiteit van de kerntaak. Daarna komt een beschrijving van de mate van verantwoordelijkheid en zelfstandigheid. Als laatste bij de beschrijving van een kerntaak komen de vakkennis en vaardigheden die een student aan het einde van zijn/haar studie moet beheersen. Dit staat in figuur 5 afgebeeld. De complete kerntaak is te vinden in bijlage 1.

B1-K1: Zorgdragen voor het agrobusinessproduct *
Complexiteit
De complexiteit van deze taak wordt vooral bepaald door de kwetsbaarheid van de producten en/of deelproducten en/of restproducten. Alle beginnend beroepsbeoefenaren hebben te maken met producten die gevoelig zijn voor de invloed van omgevings- en/of technische factoren op de kwaliteit. Bij producten gericht op consumptie levert dit risico's op voor de voedselveiligheid.
* Overall waar binnen de basis van dit kwalificatiedossier gesproken wordt over agrobusinessproduct wordt verstaan: zowel de plant, het dier, het plantaardig product, het dierlijk product, de dagverse producten als de biobased materialen, de biobased brandstoffen en de biobased energie. Hieronder vallen uitdrukkelijk ook de energiegewassen en -teelten en de aquateelten en hun producten.
Voor Vakexpert veehouderij geldt aanvullend: Hij voert specialistische werkzaamheden uit bij het verzorgen en hanteren van het dier of het (dierlijk)product en het bewaken van de productkwaliteit. Ook voert hij werkzaamheden uit bij de voederwinning en/of voederopslag. Hierbij combineert hij meetbare gegevens met factoren op het gebied van omstandigheden, product, techniek, bedrijfsvoering en klant wensen en stemt ze op elkaar af. Om zijn werk goed te doen heeft hij specialistische kennis nodig het dier, het dierlijk product, voederplanten en voederopslag, het productieproces, de technische installaties en machines, de invloed van omgevingsfactoren en de bedrijfsvoering. Daarnaast heeft hij vaardigheden nodig voor de productie en/of afzet van primaire producten en de bedrijfsvoering.
Verantwoordelijkheid en zelfstandigheid
De beginnend beroepsbeoefenaar is verantwoordelijk voor de uitvoering en de veiligheid van het eigen werk en de veiligheid van zijn werkomgeving.
Voor Vakexpert veehouderij geldt aanvullend: Hij vervult een coördinerende en aansturende rol bij het verzorgen en hanteren van het dier of het (dierlijk)product of het voeder(gewas) en het bewaken van de productkwaliteit. Hij werkt zelfstandig zonder (tussentijds) verantwoording af te leggen aan zijn leidinggevende en kan meerdere opdrachten naast elkaar uitvoeren. Hij is verantwoordelijk voor het resultaat van het werk van teams in de organisatie.
Vakkennis en vaardigheden
De beginnend beroepsbeoefenaar: ▪ VAKKENNIS EN VAKVAARDIGHEID MOET GELEZEN WORDEN OP HET NIVEAU VAN HET PROFIEL ZOALS BESCHREVEN ONDER COMPLEXITEIT. ▪ heeft inzicht in (ver)storingen/afwijkingen aan o.a. teelt, gewas, product, productieproces ▪ heeft inzicht in de factoren die het product beïnvloeden (o.a. groeiomstandigheden, voeding, omgevingsfactoren, opslagcondities) ▪ heeft kennis van de gebruikte apparatuur/machines/installaties (o.a. gebruik, technische principes, (ver)storingen) ▪ heeft kennis van de in sector/bedrijf geldende zorgsystemen ▪ heeft kennis van de invloed van verstoringen en afwijkingen aan apparatuur/machines/installaties op de kwaliteit van het product ▪ heeft kennis van de keten/markt (o.a. productieketen, handelsketen, afzetmarkt, ketenverantwoordelijkheid) ▪ heeft kennis van de relevante wettelijke voorschriften (o.a. dierenwelzijn, pesticiden/biociden...) ▪ heeft kennis van het product (o.a. kenmerken, kwetsbaarheid, kwaliteitsklassen) ▪ heeft kennis van het werkveld Agro productie, handel en technologie ▪ heeft kennis van veel voorkomende onkruiden en/of ziekten en/of plagen en/of afwijkingen en de bijbehorende kenmerken en maatregelen ▪ kan de kwaliteit controleren ▪ kan ergonomisch werken ▪ kan kwaliteitsnormen toepassen

Figuur 5: Beschrijving kerntaak

In figuur 6 staat werkproces 1 van kerntaak 1 uit het beroepsspecifieke basisdeel beschreven. Elk werkproces begint met een omschrijving, in deze omschrijving staat beschreven wat je moet kunnen. Daarbij komen aanvullende onderdelen voor het profieldeel, in figuur 6 Vakexpert veehouderij. Dan staat er een stuk over het beoogde resultaat van het werkproces, met mogelijke aanvullingen voor het profieldeel. En als laatste onderdeel van het werkproces wordt het gedrag beschreven met onderliggende competenties.

B1-K1-W1: Draagt zorg voor de kwaliteit van het agrobusinessproduct*
Omschrijving De beginnend beroepsbeoefenaar draagt zorg voor de kwaliteit van het agrobusinessproduct en/of deelproduct en/of natuurlijk restproducten tijdens de productie en/of afzet. Hij hanteert het(rest)product en indien van toepassing de omgeving waarin het product groeit en/of verwerkt en/of verhandeld wordt. Hij monitort het product, signaleert tijdens alle fasen van het proces afwijkingen aan het product en beoordeelt de kwaliteit. Hij neemt indien van toepassing maatregelen om de besmetting van producten tegen te gaan. * Overall waar binnen de basis van dit kwalificatiedossier gesproken wordt over agrobusinessproduct wordt verstaan: zowel de plant, het dier, het plantaardig product, het dierlijk product, de dagverse producten als de biobased materialen, de biobased brandstoffen en de biobased energie. Hieronder vallen uitdrukkelijk ook de energiegewassen en -teelten en de aquateelten en hun producten. Voor Vakexpert veehouderij geldt aanvullend: Hij zorgt voor optimale condities voor het product, deelproduct of restproduct tijdens de productie en/of afzet. Hij signaleert (risico)factoren uit de omgeving die het product beïnvloeden en bepaalt de te nemen maatregelen en draagt indien van toepassing zorg voor de uitvoering ervan.
Resultaat Het product heeft een constante/optimale kwaliteit afgestemd op de productie en de wens van de afnemer/keten. Voor Vakexpert veehouderij geldt aanvullend: N.v.t.
Gedrag De beginnend beroepsbeoefenaar: - hanteert het product zorgvuldig; - beoordeelt deskundig de kwaliteit van product; - werkt volgens de gestelde kwaliteitseisen; - voert de werkzaamheden in het gewenste tempo uit; - checkt zorgvuldig de omgevingsfactoren; - handelt kostenbewust; - onderkent de invloed van de afwijkingen op de kwaliteit van het product. De onderliggende competenties zijn: Vakdeskundigheid toepassen, Kwaliteit leveren, Instructies en procedures opvolgen, Bedrijfsmatig handelen Voor Vakexpert veehouderij geldt aanvullend: - stemt tijdig en in overleg planning/werkzaamheden af op de kwetsbaarheid van het product; - combineert gegevens over conditie en/of kwaliteit van gewas en/of het product met omgevingsfactoren en/of het milieu en trekt logische conclusies; - onderneemt op basis van vakdeskundigheid actie bij afwijkingen; - bewaakt het kwaliteitsniveau van het product volgens de gestelde eisen; - is alert op en werkt met aandacht voor dierenwelzijn. De onderliggende competenties zijn: Vakdeskundigheid toepassen, Plannen en organiseren, Samenwerken en overleggen, Analyseren, Kwaliteit leveren, Ethisch en integer handelen

Figuur 6: Werkproces beschrijving

3.3.3 Gebruik werkprocessen

De werkprocessen worden gebruikt voor de opbouw van het rapport. Aan een werkproces wordt één of meerdere vakken en/of lesonderwerpen gekoppeld. Door op deze manier te werken met de werkprocessen is een student tijdens zijn of haar opleiding altijd bezig met de werkprocessen.

Aan het einde van de opleiding heeft de student één complexe proeve waarin de kerntaken centraal staan. In bijlage 6 staat het examenplan van cohort 2016/2017. De studenten die in het studiejaar 2016/2017 zijn begonnen, krijgen als eerste een diploma met een herziene kwalificatie.

Alle vakken behalve reguleren zijn al ingedeeld onder de werkprocessen of het basisprofiel van de opleiding. Tijdens de interviews is dit een enkele keer benoemd door de docenten. Om reguleren in te passen in een herziene kwalificatie zal het onderdeel moeten gaan worden van het basisdeel en/of het profieldeel.

3.3 Reguleren

Tijdens het reguleren worden het onderwijs en het bedrijfsleven samengebracht. Door dit samenbrengen leren de studenten van het werken aan realistische vraagstukken. Tijdens het werken aan deze vraagstukken ontwikkelen studenten een heel aantal vaardigheden. Deze vaardigheden zijn de studenten later in het bedrijfsleven ook nodig. De studenten werken aan hun zelfstandigheid, hun communicatieve vaardigheden, het ontwikkelen van eigenaarschap voor hun project. En zo zijn er nog een heel aantal andere vaardigheden waaraan de student werkt tijdens het reguleren.

Tijdens de interviews vertelden verschillende studenten en docenten dat er tijdens reguleren geleerd wordt van en met de praktijk. De docent akkerbouw vertelde het volgende:

“Binnen het ondernemend leren is er voor een onderwijsvorm reguleren gekozen binnen Terra. En daar zijn we nu al een paar jaar mee aan het experimenteren. En waar het om gaat is dat je in en met de regio leert. Dus inderdaad de opdrachtgevers waarvan jullie opdrachten krijgen en niet docentgestuurd maar meer leerlinggestuurd. Dat is eigenlijk de uitdaging.”

De woorden van een student waren:

“Je leert hoe het in het bedrijfsleven ook gaat. Hoe het in het echt ook gaat. Dat is wel mooi. Je leert echt uit de praktijk.”

De verbinding leggen tussen het bedrijfsleven en het onderwijs was de reden waarom Terra aan het reguleren is begonnen. In de jaren voor het reguleren was Terra steeds verder van het bedrijfsleven, de lokale en regionale overheden en andere partijen losgeraakt (Schilt, 2014).

3.4 De opbrengst van reguleren

Om een goed beeld te krijgen van reguleren en op welke manier de kwalificatiedossiers geborgd kunnen worden binnen reguleren, is het van belang om te kijken naar de opbrengst van reguleren. De opbrengst voor de student, de school en het bedrijfsleven.

Tijdens de interviews is de vraag gesteld: wat is de opbrengst van reguleren? De studenten benoemden dat voor hun de opbrengst van reguleren vooral is het in contact komen met het bedrijfsleven, een netwerk opbouwen, ervaring op doen in het bedrijfsleven en leren hoe het is om

te werken in het bedrijfsleven. Docenten benoemden als extra nog dat studenten kwaliteiten ontdekken en ontwikkelen tijdens reguleren door middel van zelfreflectie.

“Ik denk dat je meer in het bedrijfsleven mengt. Je organiseert dingen, dingen ondernemen. Met mensen contact hebben met die in het bedrijfsleven staan, zeg maar. Dat vind ik een heel groot pluspunt.”

De opbrengst voor Terra is dat het onderwijs weer dichterbij het bedrijfsleven staat. Door dit nader brengen van het onderwijs en het bedrijfsleven profiteert het bedrijfsleven ook. De studenten die met een diploma van Terra komen hebben een meer realistische kijk op wat er van hen verwacht wordt. Door reguleren is de aansluiting op het bedrijfsleven verbeterd. Er zit voor het onderwijs ook een stuk netwerken bij. Het netwerk van de opleiding in zijn geheel groeit door reguleren. Een ander punt is dat er bij reguleren grotere groepen met minder docenten bedient kan worden. De docent bloem vatte het heel mooi samen:

“Ja, dat ze gewoon eigenlijk voor aansluiting willen zorgen vanuit school en de arbeidsmarkt. Zodat het redelijk in elkaar over loopt. Dat is eigenlijk de bedoeling, volgens mij, van reguleren. Kennis maken, netwerken.”

3.5 Reguleren en de herziene kwalificatiedossiers

Tijdens de interviews is er veel gepraat over hoe kunnen de herziene kwalificatiedossiers bij reguleren gebruikt worden. Voordat de interviews echt begonnen is er een uitleg gegeven over wat is een herzien kwalificatiedossier en wat staat er in de kwalificatiedossiers. Veel studenten hadden wel eens gehoord van een kwalificatiedossier, maar echt inzicht in wat die dossiers inhouden was er niet. Als er intensief gebruik gemaakt gaat worden van de kwalificatiedossiers bij reguleren is het verstandig als de studenten weten wat een kwalificatiedossier is. Tijdens een interview vertelde een docent diervoorzorging:

“Ik denk dat stap 1 is om inzichtelijk maken. En dat wij als docent daar ook een taak in hebben om duidelijk aan te geven dit is je kwalificatiedossier. En dat zal voor de leerling zeker herkenbaar zijn, maar om ze daar meer bewust van te maken. Ik denk dat dat stap 1 is en dan vervolgens te kijken welke werkprocessen horen daar dan bij. Misschien een heel concreet voorbeeld van hoe dit zijn de werkprocessen en eigenlijk aan jou als leerling de taak om aan te tonen dat je daaraan gewerkt hebt.”

Op de vraag hoe zou de HKS toegepast kunnen worden, antwoorde een student van de bloem en design:

*“Ja, dat weet ik niet. Misschien die werkprocessen ook bij regioleren te betrekken.” **“En dat je dan een werkproces uitkiest?”** “Ja, zo iets ja.” **“En dat je in een werkproces groei aantoont?”** “Ja, want dan zoals met die competenties, je schrijft wel een leuk stukje. Maar als je het met die werkprocessen doet dan ben je toch ook echt wel in je vak bezig. Want dan doe je het aan de hand van je vak. Dus ik denk dat dat wel voor de leerlingen ook interessanter is. Als gewoon een stukje schrijven op de computer.”*

Wat deze student verwoord is wat bij de andere gesprekken ook deels naar voren kwam. Dat studenten hun vak meer bij regioleren naar voren willen laten komen. De docent bloem en design voegde er nog aan toe:

“Nou ik vind het op zich om de werkprocessen daaraan te koppelen. Want dat is uiteindelijk waar jullie wel naar toe werken, ook met de proeve. Dus dan denk ik van dan heb je zelf, je leert ook meer die werkprocessen wat het precies inhoud. Dus je, ik denk dat als je dat er dan aan koppelt, dan werk je ook steeds door ervaring en herhaling. Heb je ook een steeds beter beeld van wat een werkproces is. En werk je ook of makkelijker, maar dan heb je ook ja. Dan kom je meer naar je proeve toe. Dat sluit dan allemaal op elkaar aan. En dan ben je eigenlijk die drie jaar werk je gewoon aan dezelfde dingen.”

Een andere manier om de kwalificatiedossiers te gebruiken tijdens regioleren kwam bij de docent Hovenier weg. Hij stelde voor om niet gebruik te maken van de werkprocessen, maar het nog breder te zoeken. Bij de kennis en vaardigheden die onder elke kerntaak zitten.

“Als jullie met een project bezig zijn dan zou ik kunnen zeggen, deze mensen die hebben bodemkunde gehad, die hebben een stukje basis van mij aangeboden gekregen, stukje lesstof gehad op papier en ook in schrift. En op basis van z’n vereist kennisonderdeel zou ik jullie kunnen beoordelen. Dan heb je het over vakspecifiek beoordelen. (instemmende geluiden op de achtergrond). En daar gaat het om. En volgens mij moet dat veel meer de leidraad zijn in regioleren.” (...). “Dus dit is eigenlijk 100 procent dat gene wat je moet doen in een project. En volgens mij kun je in de constructie van het project zou ik met jullie 1-op-1 en ook als groep kunnen beoordelen op deze kennis en vaardigheden. Dan heb je ook een directe link, van ja waarvoor doen we het eigenlijk het regioleren? Dan wordt het veel beter inzichtelijk.”

De studenten van de Hoveniersopleiding waren erg enthousiast over dit idee. Ze missen de aansluiting met hun vak in de huidige manier waarop beoordeeld wordt. Door op een dergelijke manier gebruik te maken van het kwalificatiedossier wordt het leereffect voor de studenten nog tastbaarder.

De derde mogelijkheid die er genoemd is, is het creëren van een vakoverstijgend portfolio. En dat reguleren een toevoeging wordt aan dit vakoverstijgend portfolio. De docent loonwerk legde dit idee uit:

“De leerling werkt vanuit zijn portfolio voor alle vakken dan kunnen ze tijdens het reguleren daar een stuk aan toevoegen. En dan krijg je een betere monitoring van de leerling zelf hoe zij het over alle opleidingen het doen. Reguleren kan iemand misschien wel niet zo goed liggen, maar voor het vak kan die heel veel bewijsstukken toevoeren en dan krijg je zo toch een ander bewijslast. Waar eigenlijk alle vakken in meegenomen kunnen worden. Want bij BiNaSk moeten ze ook samenwerken / overleggen, daar moeten ze ook hun vak combineren met het vak biologie, natuurkunde of scheikunde. En als je daar dan ook een bewijsstuk in het portfolio plaatsen, dan vind ik dat je daarin twee vliegen in een klap slaat.”

4. Discussie

Het doel van dit onderzoek is het verkrijgen van een advies over het toepassen van de HKS in reguleren. In dit hoofdstuk worden de resultaten, methodes en materialen die voor dit onderzoek gebruikt zijn ter discussie gesteld. Over de betrouwbaarheid van de interviews kan gediscussieerd worden, ook de manier van coderen en het feit dat niet alle studierichtingen geïnterviewd zijn wordt ter discussie gesteld.

4.1 Interviews

Tijdens het onderzoek zouden alle studierichtingen geïnterviewd worden, wegens omstandigheden zijn er vijf van de zeven studierichtingen geïnterviewd. Dit kan de betrouwbaarheid van de resultaten beïnvloeden, omdat de culturen tussen de opleidingen verschillen. Om een compleet beeld van het onderzoek te krijgen zullen deze twee studierichtingen als nog geïnterviewd moeten worden.

4.1.1 Het transcriberen

Er zijn vijf interviews gehouden. Alle vijf interviews zijn opgenomen en getranscribeerd. Bij het transcriberen is er woordelijk getranscribeerd. Hierbij zijn alleen woorden zoals uh en eemh weggelaten. Omdat er onderzoek gedaan wordt naar wat er gezegd wordt kunnen de interviews woordelijk getranscribeerd worden. Maar woorden zoals uh en eemh kunnen wel belangrijke signalen afgeven over de zekerheid waarop iemand zijn of haar mening verteld. Dit kan de betrouwbaarheid van wat er gezegd is in twijfel trekken.

4.1.2 Interviewen in groepen

De interviews zijn afgenomen in een groep, bestaande uit één of twee docenten en tussen de twee en de zes studenten. Tijdens een interview kan een mening beïnvloed worden door wat een ander zegt. Als een docent bijvoorbeeld een idee oppert kan het zijn dat de studenten hiermee sneller instemmen, omdat het hun docent is. Het meegaan in iemand anders zijn idee is een onderdeel wat de betrouwbaarheid kan verminderen van het interview.

4.2 Aard van het onderzoek

Het onderzoek wat uitgevoerd is, is een kwalitatief onderzoek. Bij kwalitatief onderzoek doen is het belangrijk dat er aangegeven wordt wat de manier van onderzoeken geweest is. Hoe er tot de codes gekomen is. Een andere onderzoeker zou na het lezen van dit rapport moeten snappen hoe er onderzoek gedaan is. En als die onderzoeker besluit om het onderzoek opnieuw uit te voeren, dan zou hij op een zelfde manier moeten kunnen werken. Zou dit alles gebeuren dan is er sprake van een valide manier van onderzoeken.

4.3 Objectiviteit onderzoeker

Tijdens het interview spreekt een ieder voor zichzelf en wat hij/zij persoonlijk het beste vindt. Doordat er vooral gevraagd wordt naar een mening, zal de onderzoeker heel objectief moeten zijn tijdens het onderzoek. De onderzoeker mag niet haar persoonlijke mening in het interview laten zien/horen. Ook kent de onderzoeker een groot deel van de geïnterviewde personen, dit kan het objectief onderzoeken in de weg staan.

5. Conclusie en aanbevelingen

In dit hoofdstuk zal er een conclusie getrokken worden aan de hand van de onderzoeksresultaten. Verder zullen er aanbevelingen worden gegeven voor het gebruik van de herziene kwalificatiedossiers bij reguleren. Deze aanbevelingen komen voort uit de ervaring van de onderzoeker en uit de resultaten.

5.1 Conclusie

De onderzoeksvraag van dit onderzoek luidde: Hoe kunnen de werkprocessen van de kwalificatiedossiers geïntegreerd worden in het reguleren? Uit het huidige onderzoek zijn er drie mogelijke manieren gevonden waarop de kwalificatiedossiers geïntegreerd kunnen worden in reguleren. De eerste mogelijkheid is het gebruiken van werkprocessen bij reguleren in plaats van de competenties. De tweede mogelijkheid is het gebruiken van de kennis en vaardigheden, die bij de kerntaken horen, in plaats van de competenties. En de derde mogelijkheid is het gebruik maken van een vakoverstijgend portfolio waaraan reguleren een toevoeging is.

5.2 Advies

Tijdens de interviews werd er gewaarschuwd om niet in een keer een te grote verandering te laten plaats vinden. Dit kan heel erg verwarrend zijn voor de studenten en voor de docenten. Daarom volgt het volgende advies.

Ga gebruik maken van de werkprocessen die in het kwalificatiedossier staan tijdens reguleren. En laat de competenties achterwege, deze zijn onderdeel van de werkprocessen.

Om te kunnen waarborgen dat studenten leren van reguleren is noodzakelijk dat studenten groei kunnen aantonen. Als studenten in de leeroffertes aangeven aan welke werkprocessen zij denken te gaan werken tijdens het project. Kunnen zij tijdens de beoordelingsmomenten aantonen hoe zij bezig zijn geweest met die werkprocessen.

In het huidige model moeten de studenten ook aangeven waar zij aan willen werken. Er verandert dus niet heel veel aan de manier waarop momenteel gewerkt wordt, maar op deze manier staat reguleren niet los meer van de herziene kwalificatiedossiers.

Concreet betekend dit dat studenten tijdens reguleren:

- In de leerofferte aangeven aan welke werkprocessen zij gaan werken.
- Dat er voor het eerste rapport een nul-meting gemaakt wordt, waarin de student aangeeft op welk niveau hij of zij het werkproces beheerst. En hoe de student denkt te gaan groeien in het werkproces.
- Dat er vakspecifiek en procesmatig beoordeeld wordt met één of twee coaches.
- En als laatste dat het motiverend werkt om groei aan te tonen via hun vakgebied.

6. Bibliografie

- Baarda, B. (2014). *Dit is onderzoek*. Groningen/Houten: Noordhoff Uitgevers.
- Baarda, B., Bakker, E., Fischer, T., Julsing, M., Peters, V., van der Velden, T., et al. (2013). *Basisboek Kwalitatief onderzoek*. Groningen/Houten: Noordhoff Uitgevers.
- Baarda, D., & van der Hulst, M. (2017). *Basisboek Interviewen*. Groningen/Houten: Noordhoff Uitgevers.
- Educational Broadcasting Corporation. (2004). *Inquiry-based Learning*. Opgeroepen op maart 28, 2018, van Concept to classroom:
<https://www.thirteen.org/edonline/concept2class/inquiry/index.html>
- Examencommissie Terra. (2016/2017). *Examenplan*. Opgehaald van Portal Terra:
<https://portal.terra.nl/SiteCollectionDocuments/Examenplan%20Vakexpert%20veehouderij%20N4%2025535%20cohort%202016-2017.pdf>
- Falk, I., & Harrison, L. (2006). Community learning and social capital: "just having a little chat". *Journal of Vocational Education an Training*, 609 - 629.
- Herziening MBO. (2018). *De herziening*. Opgehaald van Herziening MBO:
<http://www.herzieningmbo.nl/de-herziening/inhoud/>
- Innovatie Veenkoloniën. (sd). *Over ons*. Opgeroepen op december 6, 2017, van Innovatie Veenkoloniën: <http://www.innovatieveenkolonien.nl/over-ons/>
- Instituut voor de Nederlandse taal. (2007). *Historische woordenboeken, Nederlands en Fries*. Opgehaald van De geïntegreerde Taalbank:
<http://gtb.inl.nl/iWDB/search?actie=article&wdb=WNT&id=A015845.re.24&lemmodern=werkproces&domein=0&conc=true>
- Kwalitan. (2014). *Wat is kwalitan?* Opgeroepen op maart 28, 2018, van Kwalitan:
<http://www.kwalitan.nl/index.php#a>
- Lutheran education Queensland. (sd). Opgeroepen op maart 28, 2018, van Australian Curriculum:
<https://www.australiancurriculum.edu.au/media/1360/lutheran-education-queensland-inquiry-based-learning.pdf>
- Minister van Onderwijs, C. e. (2016, juli 19). *Regeling vaststelling modellen kwalificatiedossier en keuzedeel en toetsingkader kwalificatiestructuur mbo 2016*. Opgehaald van overheid.nl:
<http://wetten.overheid.nl/BWBR0037661/2016-07-19>
- Rijksuniversiteit Groningen. (2017, maart 8). *Learning community*. Opgeroepen op maart 28, 2018, van rug.nl: <https://www.rug.nl/about-us/where-do-we-stand/education-policy/learning-communities/about/about-learning-communities>
- Romme, R. (2016, november 29). *Kwalificatiestructuur*. Opgeroepen op februari 15, 2018, van MBO Raad: <https://www.mбораad.nl/themas/kwalificatiestructuur>

- S-BB. (2016, februari). *Herziening*. Opgeroepen op februari 15, 2018, van beroepsonderwijs bedrijfsleven: <https://www.s-bb.nl/onderwijs/kwalificeren-en-examineren/themas-rond-kwalificeren-en-examineren/herziening>
- SBB. (2017). *Kwalificaties MBO*. Opgehaald van Kwalificaties SBB: <https://kwalificaties.sbb.nl/Details/Index/4506?type=Dossier&returnUrl=%2F%3FResultaatType%3DKwalificatie%26Niveau%3D4%26Wettelijkeberoepsvereisten%3DJa%26Fuzzy%3DFalse%26Cohort%3D33>
- Schilt, R. (2014, december). Manifest Regioleren. *De school van morgen*, pp. 154-160.
- Simons, R., & Zuylen, J. (1995). Van zelfstandig werken naar zelfverantwoordelijk leren. *Studiehuisreeks*, 7 - 20.
- Stichting TOP. (2017, september 1). *Homepage*. Opgeroepen op december 5, 2017, van Stichting TOP Emmen: <http://www.stichtingtopemmen.nl/>
- Stichting TOP. (2017, september 1). *Organisatie*. Opgeroepen op maart 21, 2018, van Stichting TOP Emmen: www.stichtingtopemmen.nl/organisatie/
- Swaen, B. (2013, oktober 24). *Transcriberen van een interview*. Opgeroepen op maart 29, 2018, van Scribbr: <https://www.scribbr.nl/onderzoeksmethoden/transcriberen-van-een-interview-6-tips/>
- Terra MBO. (2016/2017). *Studiewijzer Regioleren*. Opgeroepen op maart 28, 2018, van portal Terra: <https://aocterra.swp.nl/5.7.23/magister.aspx>
- Terra MBO. (sd). *Regioleren*. Opgeroepen op december 6, 2017, van Terra MBO: <https://www.mboterra.nl/Paginas/Bedrijven/Regioleren.html>
- Terra MBO. (sd). *Terra in de regio*. Opgeroepen op december 6, 2017, van Terra MBO: <https://www.mboterra.nl/?id=pages/Paginas/Bedrijven/Terra-in-de-regio>
- Triple A. (2015, oktober 27). *Begrippen*. Opgehaald van Triple A: <https://triplea.sambo-ict.nl/wiki/index.php/Werkprocessen>
- Van Dale Uitgevers. (2016). *Dikke van Dale*. Utrecht: Van Dale Uitgevers.

7. Bijlagen

7.1 Bijlage 1: Herziene kwalificatiedossier veehouderij niveau 4

beroepsonderwijs bedrijfsleven Profiel van kwalificatiedossier: Agro productie, handel en technologie Crebonr. 23221 » Vakexpert veehouderij (Crebonr. 25535) Versie Gewijzigd 2017 Geldig vanaf 01-08-2017 Opleidingsdomein Voedsel, natuur en leefomgeving (EZ) (Crebonr. 79150)	Penvoerder: Sectorkamer voedsel, groen en gastvrijheid Gevalideerd door: Sectorkamer Voedsel, groen en gastvrijheid Op: 14-01-2016 2 van 32
---	---

Inhoudsopgave

Leeswijzer	4
Overzicht van het kwalificatiedossier	5
Basisdeel	10
1. Beroepsspecifieke onderdelen	10
B1-K1: Zorgdragen voor het agrobusinessproduct *	11
B1-K1-W1: Draagt zorg voor de kwaliteit van het agrobusinessproduct*	13
B1-K1-W2: Draagt zorg voor machines, apparatuur en technische installaties	13
B1-K1-W3: Draagt zorg voor bedrijfsgebouwen en terreinen	14
B1-K1-W4: Draagt zorg voor informatie in de keten	15
2. Generieke onderdelen	16
Profieldeel	17
P12: Vakexpert veehouderij	17
P12-K1: Verzorgen productie en veehouderij	23
P12-K1-W1: Draagt zorg voor productiedieren	26
P12-K1-W2: Draagt zorg voor dierlijk product	26
P12-K1-W3: Draagt zorg voor voederwinning	27
P12-K1-W4: Stuurt productieproces veehouderij	27
P12-K1-W5: Beheerst en monitort gewasgezondheid	28
P12-K2: Optimaliseren bedrijfsactiviteiten	29
P12-K2-W1: Plant en verdeelt dagelijkse werkzaamheden	29
P12-K2-W2: Stuurt medewerkers aan op vaktechnisch gebied	30
P12-K2-W3: Verbeterd processen/productie	30
P12-K2-W4: Analyseert bedrijfsgegevens en vormt visie	30
P12-K2-W5: Analyseert toeleveranciers en afzetmarkt	31
P12-K2-W6: Adviseert over innovaties	31
P12-K2-W7: Vormt netwerken en maakt er gebruik van	32

Leeswijzer

Het kwalificatiedossier voor het middelbaar beroepsonderwijs geeft weer wat de beginnend beroepsbeoefenaar moet kennen en kunnen aan het einde van de mbo-opleiding.

Opbouw dossier

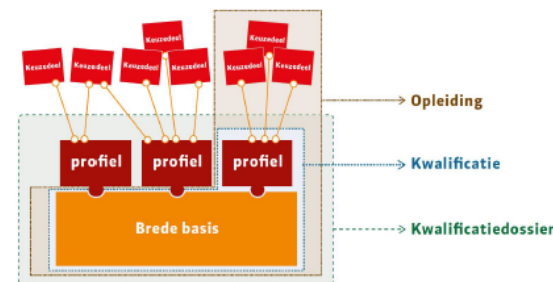
Dit kwalificatiedossier bevat de kwalificatie-eisen voor één of meerdere mbo-beroepen en bestaat uit:

1. Het **basisdeel** (B), dat gevormd wordt door:

- De beroepsspecifieke onderdelen. Dit betreft gemeenschappelijke kerntaken en werkprocessen voor het gehele kwalificatie - dossier.
- De generieke onderdelen. De generieke onderdelen zijn door de landelijke overheid geformuleerd. Het betreft de onderdelen:
Nederlandse taal;
rekenen;
loopbaan en burgerschap; en
voor zover het niveau 4 betreft: Engels.

2. Het **profieldeel** (P). Profielen bestaan uit kerntaken (K) en werkprocessen (W) waarop de kwalificaties in dit kwalificatiedossier van elkaar verschillen.

De beroepsopleiding in het mbo is gebaseerd op een kwalificatie en één of meer **keuzedelen** (D). Keuzedelen hebben tot doel om bovenop de kwalificatie een verdieping of verbreding te leveren bij de toerusting voor de arbeidsmarkt of een extra voorbereiding voor een vervolgopleiding. De beschikbare keuzedelen voor dit kwalificatiedossier zijn te vinden op www.s-bb.nl/keuzedelen. Op deze website staat ook een overzicht met alle keuzedelen gekoppeld aan kwalificaties.

Taal en rekenen

De generieke kwalificatie-eisen voor taal en rekenen zijn benoemd in het basisdeel. Als sprake is van beroepsspecifieke taal- en rekenen is dit aangegeven in de kolom 'vakken en vaardigheden'. Daarnaast kan in de kolom 'gedrag' een extra verduidelijking aangegeven zijn hoe deze beroepsspecifieke taal- en rekenen worden ingezet in een werkproces.

Verantwoordingsinformatie

Aanvullende (verantwoordings-)informatie bij dit kwalificatiedossier is te vinden op www.s-bb.nl/kwalificatiedossiers. Deze informatie is geen onderdeel van het kwalificatiedossier.

Overzicht van het kwalificatiedossier

Naam profiel	Mbo-niveau (EQF-niveau)	Beroepsvereisten	Typering van de kwalificatie
P1 Vakexpert veehouderij	4	Ja	middenkaderopleiding

B1-K1 Zorgdragen voor het agrobusinessproduct *	B1-K1-W1	Draagt zorg voor de kwaliteit van het agrobusinessproduct*
	B1-K1-W2	Draagt zorg voor machines, apparatuur en technische installaties
	B1-K1-W3	Draagt zorg voor bedrijfsgebouwen en terreinen
	B1-K1-W4	Draagt zorg voor informatie in de keten

Profieldeel

De profielen in dit kwalificatiedossier hebben de volgende (specifieke) kerntaken en werkprocessen:

P1 Medewerker teelt		
P1-K1 Telen product/gewas	P1-K1-W1	Verzorgt teelt
	P1-K1-W2	Verzorgt oogst

P2 Medewerker agrarisch loonwerk		
P2-K1 Verzorgen agrarisch loonwerk	P2-K1-W1	Maakt machines en werktuigen gebruiksklaar en rijdt ermee
	P2-K1-W2	Voert met inzet van machines werkzaamheden uit voor teelt van product/gewas

P3 Medewerker agrohandel en logistiek		
P3-K1 Verzorgen aangeleverd en af te leveren product	P3-K1-W1	Ontvangt en bewaart product
	P3-K1-W2	Maakt producten verzendklaar/verkoopklaar

P4 Medewerker veehouderij		
P4-K1 Verzorgen productie en veehouderij	P4-K1-W1	Verzorgt productiedieren
	P4-K1-W2	Produceert dierlijk product
	P4-K1-W3	Verzorgt voedergewassen

P5 Vakbekwaam medewerker teelt		
P5-K1 Telen product/gewas	P5-K1-W1	Verzorgt teelt
	P5-K1-W2	Verzorgt oogst
	P5-K1-W3	Begeleidt medewerkers op vaktechnisch gebied
	P5-K1-W4	Bewaakt planning

5 van 32

P5 Vakbekwaam medewerker teelt		
	P5-K1-W5	Verzorgt gewasgezondheid

P6 Vakbekwaam medewerker agrarisch loonwerk		
P6-K1 Verzorgen agrarisch loonwerk	P6-K1-W1	Maakt machines en werktuigen gebruiksklaar en rijdt ermee
	P6-K1-W2	Voert met inzet van machines werkzaamheden uit voor teelt van product/gewas
	P6-K1-W3	Bewaakt de planning op de uitvoeringslocatie
	P6-K1-W4	Verzorgt gewasgezondheid

P7 Vakbekwaam medewerker agrohandel en logistiek		
P7-K1 Verzorgen aangeleverd en af te leveren product	P7-K1-W1	Draagt zorg voor ontvangst en bewaren producten
	P7-K1-W2	Draagt zorg voor het verzendklaar maken van producten
	P7-K1-W3	Bewaakt planning
	P7-K1-W4	Begeleidt medewerkers op vaktechnisch gebied

P8 Vakbekwaam medewerker veehouderij		
P8-K1 Verzorgen productie en veehouderij	P8-K1-W1	Verzorgt productiedieren en begeleidt
	P8-K1-W2	Verzorgt dierlijke productie en begeleidt
	P8-K1-W3	Verzorgt voederwinning en begeleidt
	P8-K1-W4	Bewaakt planning
	P8-K1-W5	Verzorgt gewasgezondheid

P9 Vakexpert teelt en groene technologie		
P9-K1 Telen product/gewas	P9-K1-W1	Draagt zorg voor het teeltproces en de verwerking
	P9-K1-W2	Stuurt teeltproces
	P9-K1-W3	Beheerst en monitort gewasgezondheid
P9-K2 Optimaliseren bedrijfsactiviteiten	P9-K2-W1	Plant en verdeelt dagelijkse werkzaamheden
	P9-K2-W2	Stuurt medewerkers aan op vaktechnisch gebied
	P9-K2-W3	Verbeterd processen/productie
	P9-K2-W4	Analyseert bedrijfsgegevens en vormt visie
	P9-K2-W5	Analyseert toeleveranciers en afzetmarkt
	P9-K2-W6	Adviseert over innovaties
	P9-K2-W7	Vormt netwerken en maakt hier gebruik van

6 van 32

P10 Vakexpert agrarisch loonwerk			
P10-K1	Verzorgen agrarisch loonwerk	P10-K1-W1	Maakt machines en werktuigen gebruiksklaar en rijdt ermee
		P10-K1-W2	Voert met inzet van machines werkzaamheden uit voor teelt van product/gewas
		P10-K1-W3	Adviseert over teelt en gewas
		P10-K1-W4	Beheerst en monitort gewasgezondheid
P10-K2	Organiseren van het werk in het agrarisch loonwerk	P10-K2-W1	Bewaakt de planning op de uitvoeringslocatie
		P10-K2-W2	Stuurt medewerkers aan op vaktechnisch gebied
		P10-K2-W3	Stelt een plan op en draagt zorg voor de realisatie
		P10-K2-W4	Calculeert budget en bewaakt dit
		P10-K2-W5	Levert het werk op
		P10-K2-W6	Optimaliseert proces/werkwijze

P11 Vakexpert agrohandel en logistiek			
P11-K1	Verzorgen aangeleverd en af te leveren product	P11-K1-W1	Draagt zorg voor ontvangst en bewaren product
		P11-K1-W2	Draagt zorg voor het verzendklaar maken van producten
		P11-K1-W3	Optimaliseert/verzorgt het logistieke proces
P11-K2	Optimaliseren bedrijfsactiviteiten	P11-K2-W1	Plant en verdeelt dagelijkse werkzaamheden
		P11-K2-W2	Stuurt medewerkers aan op vaktechnisch gebied
		P11-K2-W3	Analyseert bedrijfsgegevens en vormt visie
		P11-K2-W4	Analyseert toeleveranciers en afzetmarkt
		P11-K2-W5	Adviseert over innovaties
		P11-K2-W6	Vormt netwerken en maakt hier gebruik van

P12 Vakexpert veehouderij			
P12-K1	Verzorgen productie en veehouderij	P12-K1-W1	Draagt zorg voor productiedieren

7 van 32

P12 Vakexpert veehouderij			
		P12-K1-W2	Draagt zorg voor dierlijk product
		P12-K1-W3	Draagt zorg voor voederwinning
		P12-K1-W4	Stuurt productieproces veehouderij
		P12-K1-W5	Beheerst en monitort gewasgezondheid
		P12-K2-W1	Plant en verdeelt dagelijkse werkzaamheden
		P12-K2-W2	Stuurt medewerkers aan op vaktechnisch gebied
		P12-K2-W3	Verbeterd processen/productie
P12-K2	Optimaliseren bedrijfsactiviteiten	P12-K2-W4	Analyseert bedrijfsgegevens en vormt visie
		P12-K2-W5	Analyseert toeleveranciers en afzetmarkt
		P12-K2-W6	Adviseert over innovaties
		P12-K2-W7	Vormt netwerken en maakt er gebruik van

P13 Vakexpert biologisch-dynamische landbouw			
P13-K1	Verzorgen biologisch-dynamische productie	P13-K1-W1	Stelt teeltplan op
		P13-K1-W2	Draagt zorg voor het teeltproces en de voedergewassen
		P13-K1-W3	Draagt zorg voor de veehouderij/dierlijk product
		P13-K1-W4	Stuurt het teeltproces en het productieproces veehouderij
		P13-K1-W5	Ontwikkelt biologisch-dynamische methode
P13-K2	Optimaliseren bedrijfsactiviteiten	P13-K2-W1	Plant en verdeelt dagelijkse werkzaamheden
		P13-K2-W2	Stuurt medewerkers aan op vaktechnisch gebied
		P13-K2-W3	Analyseert bedrijfsgegevens en vormt visie
		P13-K2-W4	Analyseert toeleveranciers en afzetmarkt
		P13-K2-W5	Adviseert over innovaties

8 van 32

P13 Vakexpert biologisch-dynamische landbouw		
P13-K2-W6	Vormt netwerken en maakt er gebruik van	
P13-K2-W7	Verbeterd processen/productie	
P13-K2-W8	Optimaliseert samenwerkingsverband met kringlooppartners	
P13-K2-W9	Ontwikkelt zichzelf en zijn medewerkers binnen de biologisch-dynamische filosofie	

9 van 32

Basisdeel

1. Beroepsspecifieke onderdelen

Typering van de beroepengroep
Context
Alle beginnend beroepsbeoefenaren agro productie, handel en technologie zijn betrokken bij de productie van plantaardige of dierlijke of biobased producten of de afzet ervan of de handel erin of een combinatie ervan. Ook kunnen zij werkzaam zijn in bedrijven voor teelt of verwerking en productie van biobased materialen en/of -brandstoffen en/of biobased energie. En bij bedrijven die zich bezighouden met de verkoop van dagverse producten of bedrijven die landbouw en zorg met elkaar combineren. Het gaat binnen agro productie, handel en technologie om beroepen in de bedekte teelt, open teelt, de veehouderij, het agrarisch loonwerk, de veiling en de groothandel, handel in en verwerking van dagverse producten. Daarnaast gaat het hier ook om nieuwe en veranderende beroepen die ontstaan onder invloed van biobased economy of green engineering, de verwaarding van producten, deelproducten en restproducten. Ook beroepen die ontstaan door vernieuwing van teelten/producten, technieken en bedrijfsvoering in de sector vallen eronder. De beginnend beroepsbeoefenaren werken bij bedrijven gericht op plantaardige en dierlijke productie, het loonwerk, de afzet en/of verkoop, de verwerking van reststoffen en biobased materialen en producten of op een combinatie ervan. Ze werken daarbij in o.a. kassen, stallen, productie-units of hallen of in de buitenlucht. Deze bedrijven functioneren op steeds wisselende markten (regionaal, nationaal, internationaal). Ze vormen onderdeel van een (productie)keten. Kenmerkend voor agro productie, handel en technologie is de kwetsbaarheid en het kwaliteitsverlies van de producten, de (voedsel)veiligheid met de daaraan verbonden risico's en de invloed van de (wisselende) omgevingsfactoren op zowel product als teelt en/of productie. De beginnend beroepsbeoefenaren agro productie, handel en technologie werken in een omgeving waarin veilig en verantwoord produceren met respect voor onze leefomgeving belangrijk zijn omdat zowel consument en politiek dit eist. Voedselveiligheid, dierenwelzijn, gebruik van bestrijdingsmiddelen, pesticiden, aandacht voor duurzame verwerking van restproduct en biobased materialen en de ecologische voetafdruk zijn belangrijke factoren binnen agro productie, handel en technologie. Bedrijven moeten voldoen aan de steeds veranderende en toenemende eisen die gesteld worden aan het product en de wijze van produceren op het gebied van kwaliteit, (voedsel)veiligheid, duurzaamheid, maatschappelijk verantwoord ondernemen, klimaatneutraliteit en dergelijke. Kenmerkend voor bedrijven binnen agro productie, handel en technologie is dat verwaarding van producten, deelproducten en restproducten onderdeel uitmaken van de bedrijfsvoering net zoals het werken in de keten en de relatie met biobased business. De kennis over deze keten, de biobased business en agro productie, handel en technologie is daarbij noodzakelijk.
Typende beroepshouding
De beginnend beroepsbeoefenaar agro productie, handel en technologie is zich ervan bewust dat hij werkt in de keten van de productie en verwaarding, van planten, dieren, de productie en/of de verwerking van biobased materialen, producten of biobased energie of een combinatie ervan. Hij weet dat zijn bedrijf een belangrijke rol speelt in de (voedsel)keten. Van beginnend beroepsbeoefenaren wordt verwacht dat zij nauwkeurig, zorgvuldig en veilig werken. De kwaliteit van de producten/productie staat bovenaan zonder daarbij de productiviteit, de kosten en de baten uit het oog te verliezen. De beginnend beroepsbeoefenaar is gedisciplineerd, alert en kritisch. Bij het werken met en het bedienen van machines en apparatuur is hij aandachtig en geconcentreerd. De beginnend beroepsbeoefenaar heeft oog voor omgevingsfactoren die van invloed zijn op de ontwikkeling en de groei van het product/de productie en houdt daar rekening mee bij zijn werkzaamheden. Hij weet dat producten kwetsbaar zijn en gevoelig voor kwaliteitsverlies en werkt daarom met respect voor het levende product. Vakdeskundigheid is dan ook van groot belang. Omdat de maatschappelijke en sociale aandacht voor de productie van onder andere plantaardige, dierlijke en biobased producten groot is, werkt de beginnend beroepsbeoefenaar veilig, duurzaam en maatschappelijk verantwoord. Binnen agro productie, handel en technologie zijn samenwerken, collegialiteit, klantgerichtheid en klantvriendelijkheid voor interne en externe klanten, verantwoordelijkheidsgevoel belangrijke aspecten. De beginnend beroepsbeoefenaar voelt zich betrokken bij de sector en werkt met respect voor de (maatschappelijke) omgeving en het milieu.

10 van 32

Typering van de beroepengroep
Resultaat van de beroepengroep
De producten zijn conform afspraken en met aandacht voor productiviteit, kwaliteit en de wensen van de klant geteeld/geproduceerd en/of afgezet. Er is sprake van een optimalisatie van opbrengst/productiviteit en productkwaliteit.
B1-K1: Zorgdragen voor het agrobusinessproduct *
Complexiteit
De complexiteit van deze taak wordt vooral bepaald door de kwetsbaarheid van de producten en/of deelproducten en/of restproducten. Alle beginnend beroepsbeoefenaren hebben te maken met producten die gevoelig zijn voor de invloed van omgevings- en/of technische factoren op de kwaliteit. Bij producten gericht op consumptie levert dit risico's op voor de voedselveiligheid.
* Overal waar binnen de basis van dit kwalificatiedossier gesproken wordt over agrobusinessproduct wordt verstaan: zowel de plant, het dier, het plantaardig product, het dierlijk product, de dagverse producten als de biobased materialen, de biobased brandstoffen en de biobased energie. Hieronder vallen uitdrukkelijk ook de energiegewassen en -teelten en de aquateelten en hun producten.
Voor Vakexpert veehouderij geldt aanvullend: Hij voert specialistische werkzaamheden uit bij het verzorgen en hanteren van het dier of het (dierlijk)product en het bewaken van de productkwaliteit. Ook voert hij werkzaamheden uit bij de voederwinning en/of voederopslag. Hierbij combineert hij meetbare gegevens met factoren op het gebied van omstandigheden, product, techniek, bedrijfsvoering en klant wensen en stemt ze op elkaar af. Om zijn werk goed te doen heeft hij specialistische kennis nodig het dier, het dierlijk product, voedergewassen en voederopslag, het productieproces, de technische installaties en machines, de invloed van omgevingsfactoren en de bedrijfsvoering. Daarnaast heeft hij vaardigheden nodig voor de productie en/of afzet van primaire producten en de bedrijfsvoering.
Verantwoordelijkheid en zelfstandigheid
De beginnend beroepsbeoefenaar is verantwoordelijk voor de uitvoering en de veiligheid van het eigen werk en de veiligheid van zijn werkomgeving.
Voor Vakexpert veehouderij geldt aanvullend: Hij vervult een coördinerende en aansturende rol bij het verzorgen en hanteren van het dier of het (dierlijk)product of het voeder(gewas) en het bewaken van de productkwaliteit. Hij werkt zelfstandig zonder (tussentijds) verantwoording af te leggen aan zijn leidinggevende en kan meerdere opdrachten naast elkaar uitvoeren. Hij is verantwoordelijk voor het resultaat van het werk van teams in de organisatie.
Vakkennis en vaardigheden
De beginnend beroepsbeoefenaar: • VAKKENNIS EN VAKVAARDIGHEID MOET GELEZEN WORDEN OP HET NIVEAU VAN HET PROFIEL ZOALS BESCHREVEN ONDER COMPLEXITEIT. • heeft inzicht in (verstoringen/afwijkingen aan o.a. teelt, gewas, product, productieproces • heeft inzicht in de factoren die het product beïnvloeden (o.a. groeiomstandigheden, voeding, omgevingsfactoren, opslagcondities) • heeft kennis van de gebruikte apparatuur/machines/installaties (o.a. gebruik, technische principes, (ver)storingen) • heeft kennis van de in sector/bedrijf geldende zorgsystemen • heeft kennis van de invloed van verstoringen en afwijkingen aan apparatuur/machines/installaties op de kwaliteit van het product • heeft kennis van de keten/markt (o.a. productketen, handelsketen, afzetmarkt, ketenverantwoordelijkheid) • heeft kennis van de relevante wettelijke voorschriften (o.a. dierenwelzijn, pesticiden/biociden...) • heeft kennis van het product (o.a. kenmerken, kwetsbaarheid, kwaliteitsklassen) • heeft kennis van het werkveld Agro productie, handel en technologie • heeft kennis van veel voorkomende onkruiden en/of ziekten en/of plagen en/of afwijkingen en de bijbehorende kenmerken en maatregelen • kan de kwaliteit controleren • kan ergonomisch werken • kan kwaliteitsnormen toepassen

11 van 32

B1-K1: Zorgdragen voor het agrobusinessproduct *
• kan persoonlijke beschermingsmiddelen gebruiken • kan registratiesystemen toepassen • kan veilig werken
Geldt extra voor beginnend beroepsbeoefenaren voor wie het certificaat MW (Mollen- en Woelrattenbestrijding) essentieel is voor de beroepsuitoefening
• kan de bestrijding van mollen en woelratten voorbereiden • kan het juiste bestrijdingsmoment bepalen • kan de voor de bestrijding benodigde hoeveelheid berekenen • kan een bestrijding uitvoeren met fosforwaterstofvormende bestrijdingsmiddelen • kan de wijze van bestrijding aanpassen aan weersinvloeden • heeft kennis van het gedrag en de biologie van mollen en woelratten • heeft kennis van de risico's van fosforwaterstofvormende bestrijdingsmiddelen voor mens, dier en milieu bij de bestrijding van mollen en woelratten • heeft kennis van bestrijdingsmethoden van mollen en woelratten • heeft kennis van geldende wet- en regelgeving bij de bestrijding van mollen en woelratten • heeft kennis van de chemische achtergronden van fosforwaterstofvormende bestrijdingsmiddelen voor de bestrijding van mollen en woelratten • kan etiketten van fosforwaterstofvormende bestrijdingsmiddelen voor de bestrijding van mollen en woelratten lezen en voorschriften toepassen • kan gegevens over beheersing mollen en woelratten in naslagwerken opzoeken • kan maatregelen nemen ter voorkoming van risico's voor veiligheid en gezondheid bij de bestrijding van mollen en woelratten • kan omgaan met persoonlijke beschermingsmiddelen bij de bestrijding van mollen en woelratten • kan bij de bestrijding van mollen en woelratten risico's voor de veiligheid en gezondheid voor mens en dier herkennen, beoordelen en beheersen
Geldt extra voor beginnend beroepsbeoefenaren voor wie het certificaat KBA (Knaagdierbeheersing Agrarische Bedrijven) essentieel is voor de beroepsuitoefening
• heeft kennis van verschillende knaagdieren • heeft kennis van het gedrag en de biologie van knaagdieren • heeft kennis van geïntegreerde knaagdierbeheersing • heeft kennis van verschillende beheersingsmethoden • heeft kennis van geldende wet- en regelgeving bij de beheersing van knaagdieren • heeft kennis van mogelijke effecten van doorvergiftiging bij de beheersing van knaagdieren • kan etiketten van rodenticiden voor de beheersing van knaagdieren lezen en voorschriften toepassen • kan gegevens over knaagdierbeheersing in naslagwerken opzoeken • kan omgaan met persoonlijke beschermingsmiddelen bij de beheersing van knaagdieren • kan resistentieproblematiek mbt de beheersing van knaagdieren toelichten • kan bij de beheersing van knaagdieren risico's voor de veiligheid en gezondheid voor mens en dier herkennen, beoordelen en beheersen • kan bij de beheersing van knaagdieren maatregelen nemen ter voorkoming van risico's voor veiligheid en gezondheid • kan de beheersing van knaagdieren voorbereiden • kan de voor bestrijding van knaagdieren benodigde hoeveelheid bestrijdingsmiddelen uitrekenen • kan de restanten van rodenticiden verantwoord afvoeren • kan de bestrijding van knaagdieren uitvoeren.
Voor Vakexpert veehouderij geldt aanvullend:
• heeft kennis van het functioneren van het bedrijf binnen de kringloop • heeft kennis van processen op het gebied van biobased energie en materialen • heeft specialistische kennis van bewaarcondities (o.a. principes, apparatuur, productkwaliteit, kosten) • heeft specialistische kennis van bodem/teeltmedium en bodemvruchtbaarheid • heeft specialistische kennis van dierenwelzijn • heeft specialistische kennis van diergezondheid • heeft specialistische kennis van erfelijkheid • heeft specialistische kennis van hygiënische maatregelen genomen bij de meest voorkomende ziekten en plagen en afwijkingen • heeft specialistische kennis van producten (o.a. naam, eigenschap, bewaaromstandigheden, kwaliteitsklassen) • kent van de meest relevante tarieven de opbouw

12 van 32

B1-K1-W1: Draagt zorg voor de kwaliteit van het agrobusinessproduct*
Omschrijving De beginnend beroepsbeoefenaar draagt zorg voor de kwaliteit van het agrobusinessproduct en/of deelproduct en/of natuurlijk restproducten tijdens de productie en/of afzet. Hij hanteert het(rest)product en indien van toepassing de omgeving waarin het product groeit en/of verwerkt en/of verhandeld wordt. Hij monitort het product, signaleert tijdens alle fasen van het proces afwijkingen aan het product en beoordeelt de kwaliteit. Hij neemt indien van toepassing maatregelen om de besmetting van producten tegen te gaan. * Overal waar binnen de basis van dit kwalificatiedossier gesproken wordt over agrobusinessproduct wordt verstaan: zowel de plant, het dier, het plantaardig product, het dierlijk product, de dagverse producten als de biobased materialen, de biobased brandstoffen en de biobased energie. Hieronder vallen uitdrukkelijk ook de energiegewassen en -teelten en de aquateelten en hun producten. Voor Vakexpert veehouderij geldt aanvullend: Hij zorgt voor optimale condities voor het product, deelproduct of restproduct tijdens de productie en/of afzet. Hij signaleert (risico)factoren uit de omgeving die het product beïnvloeden en bepaalt de te nemen maatregelen en draagt indien van toepassing zorg voor de uitvoering ervan. Resultaat Het product heeft een constante/optimale kwaliteit afgestemd op de productie en de wens van de afnemer/keten. Voor Vakexpert veehouderij geldt aanvullend: N.v.t. Gedrag De beginnend beroepsbeoefenaar: - hanteert het product zorgvuldig; - beoordeelt deskundig de kwaliteit van product; - werkt volgens de gestelde kwaliteitseisen; - voert de werkzaamheden in het gewenste tempo uit; - checkt zorgvuldig de omgevingsfactoren; - handelt kostenbewust; - onderkent de invloed van de afwijkingen op de kwaliteit van het product. De onderliggende competenties zijn: Vakdeskundigheid toepassen, Kwaliteit leveren, Instructies en procedures opvolgen, Bedrijfsmatig handelen Voor Vakexpert veehouderij geldt aanvullend: - stemt tijdig en in overleg planning/werkzaamheden af op de kwetsbaarheid van het product; - combineert gegevens over conditie en/of kwaliteit van gewas en/of het product met omgevingsfactoren en/of het milieu en trekt logische conclusies; - onderneemt op basis van vakdeskundigheid actie bij afwijkingen; - bewaakt het kwaliteitsniveau van het product volgens de gestelde eisen; - is alert op en werkt met aandacht voor dierenwelzijn. De onderliggende competenties zijn: Vakdeskundigheid toepassen, Plannen en organiseren, Samenwerken en overleggen, Analyseren, Kwaliteit leveren, Ethisch en integer handelen
B1-K1-W2: Draagt zorg voor machines, apparatuur en technische installaties
Omschrijving De beginnend beroepsbeoefenaar draagt zorg voor de voor agrobusiness en productie relevante machines, apparatuur en installaties. Hij maakt ze gebruiksklaar en/of houdt ze draaiende. Hij checkt de instellingen en controleert de omgevingsfactoren. Hij controleert machines, apparatuur en installaties en signaleert mankementen en technische storingen. Zo nodig verhelpt hij deze direct. Hij pleegt noodzakelijk routinematig onderhoud. Hij meldt afwijkingen aan zijn leidinggevende. Voor Vakexpert veehouderij geldt aanvullend: Hij achterhaalt de oorzaak van technische storingen en mankementen en bepaalt de te nemen maatregelen. Indien van toepassing draagt hij zorg voor de uitvoering ervan. Hij stelt in standaard situaties en binnen de verantwoording van zijn taak machines in en/of stelt ze bij.

13 van 32

B1-K1-W2: Draagt zorg voor machines, apparatuur en technische installaties
Resultaat De machines, apparatuur en/of installaties zijn gereed voor gebruik en werken volgens specificaties. Voor Vakexpert veehouderij geldt aanvullend: N.v.t. Gedrag De beginnend beroepsbeoefenaar: - maakt apparatuur snel en vakkundig gebruiksklaar en of houdt deze draaiende; - toont technisch inzicht bij onderhoud en verhelpen van mankementen; - controleert volgens voorschrift machines, apparatuur en/of installaties; - signaleert afwijkingen vroegtijdig en meldt deze zo mogelijk direct aan zijn leidinggevende en overige betrokkenen; - werkt veilig en volgens de wet en de bedrijfsrichtlijnen; - handelt kostenbewust. De onderliggende competenties zijn: Samenwerken en overleggen, Vakdeskundigheid toepassen, Instructies en procedures opvolgen, Bedrijfsmatig handelen Voor Vakexpert veehouderij geldt aanvullend: - meldt noodzakelijk onderhoud vroegtijdig; - voert accuraat een storingsanalyse uit; - past bij standaardafwijkingen volgens protocol of instructie de instellingen aan; - stemt in overleg tijdig de planning voor onderhoud en reparatie af op productie. De onderliggende competenties zijn: Samenwerken en overleggen, Vakdeskundigheid toepassen, Plannen en organiseren, Instructies en procedures opvolgen
B1-K1-W3: Draagt zorg voor bedrijfsgebouwen en terreinen
Omschrijving De beginnend beroepsbeoefenaar beheert en/of onderhoudt agrarische bedrijfsgebouwen en/of energieopwekkende elementen op en aan gebouwen en/of bedrijfsterreinen en/of agrarisch terrein. Voor Vakexpert veehouderij geldt aanvullend: Hij signaleert afwijkingen en behoeftes aan onderhoud en reparatie. Indien van toepassing voert hij reparaties uit aan gebouwen zoals stallen, opslagloodsen/silo's, schuren, machineloodsen en/of bedrijfsterreinen en/of agrarische percelen. Hij denkt na over het beheer van het landschap en de mogelijkheden om de gebouwen in te passen in de (landelijke) omgeving en/of leest vakliteratuur op het gebied van het beheer van het landschap en/of groene technologie. Indien van toepassing raadpleegt hij deskundigen hierover. Resultaat Gebouwen en/of terreinen zijn netjes en onderhouden. Voor Vakexpert veehouderij geldt aanvullend: N.v.t. Gedrag De beginnend beroepsbeoefenaar: - handelt kostenbewust; - gebruikt materialen en middelen effectief. De onderliggende competenties zijn: Plannen en organiseren, Materialen en middelen inzetten, Bedrijfsmatig handelen Voor Vakexpert veehouderij geldt aanvullend: - stemt in overleg planning/werkzaamheden af op productie; - houdt rekening met de maatschappelijke omgeving en de landelijke omgeving; - verricht onderhoud en reparatie op duurzame wijze.

14 van 32

B1-K1-W3: Draagt zorg voor bedrijfsgebouwen en terreinen
De onderliggende competenties zijn: Samenwerken en overleggen, Vakdeskundigheid toepassen, Plannen en organiseren
B1-K1-W4: Draagt zorg voor informatie in de keten
Omschrijving
De beginnend beroepsbeoefenaar wisselt informatie uit met interne collega's over de werkzaamheden en de kwaliteit van de producten.
Voor Vakexpert veehouderij geldt aanvullend: De beginnend beroepsbeoefenaar wisselt informatie uit met externe collega's en ketenpartners over de werkzaamheden en de kwaliteit van de producten. Hij onderneemt maatschappelijk verantwoord en communiceert met zijn omgeving en/of klanten over de bedrijfsvoering en ontwikkelingen van het bedrijf. Hij beantwoordt vragen en informeert publiek gasten en/of derden over de werkzaamheden/activiteiten. Hij neemt klachten in ontvangst. Hij registreert en rapporteert gegevens die van belang zijn voor interne betrokkenen, de ketenpartners en voor tracking en tracing. Hij interpreteert de terugkoppeling naar aanleiding van de tracking en tracing. Hij spreekt collega's/medewerkers aan op het werken volgens procedures/instructies/zorgsystemen.
Resultaat
De gegevens zijn vastgelegd en traceerbaar.
Voor Vakexpert veehouderij geldt aanvullend: Collega's, gasten en/of derden zijn geïnformeerd. Terugkoppeling vanuit de keten heeft plaatsgevonden.
Gedrag
De beginnend beroepsbeoefenaar: - registreert en rapporteert gegevens nauwkeurig.
De onderliggende competenties zijn: Formuleren en rapporteren
Voor Vakexpert veehouderij geldt aanvullend: - analyseert gegevens zorgvuldig en trekt conclusies; - overlegt tijdig met betrokkenen over de betekenis van de gegevens; - communiceert tijdig en adequaat met zijn omgeving; - geeft informatie op begrijpelijke en correcte wijze door; - bouwt relaties op met mensen die een positieve bijdrage kunnen leveren aan het draagvlak voor het bedrijf; - profileert zich op positieve wijze naar zijn omgeving; - handelt klachten af volgens de bedrijfsprocedure. De onderliggende competenties zijn: Samenwerken en overleggen, Analyseren, Relaties bouwen en netwerken, Presenteren, Instructies en procedures opvolgen

15 van 32

2. Generieke onderdelen

Elke kwalificatie kent - naast (beroepsgerichte) specifieke kwalificatie-eisen - ook generieke kwalificatie-eisen.

Nederlandse taal

Van elke kwalificatie in dit kwalificatiedossier maakt het generieke examenonderdeel Nederlandse taal deel uit. De referentieniveaus en de kwalificatie- eisen voor dit generieke onderdeel zijn opgenomen in bijlage 1 bij het Besluit referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen. Deze bijlage is te vinden op www.s-bb.nl/generieke-kwalificatie-eisen en vormt een integraal onderdeel van het kwalificatiedossier.

Het betreft de volgende referentieniveaus:

- voor entreekwalificaties en voor kwalificaties op niveau 2 en 3: 2F;
- voor kwalificaties op niveau 4: 3F.

Rekenen

Van elke kwalificatie in dit kwalificatiedossier maakt het generieke examenonderdeel rekenen deel uit. De referentieniveaus en de kwalificatie- eisen voor dit generieke onderdeel zijn opgenomen in bijlage 2 bij het Besluit referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen. Deze bijlage is te vinden op www.s-bb.nl/generieke-eisen en vormt een integraal onderdeel van het kwalificatiedossier.

Het betreft de volgende referentieniveaus:

- voor entreekwalificaties en voor kwalificaties op niveau 2 en 3: 2F;
- voor kwalificaties op niveau 4: 3F.

Loopbaan en burgerschap

Van elke kwalificatie in dit kwalificatiedossier maakt het generieke examenonderdeel loopbaan en burgerschap deel uit. De kwalificatie- eisen voor dit generieke onderdeel zijn opgenomen in bijlage 1 bij het Examen- en kwalificatiebesluit beroepsopleidingen WEB. Deze bijlage is te vinden op www.s-bb.nl/generieke-eisen en vormt een integraal onderdeel van het kwalificatiedossier.

Engels (alleen voor niveau 4)

Van elke kwalificatie op mbo niveau 4 in dit kwalificatiedossier maakt het generieke examenonderdeel Engels deel uit. Op grond van artikel 17a van het Examen- en kwalificatiebesluit beroepsopleidingen WEB zijn de referentieniveaus en de kwalificatie- eisen voor dit generieke onderdeel opgenomen in bijlage 2 bij dit besluit. Deze bijlage is te vinden op www.s-bb.nl/generieke-eisen en vormt een integraal onderdeel van het kwalificatiedossier.

Het betreft de volgende referentieniveaus:

- lezen en luisteren: B1;
- schrijven, spreken en gesprekken voeren: A2.

16 van 32

Profieldeel

P12 Vakexpert veehouderij
Mbo-niveau
4
Typering van het beroep
De beginnend vakexpert veehouderij werkt op een productiebedrijf waar dieren gehouden worden voor melk, vlees, opfok, eleren of pels of een combinatie ervan. Ook de zorgboerderij behoort tot zijn werkgebied. Hij werkt zelf mee maar heeft ook een aansturende en coördinerende rol als hij met een team werkt. Hij werkt o.a op kantoor, in stallen en in de buitenlucht. De beginnend vakexpert veehouderij heeft voortdurend aandacht voor het optimaliseren van het proces waarbij dierenwelzijn en diervriendelijke productiemethoden uitgangspunt zijn. Daarnaast heeft hij ook voortdurend aandacht voor vernieuwing en verandering in de keten, de maatschappij om hem heen en de kansen en mogelijkheden die dit biedt voor het bedrijf.
Onderdeel waar een certificaat aan verbonden is
Titel MW (Mollen- en Woelrattenbestrijding)
Code C0013
Toelichting http://wetten.overheid.nl/BWBR0021670/tekst_bevat_gewasbescherming/geldigheidsdatum_23-02-2015 Besluit gewasbeschermingsmiddelen en biociden http://wetten.overheid.nl/BWBR0022530/geldigheidsdatum_23-02-2015#Hoofdstuk5_1 Artikel 17. Bewijs van vakbekwaamheid inzake gewasbeschermingsmiddelen Artikel 17a. Bewijs van vakbekwaamheid inzake biociden Artikel 18. Geldigheid van een bewijs van vakbekwaamheid Het bewijs van vakbekwaamheid Mollen- en Woelrattenbestrijding wordt verstrekt aan de persoon die beschikt over een certificaat gewasbescherming MW of een diploma dat mede dat certificaat omvat, dat voldoet aan de op grond van de artikelen 7.2.4. en 7.2.6. van de Wet educatie en beroepsonderwijs vastgestelde kwalificaties en beroepsvereisten. Binnen de kwalificatie vakbekwaam medewerker teelt, vakbekwaam medewerker veehouderij, vakbekwaam medewerker agrarisch loonwerk, vakexpert teelt en groene technologie en vakexpert veehouderij is het certificaat opgenomen als extra. Alleen indien het certificaat Mollen en Woelrattenbestrijding essentieel is voor de beroepsuitoefening moet dit extra onderdeel worden behaald.
Onderdeel: Kerntaken
Werkprocessen
Overzicht vakkennis en vaardigheden kan de bestrijding van mollen en woelratten voorbereiden kan het juiste bestrijdingsmoment bepalen kan de voor de bestrijding benodigde hoeveelheid berekenen kan een bestrijding uitvoeren met fosforwaterstofvormende bestrijdingsmiddelen kan de wijze van bestrijding aanpassen aan weersinvloeden heeft kennis van het gedrag en de biologie van mollen en woelratten heeft kennis van de risico's van fosforwaterstofvormende bestrijdingsmiddelen voor mens, dier en milieu bij de bestrijding van mollen en woelratten heeft kennis van bestrijdingsmethoden van mollen en woelratten heeft kennis van geldende wet- en regelgeving bij de bestrijding van mollen en woelratten heeft kennis van de chemische achtergronden van fosforwaterstofvormende bestrijdingsmiddelen voor de bestrijding van mollen en woelratten kan etiketten van fosforwaterstofvormende bestrijdingsmiddelen voor de bestrijding van mollen en woelratten lezen en voorschriften toepassen kan gegevens over beheersing mollen en woelratten in naslagwerken opzoeken kan maatregelen nemen ter voorkoming van risico's voor veiligheid en gezondheid bij de bestrijding van mollen en woelratten kan omgaan met persoonlijke beschermingsmiddelen bij de bestrijding van mollen en woelratten

17 van 32

P12 Vakexpert veehouderij
kan bij de bestrijding van mollen en woelratten risico's voor de veiligheid en gezondheid voor mens en dier herkennen, beoordelen en beheersen
Titel KBA (Knaagdierbeheersing Agrarische Bedrijven)
Code C0012
Toelichting http://wetten.overheid.nl/BWBR0021670/tekst_bevat_gewasbescherming/geldigheidsdatum_23-02-2015 Besluit gewasbeschermingsmiddelen en biociden http://wetten.overheid.nl/BWBR0022530/geldigheidsdatum_23-02-2015#Hoofdstuk5_1 Artikel 17. Bewijs van vakbekwaamheid inzake gewasbeschermingsmiddelen Artikel 17a. Bewijs van vakbekwaamheid inzake biociden Artikel 18. Geldigheid van een bewijs van vakbekwaamheid Binnen de kwalificatie vakbekwaam medewerker teelt, vakbekwaam medewerker veehouderij, vakbekwaam medewerker agrarisch loonwerk, vakexpert teelt en groene technologie en vakexpert veehouderij is het certificaat opgenomen als extra. Alleen indien het certificaat KBA (Knaagdierbeheersing Agrarische Bedrijven) essentieel is voor de beroepsuitoefening moet dit extra onderdeel worden behaald.
Onderdeel: Kerntaken
Werkprocessen
Overzicht vakkennis en vaardigheden heeft kennis van verschillende knaagdieren heeft kennis van het gedrag en de biologie van knaagdieren heeft kennis van geïntegreerde knaagdierbeheersing heeft kennis van verschillende beheersingsmethoden heeft kennis van geldende wet- en regelgeving bij de beheersing van knaagdieren heeft kennis van mogelijke effecten van doorvergifting bij de beheersing van knaagdieren kan etiketten van rodenticiden voor de beheersing van knaagdieren lezen en voorschriften toepassen kan gegevens over knaagdierbeheersing in naslagwerken opzoeken kan omgaan met persoonlijke beschermingsmiddelen bij de beheersing van knaagdieren kan resistentieproblematiek mbt de beheersing van knaagdieren toelichten kan bij de beheersing van knaagdieren risico's voor de veiligheid en gezondheid voor mens en dier herkennen, beoordelen en beheersen kan bij de beheersing van knaagdieren maatregelen nemen ter voorkoming van risico's voor veiligheid en gezondheid kan de beheersing van knaagdieren voorbereiden kan de voor bestrijding van knaagdieren benodigde hoeveelheid bestrijdingsmiddelen uitrekenen kan de restanten van rodenticiden verantwoord afvoeren kan de bestrijding van knaagdieren uitvoeren.
Titel Gewasbescherming A (uitvoeren)
Code C0003
Toelichting Besluit gewasbeschermingsmiddelen en biociden http://wetten.overheid.nl/BWBR0022530/geldigheidsdatum_23-02-2015#Hoofdstuk5_1 Artikel 17. Bewijs van vakbekwaamheid inzake gewasbeschermingsmiddelen Artikel 17a. Bewijs van vakbekwaamheid inzake biociden Artikel 18. Geldigheid van een bewijs van vakbekwaamheid http://wetten.overheid.nl/BWBR0021670/tekst_bevat_gewasbescherming/geldigheidsdatum_23-02-2015 Regeling gewasbeschermingsmiddelen en biociden http://wetten.overheid.nl/BWBR0022545/tekst_bevat_gewasbescherming/geldigheidsdatum_23-02-2015 Het uitvoeren van gewasbescherming. Beroepsbeoefenaren die werken met gewasbeschermingsmiddelen moeten voldoen aan de wettelijke beroepsvereisten. Uitvoerende medewerkers die in opdracht gewasbeschermingsmiddelen toepassen moeten in het bezit zijn van het vakbekwaamheidsbewijs (VBB) Uitvoeren Gewasbescherming. Bedrijfs hoofden van landbouwbedrijven die gewasbeschermingsmiddelen toepassen moeten in het bezit zijn van het VBB Bedrijfsvoeren Gewasbescherming, tenzij ze geboren zijn voor 1 januari 1996. In dat geval

18 van 32

P12 Vakexpert veehouderij

volstaat het VBB Uitvoeren Gewasbescherming. Verantwoordelijken op een loonwerk-, agrarisch of hoveniersbedrijf die bij derden werken met gewasbeschermingsmiddelen moeten in het bezit zijn van het VBB Bedrijfsvoeren Gewasbescherming. Alleen met een VBB Uitvoeren Gewasbescherming of Bedrijfsvoeren Gewasbescherming mogen gewasbeschermingsmiddelen op een bedrijf aanwezig zijn. Nadere informatie over wie in het bezit moet zijn van welk vakbekwaamheidsbewijs staat in de bijlage 'Wie welk vakbekwaamheidsbewijs'. Kijk voor meer informatie over de vakbekwaamheidsbewijzen op www.erkenningen.nl van Bureau Erkenningen. Gewasbescherming A geeft recht op het vakbekwaamheidsbewijs Uitvoeren Gewasbescherming. Binnen de kwalificatie vakbekwaam medewerker teelt, vakbekwaam medewerker veehouderij, vakbekwaam medewerker agrarisch loonwerk, vakexpert teelt en groene technologie, vakexpert agrarisch loonwerk en vakexpert veehouderij is het certificaat opgenomen als extra. Alleen indien het certificaat Gewasbescherming A essentieel is voor de beroepsuitoefening moet dit extra onderdeel worden behaald.

Onderdeel: Kerntaken

Werkprocessen

Verzorgt gewasgezondheid

Overzicht vakkennis en vaardigheden

heeft kennis van emissiebeperking bij het uitvoeren van gewasbescherming
heeft kennis van machines, werktuigen en apparatuur voor het uitvoeren van gewasbescherming
heeft kennis van onkruiden, ziekten, plagen en abiotische afwijkingen
heeft kennis van persoonlijke beschermingsmiddelen gerelateerd aan het uitvoeren van gewasbescherming
heeft kennis van vaktermen gerelateerd aan het uitvoeren van gewasbescherming
heeft kennis van veilige werkwijzen voor afvoeren verpakking en restmiddelen bij het uitvoeren van gewasbescherming
heeft kennis van veiligheids- en gezondheidsvoorschriften en gevarensymbolen gerelateerd aan het uitvoeren van gewasbescherming
heeft kennis van de belangrijkste gewasbeschermingsmethoden
heeft basiskennis van geïntegreerde gewasbeschermingstrategieën en -technieken, en van geïntegreerde gewasbeheerstrategieën en -technieken
heeft basiskennis van beginselen van biologische landbouw en methoden voor biologische bestrijding van schadelijke organismen
heeft kennis van de risico's van gewasbeschermingsmiddelen voor andere plantensoorten dan de doelsoort en voor nuttige insecten, de wilde fauna, de biodiversiteit en het milieu
kan onkruiden, ziekten, plagen en abiotische afwijkingen herkennen
kan bedrijfsrichtlijnen/procedures/wet- en regelgeving toepassen gerelateerd aan het uitvoeren van gewasbescherming
kan machines, werktuigen en apparatuur voor het uitvoeren van gewasbescherming bedienen
kan risico's van gewasbeschermingsmiddelen voor veiligheid, gezondheid en milieu vaststellen en beoordelen
kan informatiesystemen en naslagwerken gebruiken gerelateerd aan het uitvoeren van gewasbescherming
kan de vitaliteit van een gewas beoordelen
kan etiket van gewasbeschermingsmiddelen lezen en interpreteren
kan toepassingsapparatuur voor gewasbeschermingsmiddelen gebruiken en onderhouden
kan specifieke spuittechnieken toepassen (bijvoorbeeld kleinvolumeverspuiting en gebruik van spuitdoppen die verwaaiing tegengaan)

Titel

Gewasbescherming B (bedrijfsvoeren)

Code

C0004

Toelichting

Besluit gewasbeschermingsmiddelen en biociden <http://wetten.overheid.nl/BWBR0022530>/geldigheidsdatum_23-02-2015#Hoofdstuk_5_1 Artikel 17. Bewijs van vakbekwaamheid inzake gewasbeschermingsmiddelen Artikel 17a. Bewijs van vakbekwaamheid inzake biociden Artikel 18. Geldigheid van een bewijs van vakbekwaamheid Regeling gewasbeschermingsmiddelen en biociden http://wetten.overheid.nl/BWBR0022545/tekst_bevat_gewasbescherming/geldigheidsdatum_23-02-2015
Beroepsbeoefenaren die werken met gewasbeschermingsmiddelen moeten voldoen aan de wettelijke beroepsvereisten. Uitvoerende medewerkers die in opdracht gewasbeschermingsmiddelen toepassen moeten in het

19 van 32

P12 Vakexpert veehouderij

bezit zijn van het vakbekwaamheidsbewijs (VBB) Uitvoeren Gewasbescherming. Bedrijfsvoeren van landbouwbedrijven die gewasbeschermingsmiddelen toepassen moeten in het bezit zijn van het VBB Bedrijfsvoeren Gewasbescherming, tenzij ze geboren zijn voor 1 januari 1996. In dat geval volstaat het VBB Uitvoeren Gewasbescherming. Verantwoordelijken op een loonwerk-, agrarisch of hoveniersbedrijf die bij derden werken met gewasbeschermingsmiddelen moeten in het bezit zijn van het VBB Bedrijfsvoeren Gewasbescherming. Alleen met een VBB Uitvoeren Gewasbescherming of Bedrijfsvoeren Gewasbescherming mogen gewasbeschermingsmiddelen op een bedrijf aanwezig zijn. Nadere informatie over wie in het bezit moet zijn van welk vakbekwaamheidsbewijs staat in de bijlage 'Wie welk vakbekwaamheidsbewijs'. Kijk voor meer informatie over de vakbekwaamheidsbewijzen op www.erkenningen.nl van Bureau Erkenningen. Gewasbescherming A en B samen geven recht op het vakbekwaamheidsbewijs Bedrijfsvoeren Gewasbescherming. Binnen de kwalificatie vakexpert teelt en groene technologie en vakexpert veehouderij is het certificaat opgenomen als extra. Alleen indien het certificaat Gewasbescherming B essentieel is voor de beroepsuitoefening moet dit extra onderdeel worden behaald.

Onderdeel: Kerntaken

Werkprocessen

Beheerst en monitort gewasgezondheid

Overzicht vakkennis en vaardigheden

heeft kennis van specifieke gewasbeschermingsmogelijkheden voor onkruiden, ziekten en plagen in bodem en gewas
heeft kennis van schadedrempels, schade, schadelijkheid en aantastingen
heeft kennis van teeltmaatregelen en hun gevolg voor de inzet van gewasbeschermingsmiddelen
heeft kennis van de relatie tussen gewasverzorgings- en gewasbeschermingsmaatregelen en de verschillende groeifasen van het gewas
heeft kennis van de bedrijfssituatie, technische mogelijkheden, kwaliteitseisen
heeft kennis van de invloed van abiotische omstandigheden op ziekten, plagen en onkruiden
heeft kennis van risico's van gewasbeschermingsmethoden en het werken met giftige stoffen
heeft kennis van vatbaarheid en resistentie van uitgangsmaterialen en waardplanten
heeft kennis van voedingselementen voor productie
heeft kennis van de gevolgen van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen voor het abiotische milieu, flora en fauna
heeft kennis van de levenswijze van schadelijke organismen
heeft kennis van chemische middelen, formulering van middelen en belangrijkste werkingsprincipes
heeft kennis van de risico's van illegale gewasbeschermingsmiddelen
heeft kennis van procedures voor het gebruiksklaar maken van toepassingsapparatuur, met inbegrip van het kalibreren, en voor de bediening ervan met minimaal risico voor de gebruiker, andere mensen, niet-doelsoorten (dieren zowel als planten), de biodiversiteit en het milieu, met inbegrip van watervoorraden
heeft kennis van de doelstellingen van de technische controle van de spuitapparatuur
heeft kennis van de specifieke risico's die verbonden zijn aan handapparatuur en rugsputten en de risicobeheersmaatregelen
heeft kennis van noodmaatregelen ter bescherming van de menselijke gezondheid, het milieu, met inbegrip van watervoorraden, in het geval van onbedoelde verliezen, verontreiniging en extreme weersomstandigheden met risico op wespsoorten van gewasbeschermingsmiddelen.
kan de gebruikelijke waarnemingstechnieken toepassen
kan schadebeelden herkennen en waarderen van onkruiden, ziekten, abiotische afwijkingen en plagen in bodem en gewas
kan uitgangsmaterialen beoordelen op gevoeligheid voor ziekten en plagen (met behulp van rassenlijst)
kan aantastingen registreren
kan gewasbeschermingsmiddelen inzetten tegen onkruid, ziekten en plagen met in acht neming van resistentie management-strategieën
kan illegale gewasbeschermingsmiddelen identificeren
kan toepassingsapparatuur gebruiken en onderhouden
kan specifieke spuittechnieken toepassen (bijvoorbeeld kleinvolumeverspuiting)
kan de wettelijke regelingen toe passen bij het bepalen van de aanpak van gewasbescherming
kan resistentieontwikkeling voorkomen
kan medewerkers instrueren over de toepassing van middelen
kan instrueren over de wettelijke voorschriften
kan arbeidsomstandigheden optimaliseren bij het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen

Titel

20 van 32

P12 Vakexpert veehouderij
Gewasbescherming C (distributie en opslag)
Code C0005
Toelichting Besluit gewasbeschermingsmiddelen en biociden http://wetten.overheid.nl/BWBR0022530/geldigheidsdatum_23-02-2015#Hoofdstuk5_1 Artikel 17. Bewijs van vakbekwaamheid inzake gewasbeschermingsmiddelen Artikel 17a. Bewijs van vakbekwaamheid inzake biociden Artikel 18. Geldigheid van een bewijs van vakbekwaamheid Regeling gewasbeschermingsmiddelen en biociden http://wetten.overheid.nl/BWBR0022545/tekst_bevat_gewasbescherming/geldigheidsdatum_23-02-2015 Beroepsbeoefenaren die werken met gewasbeschermingsmiddelen moeten voldoen aan de wettelijke beroepsvereisten. Beroepsbeoefenaren die gewasbeschermingsmiddelen distribueren moeten in bezit zijn van het vakbekwaamheidsbewijs Distributie Gewasbescherming. Gewasbescherming C heeft betrekking op het coördineren van de opslag en het vervoer van gewasbeschermingsmiddelen en het certificeringswaardig houden van het bedrijf. Gewasbescherming C geeft recht op het vakbekwaamheidsbewijs Distributie Gewasbescherming. Nadere informatie over wie in het bezit moet zijn van welk vakbekwaamheidsbewijs staat in de bijlage 'Wie welk vakbekwaamheidsbewijs'. Kijk voor meer informatie over de vakbekwaamheidsbewijzen op www.erkenningen.nl van Bureau Erkenningen. Binnen de kwalificatie vakexpert teelt en groene technologie en vakexpert veehouderij is het certificaat opgenomen als extra. Alleen indien het certificaat Gewasbescherming C essentieel is voor de beroepsuitoefening moet dit extra onderdeel worden behaald.
Onderdeel: Kerntaken
Werkprocessen
Overzicht vakkennis en vaardigheden Heeft kennis van gevarenclassen en -eigenschappen van gewasbeschermingsmiddelen en biociden Heeft kennis van de uitrusting van voertuigen voor vervoer gewasbeschermingsmiddelen en biociden Heeft kennis van administratieve verplichtingen ten aanzien van eindgebruikers, vervoersdocumenten, toelatingsbeleid gewasbeschermingsmiddelen/biociden en W-nummers Heeft kennis van calamiteitenplan en kan calamiteitenplan toepassen Kan literatuur over gewasbescherming interpreteren Kan de regels van de Wet vervoer en opslag verpakte gevaarlijke stoffen toepassen Kan de opslag coördineren van gewasbeschermingsmiddelen en biociden kan een voorraadadministratie bijhouden kan bij gebruik van eigen bedrijfsauto's toezicht houden op de uitrusting waaraan de voertuigen moeten voldoen en het correcte vervoer vanaf het distributiepunt. kan derden informeren over de gevareneigenschappen van gewasbeschermingsmiddelen en biociden en de daaraan gekoppelde eisen ten aanzien van vervoer, opslag, brandbestrijding en arbeidsomstandigheden kan een calamiteitenplan implementeren en derden hierover instrueren kan contacten onderhouden met bevoegd gezag en controlerende instanties Titel Houder van vleeskuikens
Code C0010
Toelichting Houder van vleeskuikens. Wet dieren: Wet Dier: Artikel 2.2. Houden van dieren; lid 10;10. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen voor het onderwerp, bedoeld in het negende lid, voor dieren of voor dieren behorende tot bepaalde diersoorten of diercategorieën, regels worden gesteld die betrekking hebben op onder meer: k. de bij de houder, de personen die bij hem in dienst zijn en de personen die voor hem diensten verrichten aanwezige kennis over het houden van dieren; Besluit houders van dieren: Artikel 2.54. Opleiding, lid 1. De houder van vleeskuikens, voor zover deze een natuurlijke persoon is, is in het bezit van een door Onze Minister erkend certificaat waaruit blijkt dat hij passende cursussen heeft voltooid of gelijkwaardige ervaring heeft opgedaan. Regeling houders van dieren artikel Artikel 6.9. Erkenning opleidingscertificaat http://wetten.overheid.nl/BWBR0035248/tekst_bevat_houders%2Bvan%2Bdieren/geldigheidsdatum_19-10-2015 Het Besluit houders van dieren is van toepassing op alle vleeskuikenhouders (bron ministerie van EZ).

P12 Vakexpert veehouderij
Vleeskuikenhouders zijn wettelijk verplicht om aan de eisen uit de regelgeving te voldoen zoals vermeld in het besluit vleeskuikens. Wet dieren: http://wetten.overheid.nl/BWBR0030250 Besluit houders van dieren: http://wetten.overheid.nl/BWBR0035217 Regeling houden van vleeskuikens: http://wetten.overheid.nl/BWBR0035248 Het hoofdstuk Houden van vleeskuikens voor productie gaat over wettelijke regels rondom het houden en verzorgen van vleeskuikens, omvang en onderhoud van hun leefomgeving en het informeren van medewerkers op het bedrijf over deze regels. De verantwoordelijkheid voor handhaving en correcte uitvoering van wettelijke regels, door alle (tijdelijke) werknemers ligt bij de ondernemer van het vleeskuikenbedrijf. De regelgeving geldt expliciet ook voor medewerkers die de slachtrijpe kippen vangen en transporteren. Binnen de kwalificatie vakexpert veehouderij is het certificaat opgenomen als extra. Alleen indien het certificaat Houder van vleeskuikens essentieel is voor de beroepsuitoefening moet dit extra onderdeel worden behaald.
Onderdeel: Kerntaken
Werkprocessen
Overzicht vakkennis en vaardigheden heeft kennis van wet- en regelgeving m.b.t. het houden van vleeskuikens heeft kennis van de achtergrond en het doel van het Besluit houders van dieren heeft kennis van de bezettingsdichtheid per m2 van vleeskuikens heeft kennis van voetzoollaesies bij vleeskuikens heeft kennis van oorzaken van het sterftepercentage/uitval van vleeskuikens heeft kennis van de regels m.b.t. monitoring van vleeskuikens op voetzoollaesies door slachterijen en de hiervoor geldende termijn heeft kennis van de geldende normen voor de score van voetzoollaesies heeft kennis van het antibiotica gebruik (dierdagdoseringen) heeft kennis van de salmonellastatus van een bedrijf kan het gedrag herkennen van kuikens en afwijkingen en behoeften signaleren kan adequaat reageren op gedragssignalen van kuikens (bv t.a.v. stress, honger, angst) kan de wettelijke eisen voor het houden van vleeskuikens (bedrijfsinrichting) in stallen toepassen kan de dagelijkse uitval van vleeskuikens registreren kan het (cumulatieve) sterftepercentage berekenen kan oorzaken voor voetzoollaesies noemen, de aandoening herkennen en typeren (naar ernst) kan een gemiddelde score voor voetzoollaesies berekenen kan op basis van de score waar nodig actie ondernemen kan noodzakelijke informatie vastleggen en bewaren kan een VKI formulier invullen ten behoeve van de slachterij kan informatie doorgeven aan de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) kan een kuikenpaspoort beoordelen en eventueel terugkoppelen naar de broederij (informatie kwaliteit eindagskuikens beoordelen) kan (korrel) kwaliteit beoordelen van het voer en heeft inzicht wanneer overgeschakeld moet worden met voer en wat daar van de gevolgen kunnen zijn. heeft kennis van noodslachting heeft kennis van eerste hulp heeft kennis van het humaan doden van vleeskuikens heeft kennis van bioveiligheid
Beroepsvereisten
Ja
Toelichting beroepsvereisten
Alleen van toepassing als het certificaat of de certificaten noodzakelijk is of zijn voor de beroepsuitoefening.
Besluit gewasbeschermingsmiddelen en biociden http://wetten.overheid.nl/BWBR0022530/geldigheidsdatum_23-02-2015#Hoofdstuk5_1 Artikel 17. Bewijs van vakbekwaamheid inzake gewasbeschermingsmiddelen Artikel 17a. Bewijs van vakbekwaamheid inzake biociden Artikel 18. Geldigheid van een bewijs van vakbekwaamheid http://wetten.overheid.nl/BWBR0021670/tekst_bevat_gewasbescherming/geldigheidsdatum_23-02-2015

P12 Vakexpert veehouderij
Wet dier: Wet Dier: Artikel 2.2. Houden van dieren; lid 10;10. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen voor het onderwerp, bedoeld in het negende lid, voor dieren of voor dieren behorende tot bepaalde diersoorten of diercategorïën, regels worden gesteld die betrekking hebben op onder meer: k. de bij de houder, de personen die bij hem in dienst zijn en de personen die voor hem diensten verrichten aanwezige kennis over het houden van dieren; Besluit houders van dieren: Artikel 2.54. Opleiding, lid 1. De houder van vleeskuikens, voor zover deze een natuurlijke persoon is, is in het bezit van een door Onze Minister erkend certificaat waaruit blijkt dat hij passende cursussen heeft voltooid of gelijkwaardige ervaring heeft opgedaan. Regeling houders van dieren artikel Artikel 6.9. Erkenning opleidingscertificaat http://wetten.overheid.nl/BWBR0035248/tekst_bevat_houders%2Bvan%2Bdieren/geldigheidsdatum_19-10-2015 Bron beroepsvereisten EZ

P12-K1 Verzorgen productie en veehouderij
Complexiteit
De beginnend vakexpert veehouderij voert zowel gestandaardiseerde als gespecialiseerde werkzaamheden uit bij de verzorging van de dieren en het (voeder)gewas. De werkzaamheden zijn dier- en gewasgebonden en hebben een grote diversiteit. Dieren zijn onvoorspelbaar en elk dier heeft zijn individuele kenmerken en karakter. Dit vraagt om voortdurende alertheid tijdens het uitvoeren van werkzaamheden. De toenemende techniek en automatisering bepalen de werkzaamheden. De werkzaamheden worden beïnvloed door de veranderende omstandigheden en factoren. Het gaat o.a. om productiefactoren, bedrijfsmatige factoren, bedrijfsbelang, team en klanten. Het combineren van deze factoren is nodig om alternatieven en risico's in beeld te krijgen. Bij het aanpassen van werkzaamheden en/of planning handelt hij op detailniveau zonder de grote lijnen uit het oog te verliezen. Voor het uitvoeren van zijn werk moet hij communiceren met interne collega's en afdelingen en schakels binnen de keten. Hij opereert in een regionale, nationale en internationale context. Om zijn werk goed te doen heeft hij specialistische kennis en vaardigheden nodig op het gebied van het dier en de diervoorzorging, de voedergewassen, de werkzaamheden, de technische installaties en machines, de invloed van de omgevingsfactoren. Daarnaast heeft hij vaardigheden nodig voor het voeren en verzorgen van dieren, dierlijke productie.
Verantwoordelijkheid en zelfstandigheid
De beginnend vakexpert veehouderij vervult een coördinerende, aansturende en begeleidende rol. Hij voert zelfstandig de diverse taken naast elkaar uit. Hij is verantwoordelijk voor de organisatie en de voortgang van de werkzaamheden. Ook is hij verantwoordelijk voor dierenwelzijn.
Vakkennis en vaardigheden
De beginnend beroepsbeoefenaar: • heeft specialistische kennis van fokmethoden • heeft inzicht in de factoren die de productie van dier/dierlijk product beïnvloeden (o.a. voeding, voederconversie, voortplanting, fokkerij) • heeft inzicht in de gevolgen van zijn handelen voor het milieu • heeft kennis van emissiebeperking • heeft kennis van onkruiden, ziekten, plagen en abiotische afwijkingen • heeft kennis van planningsmethoden • heeft kennis van risico's van bestrijdingsmiddelen voor veiligheid en gezondheid • heeft kennis van spuitsystemen • heeft kennis van techniek, werking en gebruik van apparatuur • heeft kennis van veilige werkwijzen voor afvoeren verpakking en restmiddelen • heeft specialistische kennis van kwaliteitsprogramma's • heeft specialistische kennis van bedrijfsbehandelplannen • heeft specialistische kennis van bodem, voedingsstoffen en meststoffen in relatie tot voeder(gewas) • heeft specialistische kennis van diergezondheid

23 van 32

P12-K1 Verzorgen productie en veehouderij
• heeft specialistische kennis van diervoeders (o.a. herkomst, samenstelling, invloed op dier en dierlijke productie) • heeft specialistische kennis van het dier (o.a. bouw, spijsvertering) • heeft specialistische kennis van hygiënische maatregelen bij de meest voorkomende ziekten en plagen en afwijkingen • heeft specialistische kennis van logistieke informatie • heeft specialistische kennis van veiligheids- en gezondheidsvoorschriften • heeft specialistische kennis van voeder- en weldebouw (o.a. gewassen, teelt, opslag/bewaring) • heeft specialistische kennis van voederwinning en weldebouw (o.a. gewassen, teelt, opslag/bewaring) • heeft specialistische kennis van voortplanting en geboorteprocés en veelvoorkomende problemen rondom geboorte • heeft specialistische kennis van vruchtbaarheidsonderzoek • kan van de benodigde (winter)voorraad (kwantiteit en kwaliteit) en de in- en verkoop inschatten • kan een activiteitenplanning maken • kan geboortemoment bij voortplanting inschatten • kan melken (alleen voor de context melkvee) • kan milieubewust werken • kan onderhoud toepassen aan machines en apparatuur • kan persoonlijke beschermingsmiddelen gebruiken • kan veilig werken • kan veilig werken met dieren • kan vruchtbaarheidsgegevens analyseren Geldt extra voor de beginnend beroepsbeoefenaar voor wie het certificaat Gewasbescherming A (uitvoeren) essentieel is voor de beroepsuitoefening • heeft kennis van emissiebeperking bij het uitvoeren van gewasbescherming • heeft kennis van machines, werktuigen en apparatuur voor het uitvoeren van gewasbescherming • heeft kennis van onkruiden, ziekten, plagen en abiotische afwijkingen • heeft kennis van persoonlijke beschermingsmiddelen gerelateerd aan het uitvoeren van gewasbescherming • heeft kennis van vaktmerken gerelateerd aan het uitvoeren van gewasbescherming • heeft kennis van veilige werkwijzen voor afvoeren verpakking en restmiddelen bij het uitvoeren van gewasbescherming • heeft kennis van veiligheids- en gezondheidsvoorschriften en gevarensymbolen gerelateerd aan het uitvoeren van gewasbescherming • heeft kennis van de belangrijkste gewasbeschermingsmethoden • heeft basiskennis van geïntegreerde gewasbeschermingstrategieën en -technieken, en van geïntegreerde gewasbeheerstrategieën en -technieken • heeft basiskennis van beginselen van biologische landbouw en methoden voor biologische bestrijding van schadelijke organismen • heeft kennis van de risico's van gewasbeschermingsmiddelen voor andere plantensoorten dan de doelsoort en voor nuttige insecten, de wilde fauna, de biodiversiteit en het milieu • kan onkruiden, ziekten, plagen en abiotische afwijkingen herkennen • kan bedrijfsrichtlijnen/procedures/wet- en regelgeving toepassen gerelateerd aan het uitvoeren van gewasbescherming • kan machines, werktuigen en apparatuur voor het uitvoeren van gewasbescherming bedienen • kan risico's van gewasbeschermingsmiddelen voor veiligheid, gezondheid en milieu vaststellen en beoordelen • kan informatiesystemen en naslagwerken gebruiken gerelateerd aan het uitvoeren van gewasbescherming • kan de vitaliteit van een gewas beoordelen • kan etiket van gewasbeschermingsmiddelen lezen en interpreteren • kan toepassingsapparatuur voor gewasbeschermingsmiddelen gebruiken en onderhouden • kan specifieke spuittechnieken toepassen (bijvoorbeeld kleinvolumeverspuiting en gebruik van spuitdoppen die verwaaiing tegengaan) Geldt extra voor de beginnend beroepsbeoefenaar voor wie het certificaat Gewasbescherming B (bedrijfsvoeren) essentieel is voor de beroepsuitoefening • heeft kennis van specifieke gewasbeschermingsmogelijkheden voor onkruiden, ziekten en plagen in bodem en gewas • heeft kennis van schadedrempels, schade, schadelijkheid en aantastingen • heeft kennis van teeltmaatregelen en hun gevolg voor de inzet van gewasbeschermingsmiddelen • heeft kennis van de relatie tussen gewasverzorgings- en gewasbeschermingsmaatregelen en de verschillende groeifasen van het gewas • heeft kennis van de bedrijfssituatie, technische mogelijkheden, kwaliteits-eisen • heeft kennis van de invloed van abiotische omstandigheden op ziekten, plagen en onkruiden

24 van 32

P12-K1 Verzorgen productie en veehouderij

- heeft kennis van risico's van gewasbeschermingsmethoden en het werken met giftige stoffen
- heeft kennis van vatbaarheid en resistentie van uitgangsmaterialen en waardplanten
- heeft kennis van voedingselementen voor productie
- heeft kennis van de gevolgen van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen voor het abiotische milieu, flora en fauna
- heeft kennis van de levenswijze van schadelijke organismen
- heeft kennis van chemische middelen, formulering van middelen en belangrijkste werkingsprincipes
- heeft kennis van de risico's van illegale gewasbeschermingsmiddelen
- heeft kennis van procedures voor het gebruiksklaar maken van toepassingsapparatuur, met inbegrip van het kalibreren, en voor de bediening ervan met minimaal risico voor de gebruiker, andere mensen, niet-doelsoorten (dieren zowel als planten), de biodiversiteit en het milieu, met inbegrip van watervoorraden
- heeft kennis van de doeltellingen van de technische controle van de spuitapparatuur
- heeft kennis van de specifieke risico's die verbonden zijn aan handapparatuur en rugspuiten en de risicobeheersmaatregelen
- heeft kennis van noodmaatregelen ter bescherming van de menselijke gezondheid, het milieu, met inbegrip van watervoorraden, in het geval van onbedoelde verliezen, verontreiniging en extreme weersomstandigheden met risico op wegspoelen van gewasbeschermingsmiddelen.
- kan de gebruikelijke waarnemings technieken toepassen
- kan schadebeelden herkennen en waarderen van onkruiden, ziekten, abiotische afwijkingen en plagen in bodem en gewas
- kan uitgangsmaterialen beoordelen op gevoeligheid voor ziekten en plagen (met behulp van rassenlijst)
- kan aantastingen registreren
- kan gewasbeschermingsmiddelen inzetten tegen onkruid, ziekten en plagen met in acht neming van resistentie management-strategieën
- kan illegale gewasbeschermingsmiddelen identificeren
- kan toepassingsapparatuur gebruiken en onderhouden
- kan specifieke spuittechnieken toepassen (bijvoorbeeld kleinvolumeverspuiting)
- kan de wettelijke regelingen toe passen bij het bepalen van de aanpak van gewasbescherming
- kan resistentieontwikkeling voorkomen
- kan medewerkers instrueren over de toepassing van middelen
- kan instrueren over de wettelijke voorschriften
- kan arbeidsomstandigheden optimaliseren bij het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen

Geldt extra voor de beginnend beroepsbeoefenaar voor wie het certificaat Gewasbescherming C (distributie en opslag) essentieel is voor de beroepsuitoefening

- Heeft kennis van gevarenklassen en -eigenschappen van gewasbeschermingsmiddelen en biociden
- Heeft kennis van de uitrusting van voertuigen voor vervoer gewasbeschermingsmiddelen en biociden
- Heeft kennis van administratieve verplichtingen ten aanzien van eindgebruikers, vervoersdocumenten, toelatingsbeleid gewasbeschermingsmiddelen/biociden en W-nummers
- Heeft kennis van calamiteitenplan en kan calamiteitenplan toepassen
- Kan literatuur over gewasbescherming interpreteren
- Kan de regels van de Wet vervoer en opslag verpakte gevaarlijke stoffen toepassen
- Kan de opslag coördineren van gewasbeschermingsmiddelen en biociden
- kan een voorraadadministratie bijhouden
- kan bij gebruik van eigen bedrijfsauto's toezichthouden op de uitrusting waaraan de voertuigen moeten voldoen en het correcte vervoer vanaf het distributiepunt.
- kan derden informeren over de gevareneigenschappen van gewasbeschermingsmiddelen en biociden en de daaraan gekoppelde eisen ten aanzien van vervoer, opslag, brandbestrijding en arbeidsomstandigheden
- kan een calamiteitenplan implementeren en derden hierover instrueren
- kan contacten onderhouden met bevoegd gezag en controlerende instanties

Geldt extra voor de beginnend beroepsbeoefenaar voor wie het certificaat Houder van vleeskuikens essentieel is voor de beroepsuitoefening

- heeft kennis van wet- en regelgeving m.b.t. het houden van vleeskuikens
- heeft kennis van de achtergrond en het doel van het Besluit houders van dieren
- heeft kennis van de bezettingsdichtheid per m² van vleeskuikens
- heeft kennis van voetzoollaesies bij vleeskuikens
- heeft kennis van oorzaken van het sterftepercentage/uitval van vleeskuikens
- heeft kennis van de regels m.b.t. monitoring van vleeskuikens op voetzoollaesies door slachterijen en de hiervoor geldende termijn
- heeft kennis van de geldende normen voor de score van voetzoollaesies
- heeft kennis van het antibioticagebruik (dierdagdoseringen)

25 van 32

P12-K1 Verzorgen productie en veehouderij

- heeft kennis van de salmonellastatus van een bedrijf
- heeft kennis van noodslachting
- heeft kennis van eerste hulp
- heeft kennis van het humaan doden van vleeskuikens
- heeft kennis van bioveiligheid
- kan het gedrag herkennen van kuikens en afwijkingen en behoeften signaleren
- kan adequaat reageren op gedragssignalen van kuikens (bv t.a.v. stress, honger, angst)
- kan de wettelijke eisen voor het houden van vleeskuikens (bedrijfsinrichting) in stallen toepassen
- kan de dagelijkse uitval van vleeskuikens registreren
- kan het (cumulatieve) sterftepercentage berekenen
- kan oorzaken voor voetzoollaesies noemen, de aandoening herkennen en typeren (naar ernst)
- kan een gemiddelde score voor voetzoollaesies berekenen
- kan op basis van de score waar nodig actie ondernemen
- kan noodzakelijke informatie vastleggen en bewaren
- kan een VKI formulier invullen ten behoeve van de slachterij
- kan informatie doorgeven aan de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO)
- kan een kuikenpaspoort beoordelen en eventueel terugkoppelen naar de broederij (informatie kwaliteit eendagskuikens beoordelen)
- kan (korrel) kwaliteit beoordelen van het voer en heeft inzicht wanneer overgeschakeld moet worden met voer en wat daar van de gevolgen kunnen zijn.

P12-K1-W1 Draagt zorg voor productiedieren

Omschrijving

De beginnend vakexpert veehouderij verzorgt jonge en/of drachtige en/of volwassen dieren en de leefomgeving. Hij bepaalt het voerschema, de voersoorten en de voerkwaliteit, voert het dier en geeft water. Hij bepaalt de verzorgingswerkzaamheden, verzorgt het uiterlijk en de conditie van dieren en controleert deze. Hij assisteert deskundigen bij specialistische (be)handelingen. Hij zorgt voor hygiënische omstandigheden in ruimten en vervoersmiddelen en voert extra hygiënische maatregelen uit ter voorkoming van (verspreiding van) ziekten.

Resultaat

De dieren zijn gevoerd en verzorgd.
De hygiënische omstandigheden zijn optimaal.

Gedrag

De beginnend vakexpert veehouderij:

- voert vakkundig en snel de werkzaamheden uit;
- schat deskundig het moment van verzorging in;
- kiest de juiste materialen en middelenmaterialen en middelen voor het voeren en de verzorging van het dier en de huisvesting en gebruikt ze effectief en efficiënt;
- signaleert tijdig en deskundig afwijkingen en reageert adequaat;
- geeft duidelijke instructies over de te nemen hygiënische maatregelen en het hygiëneprotocol aan internen, externen en bezoekers van het bedrijf;
- stelt deskundig het voerschema samen;
- is alert op en werkt met aandacht voor dierenwelzijn.

De onderliggende competenties zijn: Samenwerken en overleggen, Ethisch en Integer handelen, Vakdeskundigheid toepassen, Materialen en middelen inzetten, Instructies en procedures opvolgen

P12-K1-W2 Draagt zorg voor dierlijk product

Omschrijving

De beginnend vakexpert veehouderij draagt zorg voor de productie van dier en/of dierlijk product. Hij stelt het fokplan op en draagt zorg voor de uitvoering. Hij regelt de werkzaamheden en assisteert bij behandelingen voor vruchtbaarheid en voortplanting en geboorte. In voorkomende gevallen begeleidt hij derden bij deze werkzaamheden en assisteert hen. In dien van toepassing voert hij voorkomende werkzaamheden uit bij de winning van het dierlijk product en beoordeelt hij in overleg met zijn leidinggevende de geschiktheid van het product voor verdere verwerking en/of afzetmogelijkheden.

26 van 32

P12-K1-W2 Draagt zorg voor dierlijk product
Resultaat
Het fokprogramma is uitgevoerd. Dierlijke productie is gerealiseerd.
Gedrag
De beginnend vakexpert veehouderij: - overlegt tijdig met zijn leidinggevende/verantwoordelijk specialist over het fokplan; - bepaalt deskundig het dekkingstijdstip; - bespreekt met zijn leidinggevende/verantwoordelijk specialist tijdig en deskundig de productie en/of de productwinning en/of de verwerkingsmogelijkheden en/of de afzetmogelijkheden; - werkt ergonomisch; - gaat zorgvuldig en volgens de ethische maatschappelijke normen op het gebied van dierenwelzijn om met het dier; - communiceert zorgvuldig met betrokkenen. De onderliggende competenties zijn: Ethisch en integer handelen, Vakdeskundigheid toepassen, Instructies en procedures opvolgen

P12-K1-W3 Draagt zorg voor voederwinning
Omschrijving
De beginnend vakexpert veehouderij draagt zorg voor de productie van voedergras. Hij draagt zorg voor de verzorging, de oogst, de afvoer en opslag van het voedergras. Hij begeleidt werkzaamheden en assisteert bij werkzaamheden uitgevoerd door derden rond de voederwinning. Hij beoordeelt in overleg met zijn leidinggevende de geschiktheid van het product voor verdere verwerking.
Resultaat
Het voedergras is geoogst en opgeslagen.
Gedrag
De beginnend vakexpert veehouderij: - werkt ergonomisch; - zet machines en apparatuur effectief en efficiënt in; - analyseert nauwkeurig het voorgaande en/of huidige teeltproces op basis van gegevens; - bespreekt met zijn leidinggevende/verantwoordelijk specialist tijdig en deskundig het teeltproces en/of de bodembewerking en/of de verwerkingsmogelijkheden. De onderliggende competenties zijn: Vakdeskundigheid toepassen, Samenwerken en overleggen, Ethisch en integer handelen, Materialen en middelen inzetten

P12-K1-W4 Stuur productieproces veehouderij
Omschrijving
De beginnend vakexpert veehouderij analyseert op basis van resultaten en meetwaarden de productiviteit en de kwaliteit van de productie en/of fok en/of teelt. Bij afwijkingen ten opzichte van de planning en kwaliteitsnormen herleidt hij deze tot technische oorzaken, productinvloeden, personele invloeden en/of omgevingsinvloeden. Hij adviseert zijn leidinggevende over productietechnische en/of teelttechnische keuzes en mogelijke corrigerende acties en het effect daarvan op de duurzaamheid van het bedrijf. De vakexpert veehouderij informeert in overleg met zijn leidinggevende/externe deskundige de betrokkenen. Hij evalueert op basis van de analysegegevens het proces en stuurt dit in overleg/onder begeleiding van zijn leidinggevende/externe deskundige bij. Hij bespreekt zijn bevindingen met zijn leidinggevende/externe deskundige en andere betrokkenen en stemt de bevindingen met hen af.
Resultaat
De productie en/of fok en/of teelt heeft een optimale opbrengst van optimale kwaliteit. De productie en/of fok en/of teelt is afgestemd op de afzetketen.

27 van 32

P12-K1-W4 Stuur productieproces veehouderij
Gedrag
De beginnend vakexpert veehouderij: - analyseert resultaten en meetwaarden grondig en scheidt hoofd- en bijzaken; - combineert gegevens en brengt mogelijke effecten en gevolgen in beeld; - bepaalt alternatieven voor bijsturing; - communiceert tijdig over zijn bevindingen; - adviseert zijn leidinggevende/betrokken specialist over de teelt van voedergrassen, de winning van producten en de dierproductie. De onderliggende competenties zijn: Samenwerken en overleggen, Vakdeskundigheid toepassen, Analyseren

P12-K1-W5 Beheert en monitort gewasgezondheid
Omschrijving
De beginnend vakexpert veehouderij beheert en bewaakt de uitvoering van de gewasgezondheid. Hij signaleert een toenemende ziektedruk met behulp van waarschuwings-, advies- en beslissingsondersteunende systemen en maakt een inschatting van de gevolgen van het optreden van schadelijke aantasters en onkruiden voor de teelt. Hij bepaalt welke preventieve en curatieve maatregelen genomen moeten worden ter bescherming van de gewasgezondheid. afhankelijk van actuele omstandigheden, zoals bijvoorbeeld het weer en de plaatselijke ziektedruk. Daarnaast bepaalt hij het juiste moment en houdt een rapport bij. Hij registreert alle daadwerkelijk getroffen preventieve en curatieve maatregelen, Hij beoordeelt en registreert het resultaat van de toegepaste maatregelen. Hij evalueert de gewasbeschermingsaanpak op het bedrijf op technische, economische en milieutechnische gronden en stelt de zo nodig bij. Hij adviseert over gewasgezondheidsmethoden en toepassingstechnieken.
Resultaat
De maatregelen ter bescherming van de gewasgezondheid worden gemonitort. Er wordt advies gegeven over methoden en toepassingstechnieken ter bevordering van de gewasgezondheid.
Gedrag
De beginnend vakexpert veehouderij: - toont vaktechnisch inzicht in de gewasbescherming van ziekten, plagen en onkruiden in bodem en gewas - houdt bij de aanpak van gewasgezondheidsmaatregelen rekening met de omgevingsfactoren - houdt bij de keuze van middelen en additieven rekening met kosten, mogelijkheden, beperkingen, neveneffecten op niet-doelsoorten (dieren zowel als planten), de biodiversiteit en het milieu - blijft op de hoogte van ontwikkelingen die van invloed zijn op de gewasgezondheid - richt een inzichtelijke administratie in van alle daadwerkelijk getroffen gewasgezondheidsmaatregelen - geeft duidelijk aan wat er moet gebeuren en wanneer - draagt eigen kennis over gewasbescherming op begrijpelijke wijze aan anderen over - adviseert met overtuiging over gewasbeschermingsmethoden en toepassingstechnieken De onderliggende competenties zijn: Aansturen, Begeleiden, Formuleren en rapporteren, Vakdeskundigheid toepassen

28 van 32

P12-K2 Optimaliseren bedrijfsactiviteiten
Complexiteit
De beginnend vakexpert veehouderij voert een grote diversiteit aan werkzaamheden en taken uit. Het gaat hierbij om zowel productie werkzaamheden en taken en dienstverlening als beleidsondersteunende en innovatie ondersteunende werkzaamheden en taken. De werkzaamheden worden beïnvloed door de veranderende omstandigheden en factoren. Het gaat o.a. om teeltfactoren, productiefactoren, bedrijfsmatige factoren, bedrijfsbelang, team en klanten. Hij voert het werk uit volgens standaardwerkwijzen en eigen inzicht (combineren van standaardwerkwijzen). De werkzaamheden zijn bedrijfsgebonden en afhankelijk van omvang van het bedrijf (omzet, personeel, staf), organisatievorm en organisatiestructuur en bedrijfsdoelstellingen. Hij opereert in een regionale, nationale en internationale context. Om zijn werk goed te doen heeft hij specialistische kennis en vaardigheden nodig op het gebied het werkveld, het beroep en de bedrijfsvoering.
Verantwoordelijkheid en zelfstandigheid
De beginnend vakexpert veehouderij vervult een coördinerende, aansturende en begeleidende rol. Hij voert zelfstandig de diverse taken naast elkaar uit. Hij is verantwoordelijk voor het eigen werk en voor de resultaten van teams/projecten/afdelingen in de organisatie.
Vakkennis en vaardigheden
De beginnend beroepsbeoefenaar: • heeft inzicht in de factoren die de productie van dier/dierlijk product beïnvloeden (o.a. voeding, voederconversie, voortplanting, fokkerij) • heeft inzicht in de gevolgen van zijn handelen voor het milieu • heeft inzicht in saldoberekeningen • heeft kennis van personeelsbeleid en arbobeleid • heeft kennis van hygiënische maatregelen bij de meest voorkomende ziekten en plagen en afwijkingen • heeft kennis van sociale media • heeft specialistische kennis van actuele ontwikkelingen ten aanzien van werkzaamheden • heeft specialistische kennis van de wettelijke voorschriften (o.a. dierenwelzijn, pesticiden/biociden...) • heeft specialistische kennis van keten/markt (o.a. productieketen, afzetmarkt, ketenverantwoordelijkheid) • heeft specialistische kennis van logistieke informatie • heeft specialistische kennis van voeder- en weldebouw (o.a. gewassen, teelt, opslag/bewaring) • heeft specialistische kennis van werkzaamheden, materialen en middelen • kan analyses uitvoeren (markt, concurrentie, SWOT, doelgroep, kosten-baten, prijs) • kan bedrijfsrichtlijnen/procedures/ wet- en regelgeving toepassen • kan begeleidingsgesprekken voeren • kan een werkinstructie geven • kan informatie helder overdragen • kan kleinschalig marktonderzoek uitvoeren en resultaten interpreteren • kan kwaliteitsnormen toepassen • kan marktstrategie bepalen en toepassen • kan ontwikkelingen vertalen naar het eigen bedrijf • kan registratiesystemen toepassen
P12-K2-W1 Plant en verdeelt dagelijkse werkzaamheden
Omschrijving
De beginnend vakexpert veehouderij maakt in overleg met de leidinggevende een planning voor de inzet van materieel en medewerkers. Hij verdeelt de reguliere werkzaamheden en. Bij gewijzigde omstandigheden past hij de planning aan. Hij overlegt met zijn leidinggevende.
Resultaat
Een reële planning, afgestemd op de medewerkers en bedrijfsomstandigheden. Efficiënt uitgevoerde werkzaamheden.
Gedrag
De beginnend vakexpert veehouderij: - overlegt tijdig over de planning en eventuele aanpassingen daarop; - plant alle activiteiten in een reël tijdsbestek;

29 van 32

P12-K2-W1 Plant en verdeelt dagelijkse werkzaamheden
- organiseert de juiste mensen en middelen die nodig zijn voor de werkzaamheden op de juiste plek; - bewaakt de planning en neemt indien nodig tijdig maatregelen; - houdt rekening met de kwaliteiten van medewerkers, de beschikbare middelen en actuele ontwikkelingen met betrekking tot de werkzaamheden. De onderliggende competenties zijn: Samenwerken en overleggen, Plannen en organiseren
P12-K2-W2 Stuurt medewerkers aan op vaktechnisch gebied
Omschrijving
De beginnend vakexpert veehouderij informeert en instrueert de medewerker(s) over de te verrichten taken, prioriteiten, productiviteitsnormen, kwaliteitsnormen en de te behalen resultaten. Hij ziet erop toe dat de medewerker(s) de werkzaamheden uitvoeren volgens procedures en werkinstructies. Hij stuurt medewerker(s) bij. Hij overlegt met zijn leidinggevende.
Resultaat
De werkzaamheden verlopen efficiënt en effectief.
Gedrag
De beginnend vakexpert veehouderij: - draagt kennis en expertise op duidelijke wijze over; - geeft duidelijke instructies, aanwijzingen en feedback; - controleert het functioneren van de medewerkers; - overlegt met zijn leidinggevende over de wijze waarop hij medewerkers aanstuurt; - stuurt de uitvoering tijdig bij. De onderliggende competenties zijn: Aansturen, Samenwerken en overleggen, Vakdeskundigheid toepassen
P12-K2-W3 Verbeter processen/productie
Omschrijving
De beginnend vakexpert veehouderij optimaliseert in overleg met zijn leidinggevende/externe deskundige de arbeidsinzet en/of het productieproces op het bedrijf. Bij verstoringen van de productiviteit of kwaliteit van de arbeid/het product doet hij verbetervoorstellen. Hij neemt in overleg met zijn leidinggevende/externe deskundige maatregelen om onnodige kosten te voorkomen. Indien van toepassing adviseert hij in overleg zijn leidinggevende/externe deskundige, verantwoordelijke bij productieproblemen en calamiteiten over mogelijke oplossingen. Hij neemt in overleg met zijn leidinggevende/externe deskundige maatregelen om mensen en middelen adequaat in te zetten.
Resultaat
De productie en/of het arbeidsproces verloopt optimaal.
Gedrag
De beginnend vakexpert veehouderij: - overlegt tijdig met zijn leidinggevende; - analyseert relevante gegevens grondig. De onderliggende competenties zijn: Samenwerken en overleggen, Analyseren
P12-K2-W4 Analyseert bedrijfsgegevens en vormt visie
Omschrijving
De beginnend vakexpert veehouderij analyseert (periodiek) de bedrijfstechnische gegevens en vertaalt deze naar bedrijfseconomische cijfers (ontvangsten/uitgaven, opbrengsten/kosten) van de onderneming. Hij signaleert afwijkende gegevens en onderzoekt de oorzaak hiervan. Hij levert de financiële gegevens aan, onder meer voor het samenstellen van de jaarrekening. Op basis van de balans en jaarrekening spart hij met zijn leidinggevende of de ondernemer over de toekomstvisie van de onderneming.

30 van 32

P12-K2-W4 Analyseert bedrijfsgegevens en vormt visie
Resultaat
Er is een beeld gevormd van de toekomst van (delen) van de organisatie.
Gedrag
De beginnend vakexpert veehouderij: - analyseert grondig de beschikbare gegevens en maakt rationele inschattingen gebaseerd op de financiële gegevens; - levert tijdig de juiste financiële gegevens aan bij de juiste partijen; - vormt een weloverwogen mening op basis van de analyse van de bedrijfsgegevens en brengt zijn mening in in het gesprek met zijn leidinggevende over de toekomstvisie van de onderneming; - is een deskundig gesprekspartner. De onderliggende competenties zijn: Vakdeskundigheid toepassen, Analyseren

P12-K2-W5 Analyseert toeleveranciers en afzetmarkt
Omschrijving
De beginnend vakexpert veehouderij analyseert op basis van het aanbod en de doelgroep van de onderneming de toeleveranciers, de afzetmarkt en de keten. Hij besteedt aandacht aan de (nieuwe) ontwikkelingen in de markt en de wensen van de doelgroep. Hij signaleert welke factoren de markt (kunnen) beïnvloeden. Hij bespreekt zijn verbindingen met zijn leidinggevende.
Resultaat
De keten en de afzetmarkt is in beeld gebracht.
Gedrag
De beginnend vakexpert veehouderij: - analyseert de relevante gegevens grondig; - signaleert tijdig factoren en ontwikkelingen die de markt beïnvloeden; - hij vormt een weloverwogen mening over de gesignaleerde factoren en ontwikkelingen en bespreekt deze met zijn leidinggevende; - is een deskundig gesprekspartner. De onderliggende competenties zijn: Vakdeskundigheid toepassen, Analyseren

P12-K2-W6 Adviseert over innovaties
Omschrijving
De beginnend vakexpert veehouderij kijkt terug op de resultaten van de onderneming/afdeling/het project en de manier waarop het beleid en de plannen zijn uitgevoerd. Hij leest vakliteratuur, signaleert ontwikkelingen, vernieuwingen en mogelijkheden tot verwaarding in zijn sector/keten/afzetmarkt. Hij vertaalt deze naar (verbeter)mogelijkheden voor het bedrijf. In overleg met de leidinggevende en eventueel ingeschakelde externe deskundigen stelt hij verbeteracties voor.
Resultaat
De producten/diensten/werkwijzen van de onderneming/afdeling/het project sluiten aan bij ontwikkelingen en innovaties.
Gedrag
De beginnend vakexpert veehouderij: - oriënteert zich op ontwikkelingen en innovaties en koppelt dit aan kansen voor de onderneming/afdeling/het project; - spart deskundig met de leidinggevende/externe deskundigen over de gesignaleerde ontwikkelingen en innovaties, de evaluatie van de onderneming/afdeling/het project en gesignaleerde mogelijkheden; - beoordeelt zorgvuldig de verbetervoorstellen op financiële en/of organisatorische haalbaarheid en/of acceptatie van de maatschappelijke omgeving waarin het bedrijf opereert. De onderliggende competenties zijn: Samenwerken en overleggen, Analyseren, Creëren en Innoveren

P12-K2-W7 Vormt netwerken en maakt er gebruik van
Omschrijving
De beginnend vakexpert veehouderij onderhoudt (externe) contacten met klanten, leveranciers en externe adviseurs en bouwt een eigen netwerk op. Hij raadpleegt externe contacten om informatie te verkrijgen die van belang is de onderneming/afdeling en profileert zich binnen zijn netwerk, afgestemd op de doelgroep. Hij maakt mede op basis van de informatie afkomstig uit zijn netwerk keuzes in overleg met zijn leidinggevende voor zijn onderneming/afdeling.
Resultaat
Een actueel netwerk.
Gedrag
De beginnend vakexpert veehouderij: - verzamelt relevante informatie adequaat; - legt actief en makkelijk contact. De onderliggende competenties zijn: Samenwerken en overleggen, Vakdeskundigheid toepassen

7.2 Bijlage 2: Literatuur zoekplan

7.2.1 Krantenartikelen

<http://www.dvhn.nl/archief/AOC-Terra-Emmen-start-project-regioleren-20741199.html>

Krantenartikel wat het begin van regioleren aangeeft.

<https://www.emmen.nu/nieuws/regio/8685/regioleren-brengt-reuring-in-de-regio.html>

Krantenartikel waarin de adjunct-directeur aan het woord is en de eerste opzet van het regioleren weergeeft.

<http://www.dasmooi.nl/nieuws/32991/pioneerscholen-presenteren-resultaten-regioleren/>

Krantenartikel waarin verteld wordt over het opleveren van het boek Eigen wijs DOEN.

7.2.2 Wetenschappelijke artikelen

<https://wij-leren.nl/rollen-regioleren;-docent-team-toekomst.php>

In dit artikel staan de rollen van de leraar beschreven die gelden in het regioleren.

<http://edepot.wur.nl/391709>

Dit is een wetenschappelijk onderzoek uitgevoerd door Carla Oonk over het regioleren. Er zijn 4 verschillende studies gedaan naar het effect van leren in het regioleren.

<http://edepot.wur.nl/323535>

Een artikel over de vooruitgang van regioleren en de rollen van de docent tijdens het regioleren.

<http://library.wur.nl/WebQuery/wurpubs/fulltext/263759>

Een onderdeel van het onderzoek van Carla Oonk.

<http://library.wur.nl/WebQuery/wurpubs/fulltext/245223>

Een onderdeel van het onderzoek van Carla Oonk.

<http://library.wur.nl/WebQuery/wurpubs/fulltext/280437>

Beschrijving van de rollen van de docent.

<http://library.wur.nl/WebQuery/wurpubs/fulltext/369968>

Rubrics van de rollen van de docent.

7.2.3 Vakbladen en ondersteunende bronnen

<https://www.mboterra.nl/Over-Terra-MBO/Onderwijs/Regioleren.html>

Deze pagina vertelt hoe regioleren vormgegeven is binnen Terra.

<https://www.mboterra.nl/Paginas/Bedrijven/Regioleren.html>

Deze pagina verteld meer over wat reguleren is en wie contactpersonen zijn.

<https://www.mboterra.nl/cms/data/media/Bestanden/Flyer%20Reguleren.pdf>

Folder over reguleren, hetzelfde als de eerste link van terra.

<https://www.mboterra.nl/?id=pages/Paginas/Bedrijven/Terra-in-de-regio>

Op deze pagina staan de drie bedrijven waar Terra meerdere projecten mee doet. Met linken naar de pagina's van de bedrijven.

<http://www.innovatieveenkolonien.nl/>

Site van innovatieveenkolonien waarmee veel samengewerkt wordt vanuit Terra MBO Emmen.

<http://edepot.wur.nl/246213>

Informatiefolder gemaakt door de WUR. In deze folder staat de opzet van reguleren hoe het in 2012 begonnen is.

<https://www.groenkennisnet.nl/nl/groenkennisnet/show/Onderzoek-toont-aan-reguleren-is-effectief.htm>

In dit artikel wordt het onderzoek van Carla Oonk kort beschreven wat de uitkomst van het onderzoek is.

<http://www.stichtingtopemmen.nl/>

Dit is de site van stichting TOP, dit is de stichting die bij het reguleren in Emmen de zaken regelt.

<https://www.groenkennisnet.nl/nl/groenkennisnet/dossier/dossier-reguleren-voor-leidinggevenden.htm>

In dit artikel staat beschreven hoe het middenmanagement leiding kan geven aan het reguleren en wat de rol van het middenmanagement kan zijn tijdens het reguleren.

https://www.kennisnet.nl/fileadmin/kennisnet/publicatie/Vakmanschap_in_de_21e_eeuw_duurzaam_en_ondernemend_mbo.pdf

In dit artikel staat beschreven hoe de beroepsonderwijs invulling kan geven aan het reguleren.

7.3 Bijlage 3: Interviewstructuur

Voorafgaande aan de interviewgesprekken is er contact geweest met de coaches van regioleren over wanneer het interview kan plaats vinden. De onderstaande mail is verstuurd naar de coaches na het plannen van de interviews.

Beste Albert e.a.,

Tijdens de vergadering van regioleren heb ik mijn planning omtrent mijn onderzoek met jullie gedeeld. In deze planning staat dat ik graag in de weken 8, 10, 11 & 12 met jullie en studenten in gesprek ga over hoe we de HKS kunnen implementeren in het regioleren.

Ik heb een planning gemaakt voor wanneer de gesprekken plaats kunnen vinden.

Wie?	Wanneer?
Joop Oosterhof met Hovenier studenten	Dinsdag 20-2 om 12:15
Alie Altena met Loonwerk studenten	Dinsdag 20-2 om 13:15
Markwin Jagt en Gerlies Meijer-de vries met Dierverzorging studenten	Dinsdag 13-3 om 11:15
Gerrit Katerberg met Akkerbouw studenten	Dinsdag 13-3 om 13:15
Albert Schreuder met Bloem studenten	Dinsdag 20-3 om 12:15
Corrie Keuning met Paard studenten	Dinsdag 20-3 om 13:15

Mijn vraag aan jullie is: Zijn er op- of aanmerkingen over deze planning? En kunnen jullie een groepje studenten vragen of zij met ons mee willen denken over een mogelijke oplossing?

Ik hoor graag van jullie.

Met vriendelijke groet,
Rieneke Spriensma

0031(0)6-57 23 67 17

Aanwezig op: maandag, dinsdag, woensdag

Terra MBO Emmen
Noordbargerstraat 75
7812 AA Emmen
www.terra.nl

Bij aanvang van het interview wordt er een introductie gegeven over waarom het interview wordt afgenomen. In deze introductie worden de volgende punten aangegeven:

- Het doel van het interview: essentie van het toepassen van de herziene kwalificatiedossiers in regioleren.
- Vragen naar toestemming om het gesprek op te nemen.
- Vragen of de geïnterviewde anoniem wil blijven.
- Aangeven dat de interviewer altijd onderbroken mag worden.
- De interviewer vertelt heel kort in een paar zinnen iets over zichzelf, waarom zij dit onderzoek doet en wie zij is.

De hoofdonderwerpen waar het interview over moet gaan zijn:

- De opbrengst van regioleren
 - Waarom doet Terra MBO Emmen aan regioleren?
 - Kan u/jij in eigen woorden vertellen wat de opbrengst is van regioleren?
 -
- De manier van beoordelen waarmee momenteel gewerkt wordt
 - Op welke manier wordt er nu beoordeeld bij regioleren?
 - Wat vindt u/jij van deze manier van beoordelen?
 - Waar liggen mogelijke knelpunten in de manier van beoordelen?
 -
- Hoe kan de herziene kwalificatiedossier toegepast worden in regioleren?
 - Heeft u/jij een idee over hoe het herziene kwalificatiedossier toegepast kan worden in regioleren? Kunt u/jij dit idee uitleggen?
 -
- De gewenste manier van beoordelen
 - Als we de dingen die hiervoor zijn besproken samenvatten, wat is dan de gewenste manier van beoordelen?
 - Kunt u/jij de gewenste manier van beoordelen met de herziene kwalificatiedossiers toelichten?

7.4 Bijlage 4: De interviews

7.4.1 Interview Akkerbouw

1 docent akkerbouw en 3 studenten

Waarom doet terra aan regioleren?

Student 1: Ik denk dat je meer in het bedrijfsleven mengt. Je organiseert dingen, dingen ondernemen. Met mensen contact hebben met die in het bedrijfsleven staan, zeg maar. Dat vind ik een heel groot pluspunt.

Student 2: Wat Student 1 zegt dat slaat eigenlijk wel de spijker op z'n kop. Want ja wat hij zegt: het is van de praktijk en met mensen die echt in het vak zitten. Daar praat je mee en ja ik ben het met Student 1 aardig eens.

Student 3: Ze hebben alles al opgenoemd. Ik weet ook niet wat ik er aan toe moet voegen. Het is wel duidelijk wat we ermee bereiken, zeg maar.

Docent: Binnen het ondernemend leren is er voor een onderwijsvorm regioleren gekozen binnen Terra. En daar zijn we nu al een paar jaar mee aan het experimenteren. En waar het om gaat is dat je in en met de regio leert. Dus inderdaad de opdrachtgevers waarvan jullie opdrachten krijgen en niet docentgestuurd maar meer leerlinggestuurd. Dat is eigenlijk de uitdaging.

Kunnen jullie in eigen woorden vertellen wat de opbrengst van regioleren is?

Als ik het zo hoor is de opbrengst het netwerken met de praktijk en het leren van de praktijk.

Student 1: Ja en ook dingen zelf onderzoeken, organiseren en plannen. En zulke dingen. En met mensen afspraken maken en dan echt in het bedrijfsleven.

Docent: Het is nog te veel moeten. We hebben wel de zelfstandigheid en de verantwoordelijkheid om dingen zelf te onderzoeken, met projecten bezig zijn. En zo gauw als je op school komt, je moet dit, je moet dat, je moet zus, je moet zo. En competenties, functioneringsgesprekken, leeroffertes, het hoort er allemaal een beetje bij. Maar dan kunnen we ook nadenken of dat eventueel op een andere manier zou kunnen. Daar zijn we nu ook echt mee bezig. Kijken kunnen we het anders gaan doen.

Student 1: Ja, maar ja meer de focus leggen op de nou ...

Student 3: Meer op het project zelf in plaats van de competenties.

Student 1: Ja in plaats van op de competenties. Of een eindeloze leerofferte en dat denk ik.

Docent: De leerofferte is wel heel belangrijk, dat is je opdracht. Daar start je opdracht mee. Leerofferte goed geformuleerd, dan weet je precies wat je moet doen. Dat is heel belangrijk.

Student 1: Ja dat klopt.

Docent: Bewustwording van waar je mee bezig bent, daar begint het al mee. En daar proberen we nu in het eerste jaar wat meer aandacht aan te schenken. Dat je ook beter voorbereid bent op regioleren. Maar we moeten ergens ook iets, het woord moeten is vervelend maar, er wordt van ons verwacht dat we jullie ergens op toetsen. En dan kunnen we hier geen proefwerk voor uitgeven, maar de competenties is een manier van beoordelen. Dus vanuit het verplichting van onderwijs moeten we ergens iets doen om jullie toch te checken of jullie wel daadwerkelijk iets geleerd hebben. En competenties zijn eigenlijk niks anders dan persoonlijke ontwikkeling.

Student 2: Is het dan niet makkelijker om dan te zeggen dat degene die het project heeft, waar je, voor wie je het project doet. Bijvoorbeeld bij ons was dat Dhr. D.J. dat die een beoordeling geeft ofzo? Dat hij een o/v/g geeft.

Student 1: Ja maar dan bedoel jij. Dan geeft Dhr. D.J. ons een beoordeling van hoe wij het project hebben gedaan?

Student 2: Ja.

Student 1: Maar Dhr. D.J. weet niet of wij er wel wat van geleerd hebben. En daar zijn die competenties toch, of niet?

Docent: Ja.

Dan komen we automatisch al bij het volgende onderwerp. Wat vinden jullie van de beoordeling?

Student 3: De competenties, mwha, ik vind het niet altijd meezitten. **En waarom vind je dat niet meezitten?** Met de vraag niet altijd en het komt iedere keer weer terug op het oude. Op de oude vragen, dan moet je weer wat bijzetten wat heb je er nu weer van geleerd. En dan heb je er wel weer wat van geleerd, maar ja hoe moet ik dat uitleggen? Dat wordt dan weer anders gezien en dan wordt het lastig om dan nog eens een keer uit te leggen. Maar het mag niet op dezelfde manier zijn. **Je vindt het moeilijk om de groei aan te tonen?** Ja. **En wat zou jou daarbij kunnen helpen?** Ja, dat weet ik zo niet. Daar moeten we een keer over in beraad ofzo. Heb ik echt even geen antwoord op.

Student 2: Ik denk misschien. Wij hebben ons project bijvoorbeeld over aardappelmoeheid gedaan. Of je moet gewoon een toetsje krijgen van 10 vragen over aardappelmoeheid en wat we onderzocht hebben. Dat wat in de leerofferte staat en wat uiteindelijk is gepresenteerd en dat ze misschien daaruit wat punten halen en dan daarover een toets van 10 of 20 vragen, dat maakt mij niet uit. Maar dat je er een toetsje van maakt en dat je dat maakt en dat ze dan zeggen voldoende of niet. Dat je er dus van geleerd hebt of niet.

Student 3: Ja een toets gaat over de dingen wat je hebt gedaan. Die dingen heb jij onderzocht en dat weten ze op school natuurlijk ook niet precies. Dus dan is het ook weer lastig om er een toets van te maken. Dan moeten ze jou eerst vragen stellen over iets wat je onderzocht hebt.

Student 1: Dan moeten ze dus zowat aan jou vragen wat heb jij geleerd. Dit en dat. Okey dan gaat daar een toetsvraag over.

Student 2: Ja, makkelijk toch.

Docent: Als we dan van te voren meer duidelijkheid hebben wat van jullie verwacht wordt. Zou het verbeteren?

Student 2: Ja.

Student 3: Ja.

Docent: Want jullie worden nu af en toe competenties die eerste twee is nog een keer te doen. Maar daarna moet je weer vier nieuwe en dan twee herhalen. En daarna krijgen jullie zes nieuwe en twee herhalen.

Student 2: Hoeveel?

Docent: Zes nieuwe en twee herhalen.

Student 2: Maar je moest toch acht?

Docent: Acht in totaal. Dat wordt niet bij elkaar opgeteld, he.

Student 2: Ik dacht even dat u nog naar 14 ging.

Docent: Dat bedoel ik nu al, dat er ontstaat verwarring. Is de verwachting bekend van elkaar? Als jij van te voren precies weet wat er verwacht word. En we kunnen aan de planning en organisatie iets goed strak houden. Helpt dat? Is dat voor jullie duidelijker ten opzichte van nu?

Student 2: Nou dat denk ik wel.

Student 1: Of gewoon van onze klas, klein probleemje, is het geval wij hebben vorig jaar geen reguleren gehad.

Docent: Een klein beetje projectleren vanaf januari op het laatst.

Student 1: Nou ja misschien een klein beetje. Maar deze eerste klassen hebben wel projectleren nu. Dus die weten ook wel beter dan wij. Want ja wij hadden geen idee wat we moesten doen. **En hoe hadden we dit probleem kunnen tackelen? Zodat het voor de volgende groepen wel beter wordt.**

Student 2: Nou ja wij waren vorig jaar op de vrijdagmiddag gewoon vrij. Nou ja wij kwamen na de eerste presentaties en wat daarvan is blijven hangen bij mij? Ik weet nog steeds niet wat acquisitie eigenlijk doet. Maar ja wat eigenlijk beter kan? Ja de docent akkerbouw was er bij ons gewoon niet en dus eigenlijk was het wegens omstandigheden. De docent akkerbouw was er toen niet, geeft hij eigenlijk regioleren? En ik denk dat onze situatie gewoon een uitzondering was. Want dit jaar de eerste klas heeft wel gewoon voorbereiding op regioleren. Dus die zijn denk ik beter voorbereid op regioleren voor volgend jaar dan wij dit jaar waren. **En hoe hadden ze in de opstart jullie kunnen helpen?**

Student 3: Ja nou ja dat regioleren of projectleren of hoe het heet. Het is op zich nogal een lastig project, je moet weten waar het over gaat. Dus in het begin van het jaar was het een beetje alsof je voor het blok werd gezet. Want je hebt er nog nooit wat mee te maken gehad en ga er maar mee aan de slag. Zo was het een beetje. En dan heb je gelukkig nog die het vorig jaar al hebben gedaan. Daarmee wordt je samengesteld in een groepje. Dus dat scheelt alweer een beetje. Maar het is de eerste paar weken ben je eigenlijk aan het zoeken, hoe moet dit hoe moet dat.

Student 1: We kregen uitleg van een paar verschillende leerlingen. We gingen de hele school rond en op zich was dat goed geregeld. Alleen er werden zo allemaal termen in gegooid en daar had ik nog nooit van gehoord. Competenties, leerofferte, en dat werd allemaal zo snel achter elkaar aan. Ik had allemaal een beetje van nou wat gebeurt er allemaal. En als dat, ik denk, als er iets meer: competenties zijn eigenlijk gewoon vragen je moet vertellen wat je hebt geleerd. Nou zo iets meer met kinderlijke woorden en dan **Jip en Janneke taal?** Ja precies. En dan de leerofferte op papier zetten wat die man van je verwacht. Er komt een man naar je toe, of je hebt een opdracht. Iemand wil wat weten en willen jullie dat met een groepje uit gaan zoeken, voor stichting TOP? Als je zulke dingen zegt wordt het voor mijn idee al een stuk duidelijker. En dan kun je vertellen dat heet een leerofferte en dan moet je dat doen. Eerst een duidelijk verhaal en dan wat de bedoeling is.

Student 2: En het lijkt mij gewoon makkelijker als een groepje of weet ik veel een groep. Gewoon 1 docent krijgt aangewezen die dan zegt of het goed is of niet. Geen twee. Want dit jaar in ieder geval vond ik dan zegt docent 1 de leerofferte is goed en dan denken wij owh hebben het voor elkaar. Alleen docent 2 moet hem nog even zien en dan heeft die weer allemaal punten wat zij niet goed vindt. **Hebben jullie een idee waarom er gekozen is voor twee coaches?**

Student 3: Ja, zodat er extra op toegekeken wordt. Dan kunnen ze elkaar corrigeren. Maar het werkt soms ook wel lastig als ze elkaar kunnen corrigeren.

Docent: Weet je het verschil tussen proces- en productcoach?

Student 1: Jij kijkt naar akkerbouw gericht en zij naar het proces en het verslag zelf en naar de manier van.

Docent: De productcoach kijkt naar de inhoud. Dus als het een loonwerker is en het gaat over de inhoud van het vak loonwerk, en bij akkerbouw ook. En de procescoach bewaakt of de leerofferte goed is geformuleerd. En daar waar ons probleem zit, dat wil ik jullie ook best vertellen, is dat vooral een leerofferte kun je niet alleen maar als productcoach naar kijken, daar kijk je ook als procescoach naar. Als een verhaal niet goed geformuleerd is komt de opdracht niet goed, is niet goed verwoord. Soms ben je dus met twee dingen tegelijk bezig. En dan heb je gelijk die verschillende docenten hebt en die gaan allemaal op hun eigen manier ergens naar kijken. En dan is het nooit 100 procent goed,

gelijk hetzelfde. En daar kan ik voor jullie me wel voorstellen dat het lastig is. Dan weet je niet waar je aan toe bent.

Student 1: Hoe vaak hebben wij onze leerofferte ingeleverd?

Als ik het hoor ligt bij jullie vooral een knelpunt in de opstart en wat is eigenlijk reguleren? Wat wordt van ons verwacht?

Student 1: Ja dat komt vooral zoals ik zonet ook al zei door vorig jaar, maar aankomend jaar moeten wij dat doen toch? Uitleg geven en dan.

Docent: Als jullie niveau 4 zijn jullie volgend jaar stichting TOP. **En zijn er nog meer knelpunten? In de manier van beoordelen? We hebben het nu vooral gehad over de opstart en dat het allemaal wat moeilijk gaat. Er wordt beoordeeld met een portfolio en de competenties en de 360 graden feedback. Liggen daar voor jullie knelpunten?**

Student 1: U zei de portfoliodocumenten en wat zei u nog meer?

Je hebt de leerofferte, de competenties, 360 graden feedback, het p&o gesprek.

Student 3: Het is zo veel, dat is het een beetje. Als het allemaal wat ingekort werd, dan was je er een dagje voor kwijt en dan ben je er bij wijze van spreken. Maar er wordt van je verwacht dat je met een project aan de gang gaat, maar in tussen tijd moet je ook al die dingen doen. En dan ja dan krijg je niet altijd even goed of op tijd voor elkaar zeg maar. Omdat het zo veel is. **En hoe zouden jullie/wij dat kunnen tackelen?** Alles wat inkorten ofzo. Ik weet niet of dat iets is. Het is zo de competenties daar ben je al een poos, je zit zo, het kan snel gaan. Maar daar ben je wel even mee bezig. Dan heb je een portfolio daar ben je ook wel even mee bezig. Zo stapelt dat een beetje op zeg maar.

Student 2: Dan ben je zo een dag kwijt. Ja als de competenties moet doen, per competentie wil je het een beetje goed doen. Goedkeuring. En als die ook nog goed moet op die dag ben je per competentie zo een uur kwijt, denk ik.

Student 3: Ja, dan kun je die week daarna en die week daarna misschien weer met het project aan de gang. Maar dan kan het ook zo weer wezen dat je weer competenties hebt ofzo. Het loopt wel de hele tijd door. **En is de planning voor jullie duidelijk? Hebben jullie in beeld wanneer wat af moet zijn? Dat jullie zelf daarnaar toe kunnen plannen?**

Student 3: Ja dat is ons allemaal wel duidelijk aangegeven.

Student 2: Ja dan was het tijd voor die competenties en daarna rond de kerst weer. En wanneer moeten de andere af zijn?

Docent: Dat moet je nu wel weten.

Student 2: En die andere moet aan het einde van het jaar af zijn. Die hebben wij natuurlijk ook af.

Het is wel duidelijk waar je de informatie kun vinden?

Student 2: Ja die staat in de studiewijzer, onder in de toolbox.

En die is duidelijk?

Student 2: Ja, daar kan ik het wel in vinden.

Student 3: Ja.

Nu hebben we het over knelpunten gehad en de manier van beoordelen. We hebben het ook over het kwalificatiedossier. En als ik het dossier zo heb uitgelegd, hebben jullie dan een idee over hoe we het dossier kunnen toepassen in reguleren?

Student 2: Ik weet niet of het dossier wel toe te passen is in reguleren. Want reguleren is wel heel anders dan, bijvoorbeeld als we Engels hebben. Dan ga je een Engelse opdracht, ga je een Engelse opdracht maken. En je krijgt een keer een toets of een examen en dan maak je die. En als je die dan

goed hebt heb je Engels afgerond. En ik denk regioleren, ja hoe zeg je dat, dat is gewoon heel anders. Daar heb je niet een toets, daar heb je aan het begin je competenties, de leerofferte die je dan moet hebben. Er is ook een beoordeling volgens mij en dan moet je dat nog hebben. Dus ik weet niet precies hoe je dat zou moeten toepassen. **Zou je het kwalificatiedossier kunnen toepassen in je leerofferte?** Dat denk ik, dat dat nog wel te doen moet zijn. **En hoe zou je dat dan kunnen toepassen?**

Student 2: Misschien dat je een apart ding maakt, je hebt de leerofferte. Ja je hebt dan wel weer een ding erbij. En dat lijkt me wel weer minder. Dat je dat je kwalificatiedossier noemt en dat je dan wat van die punten daarin zet. En hoe je dat zelf vind gaan en dat vul je. **En met punten bedoel je dan een werkproces of bedoel je de kennis en vaardigheden?** Ja ik denk die kennis en vaardigheden dat je dan misschien dichter in de buurt van de competenties zit. Ik denk dat je het dan bijna het dubbele opschrijft. Zonde denk. Samenwerken nou ja toen ik de competenties voor de eerste keer moest het over samenwerken gaan. Dan zie je hier ook een puntje samenwerken dan schrijf ik wel het dubbele op. **En als we de competenties achterwege laten?** En dan het kwalificatiedossier gebruiken. Ja ik denk dat dat misschien nog wel zou werken. Het kwalificatiedossier dat je dan misschien zegt van ja na de herfstvakantie die periode moet je hem invullen. Voor de kerst moet je tweede hebben en dan eind heb je de derde. Of er moeten verbeterpunten bij. Misschien dat dat beter is. Maar ik weet niet hoe dat er precies uit gaat zien. Maar ik denk dat dat wel de competenties zou kunnen vervangen. Dat denk ik wel.

Heb jij als docent hier een idee over?

Docent: Ik weet niet waar vanuit die verplichting voor het toetsen bij regioleren hoe dat precies in elkaar zit. Daar weet ik te weinig over. Maar als je kijkt naar keuzedelen, bijvoorbeeld werken op de internationale markt. Dat zijn dus drie werkprocessen gekoppeld. En dat is een koppeling aan taal: Nederlands of Duits eeh nee Engels of Duits. Een koppeling aan Nederlands: presenteren, verslagen schrijven en interview houden. Dus dat valt onder je vak Nederlands of eventueel Engels. Maar tegelijkertijd doe je iets met burgerschap; cultuur van een nieuw land, een ander land dan ons land, daar ben je mee aan de gang. En daar zitten allemaal die opdrachten in verweven. En tegelijkertijd is dat, een keuzedeel bedoel ik dan, dus daar is dan wel het kwalificatiedossier op toetsen op die manier gebaseerd. Met regioleren verwachten we dat we competenties met elkaar gaan controleren. Competenties doen we om te laten zien dat je iets geleerd hebt. Dus eigenlijk je persoonlijke ontwikkeling. En eigenlijk al die persoonlijke groei, want anders heb je niks geleerd hier, dat is niet de bedoeling. Dus ik denk eigenlijk de competenties, ik begrijp het wel, maar daar kunnen we beter iets anders voor in de plaats zetten.

Student 1: Ja want jij zegt net de persoonlijke groei en dan moet je dat met competenties laten zien.

Docent: Ja.

Student 1: Maar de ene kan dat heel mooi en rooskleurig met maneschijn verwoorden. En anderen die heeft daar bijvoorbeeld moeite mee en ja ik weet niet of dat een eerlijke beoordeling is.

Student 2: De ene typt makkelijker weg dan de ander.

Docent: Ik ben voor wat jij zegt.

Is het voor jullie duidelijk wanneer iets o/v/g is?

Student 3: Owh jawel, daar zijn op zich wel duidelijke afspraken over. Dat wordt allemaal wel duidelijk vermeld. Dacht ik.

Student 2: Ik vind het soms nog wel een ding. Voor mij mijn eerste competenties heb ik het meest door u (Docent) na laten kijken. En toen had u ze goed gekeurd en wou de docent loonwerk ze ook nog even zien. En in een keer kwam het bij mij niet door. De competenties van mij kwamen daar niet

door. Dus dan moest ik ze wel weer aanpassen. Dan denk ik ook: ja potverdikke het was goed. Dan denk je ik heb het af. En de ander wou het toch nog even zien. En dan moet ik het toch nog gaan verbeteren, want dan kreeg ik haar krabbel niet. Ja.

Docent: Daar zit het gevaar in. Dat je met meerdere docenten hetzelfde werk laat nakijken. **Je mist een beetje eenduidigheid?**

Student 3: Ja.

Student 2: Ja. Dat kan nogal eens irritant zijn. Als de ene dan zegt het is goed en dan denk je van nou ik heb het af.

Student 1: Er is geen duidelijke punt van dit is goed, dit is niet goed. En dat lukt ook niet met competenties, denk ik. Omdat je het op verschillende manieren kunt verwoorden.

Student 3: Het kan wel maar dan moeten er niet meerdere mensen over gaan.

Student 2: Eén iemand moet het nakijken. Dat is het makkelijkste.

Student 1: Dan krijg je denk ik niet voor elkaar.

Docent: Voor mij zit daar vooral ook in, van afgezien wie het wel of niet gedaan heeft, als ik bekijk naar de leerlingen ben ik heel erg bezig om jullie te motiveren. Om te zorgen dat jullie je werk gaan doen. En langzamerhand verwacht ik dat jullie dat zelfstandig gaan oppakken. Dat is de insteek ook van reguleren. Zelfstandig aan het werk gaan, leerlinggestuurd. Wij gaan het zo inrichten dat jullie je ding kunnen doen. Docentgestuurd is dat ik sta voor de klas en dicteer gewoon een uur lang wat jullie moeten doen. En jullie moeten zwijgen en te doen wat ik zeg. Dat hou je niet lang vol en ik ook niet. Reguleren is vanuit jezelf, jullie moeten ermee aan de gang. Wij verwachten dat jullie dingen gaan doen. En wij moeten jullie controleren en daar zit misschien wel een pijnpunt van ik ben want bepaalde dingen vind ik niet zo belangrijk. Want ik zie jou ontwikkeling ondergaan, in vergelijking met vorig jaar. Groei in de zin van benaderen, gesprekken voeren, kennis die je op doet, dat hoor ik, dat zie ik. Alleen dat is niet altijd vertaalbaar in een stukje tekst wat je leest. En al hadden we er een docent diervoorzorging neergezet met jullie, die had het anders gedaan dan ik het gedaan had. En dat is met de docent loonwerk zo, met docent die reguleren opgezet heeft net zo. Want we hebben allemaal onze eigen gedachten over een competentie of hoe je dat moet laten zien. En dat is best moeilijk.

Student 2: Ja, mij klinkt het allemaal zo. Nou ja als je naar mij kijkt, als een het goedkeurt. Dan denk je owh ik heb het af. En als iemand anders dan zegt nee het is niet goed. Dan denk ik van dan moet je er bij gaan zitten en dan denk je de ene vond het goed. Van wat moet ik er nog aan verbeteren. En dan denk je van nou krijg de ... en dan doe je uiteindelijk wel wat. Maar als je daarna nog een keer heen gaat en het wordt nog een keer afgekeurd. Nou dan wordt de frustratie wel aardig hoog en dan denk je stik er maar in.

Wat is voor jullie een gewenste manier van beoordelen?

Student 1: Eén persoon. Misschien dat je moet zeggen aan het begin van het jaar zet je drie leraren neer. Met hoeveel man zijn we?

Docent: Veertig leerlingen.

Student 1: nou ja dan pak je 4 leraren en dan zeg je die heeft die 10 en die heeft die en die heeft die. En de docent kijkt de competenties na van die 10 leerlingen. Het zijn misschien wel 20 competenties in totaal. Maar ik denk dat je dan wel duidelijkheid hebt van. Nou ja als onze docent zegt. Die zegt bijvoorbeeld van die zijn goed. Dan weet ik ook die zijn klaar. Het is afgerond.

Student 3: Ja het is misschien beter als je met een groepje een project hebt dat die leraar die over het project gaat. Dat die ze daar mee begeleidt en dat die competenties en zo nakijkt. En dat die andere leraar dan bij een ander groepje zit.

Student 2: Wij doen akkerbouw dus bijvoorbeeld wij waren bij het vorige project met 4 van onze akkerbouw klas 2 dan. En dat docent akkerbouw dan zegt jongens dat groepje pak ik en dan kunnen er bijvoorbeeld nog 6 bij of dat die van loonwerk komen ofzo. En dan pakt de docent Veehouderij, die kijkt niet na toch? Nou ja dan kijkt u (stagiaire) voor veehouderij na. U bent met dat groepje naar Zweden geweest en die komen dus bij u en dan kijkt u die competenties na. Ik denk dat dat het makkelijkst is. Mij een makkelijkere manier lijkt. Ook duidelijker denk ik voor ons.

Student 3: Dan zitten de leraren ook niet bij elkaar in het vaarwater. Als het ware. En ook niet voor ons.

Maar de leerofferte, competenties en 360 graden feedback? Dat moet wel gewoon blijven?

Student 3: Het hoort erbij. Het moet toch gebeuren. En als het moet gebeuren dan het zei zo. Maar als die duidelijkheid er maar blijft. En, zoals we al zeggen, als een leraar bijvoorbeeld dat en dat groepje heeft dat is voor ons ook veel fijner. Dan kun je naar die leraar ook toegaan als er wat is. Dan hoef je niet naar twee leraren toe te gaan. Ik denk dat dat ook problemen makkelijker oplost.

Student 2: ja dat denk ik ook.

Docent: Ik vind het proces tot zoverre wel okey. Maar zoals jullie inderdaad ook zeggen jullie missen dus duidelijkheid van wie wat doet. En doordat je, zoals ik al eerder aangaf, product en proces liggen zo dichtbij elkaar. Je gaat je met elkaars werk bemoeien. En wil je daar verandering in brengen dan zal je daar duidelijk een coach op moeten zetten. Alleen het gevaar blijft erbij dat ik jullie, omdat ik wat makkelijker ben. Jullie wel goedkeur en de docent veehouderij bij jou het niet goedkeurt. Terwijl het inhoudelijk eigenlijk hetzelfde is. En daar lopen we nog steeds tegen aan, van hoe gaan we dat oplossen. Kunnen we daar anders invulling aan geven?

Dus als de kaders voor het beoordelen strakker zouden zijn? Dus dat het duidelijker op papier zou staan, dan zou er meer een eenheid gevormd kunnen worden? Tussen de coaches?

Docent: Misschien wel, maar dan ga je weer met regeltjes aankomen. Van zo moet je het gaan doen. En wij zijn, heb het al een keer gezegd, leerlinggestuurd. Dus eigenlijk moeten jullie dat doen. Ik wil graag zien wat jullie geleerd hebben. En daar hebben we al die feedback en competenties voor. Dat je ook in bepaalde theoretische kaders laat zien wat je geleerd hebt. En je project is op basis van vakinhoudelijk. En ik vind het veel mooier om te zien wat jullie geleerd hebben vakinhoudelijk. Daarbij horen de competenties en de feedback, die feedback is niks anders dan terugkijken van waarin kan ik me verbeteren? Die 360 graden gesprek. Sommigen ervaren dat als kritiek, maar het is juist bedoelt om positief, waar moet je even wat meer op letten. Bijvoorbeeld je bent wat druk, een hele drukke student. Kan zijn dat iemand dat vervelend vindt. Dus als je daar een keer wat van zegt of als je een gesprek met elkaar aangaat. Dat je dan denkt misschien moet ik het wat minder doen. Dat hoort erbij en er is een format gemaakt voor regioleren. En dat zit er in. En we zijn nu zoekende hoe gaan we daar een exacte invulling aan geven. Wij lopen er tegenaan, dat heb je dit jaar wel gemerkt, bijvoorbeeld met de docent loonwerk, wie wat doet. Ik heb er ook last van, de docent loonwerk ook, die vind het ook lastig. Ook andere docenten vinden het lastig. Die is ook zoekend naar hoe gaan we bepaalde dingen tackelen, hoe gaan we het makkelijker maken. Of laten we het zo. Je kunt niet constant de spelregels veranderen. Dat is voor niemand leuk, dus daar moeten we ook stap voor stap. En dan ga ik ervan uit dat jou onderzoek een belangrijk onderdeel ervan wordt. Aanbevelingen van kunnen we dingen veranderen. En daar mogen jullie op schieten. Als jullie zeggen wij willen graag een coach. Voor proces en product of stop ermee. Een coach begeleidt ons bij het

project en het volgende project krijgen we een andere coach. En als je twee of drie projecten per jaar doet, heb je misschien twee of drie verschillende coaches gehad in de begeleiding. En dan kun je van mij wat leren, van docent loonwerk wat leren en van mevrouw Spriensma wat leren.

Student 2: Dat lijkt mij ook makkelijker. Ook gewoon voor ons dat je een iemand hebt en dat als je iets hebt in het project dat je naar die persoon kunt gaan.

Student 1: Ja of eerst naar je projectleider.

Docent: Dan ga je eerst iets voor bij hem. Je hebt stichting TOP en je projectleider.

Student 2: Ja ja okay.

Docent: Wat is zijn rol hierin? Wat kan hij voor jullie betekenen?

Student 2: nou ja ja.

Docent: Het is zijn rol om jullie te informeren, dus eerst naar hem toe.

Student 2: Nou ja wij hebben ... en die weet aardig goed wat.

Student 1: Hij is wel duidelijk en weet het allemaal wel. En recht voor de raap zeg maar.

Student 2: Je hebt ook verschil tussen projectleiders.

Student 1: Dat hou je toch.

Docent: Hoe denk jij dat zij geïnformeerd zijn? Dat ze precies weten wat ze moeten doen?

Student 2: Ja onze projectleider is tot nu toe alleen ... geweest en die weet ook wel hoe of wat. Wat de bedoeling is. Ik kan moeilijk zeggen. Ik weet niet of alle projectleiders dat ook zo hebben als Dat weet ik niet.

Docent: Hoe ervaar je dat als ... bij je komt en zegt jongens hebben jullie dat en dat voor elkaar? En heb je het al klaar of dat moet je gaan doen. En hij draait zich om en gaat vrolijk verder koffie drinken in het hokje. Hoe zien jullie dat? Hoe ervaar je dat?

Student 2: Ja haha.

Docent: Ja zeg maar eerlijk, want dat vinden wij belangrijk.

Student 2: Nou ja ... die zat vorig jaar waar wij nu zitten als het ware. Had hij ook een projectleider. En nou ja als ... als projectleider tegen ons zegt. Wij zijn het groepje en moeten de uitvoering doen. ... hoeft ons project niet uit te voeren. Dus maar hij zal zelf zijn competenties. Ja ik weet het niet precies. Die moet ook competenties maken en als hij dat voor elkaar heeft. En hij stuurt ons aan wat wij nog moeten doen. Wat wij nog niet gedaan hebben en hij gaat daarna koffie drinken. Ja als hij zijn dingen af heeft dan mag dat van mij wel. Daar zit ik niet echt mee. Want ja hij heeft zijn dingen wel af.

Docent: Weet je wat hij doen moet?

Student 3: Ja ons begeleiden.

Docent: Ze hebben een functie binnen de stichting en voor die functies hebben ze competenties. Die zijn ze toegewezen. Ze doen eigenlijk precies hetzelfde wat jullie moeten, alleen is dat wat meer gericht op zijn functie. Hij functioneert als bestuurder en tegelijkertijd begeleidt hij jullie in het project. Heb je er al eens zo naar gekeken? Of is dit eventjes van owh.

Student 2: Ja ... heeft al een keer gezegd wat die.

Student 3: Ja het is wel duidelijk wat hun deel is bij het project. Zij komen met de projecten waar wij keuze uit hebben. Waar je mee bezig kunt gaan. Zij zijn ook degene die ons daarbij moet begeleiden. Tot op zekere hoogte.

Docent: Niet om ..., maar dit gaat even los van Je ziet ook om je heen, je spreekt ook met andere leerlingen. Is die begeleiding is die voldoende? Weet je hoe je verslagen moet maken? Is dat heel erg

duidelijk? Een stukje communicatie. Of is het gewoon van: hup vandaag competenties en morgen moet het klaar zijn. Want volgende week wordt het nagekeken. En klaar; Doe!

Student 3: Soms. Er wordt wel gezegd van jullie moeten de competenties maken. Maar als je dan gaat vragen van ja hoe zit dit of dat. Dan wordt je wel geholpen.

Docent: Okey. Maar voor je verslag, je moet een verslag maken, een presentatie klaarmaken en een eindbeoordeling. Al zulke dingen, daarin wordt je goed begeleid? Vanuit de stichting?

Student 2: Als wij in ons verslag vragen hadden hij noemt wel punten op die er in moeten staan. Vooral als je denkt owh ja dat ook.

Student 1: ... is recht voor de raap en die is heel duidelijk.

Docent: Hoe gaan jullie het volgend jaar doen?

Student 2: Ja weet niet.

Docent: Want dat is heel belangrijk. Ik heb dan volgend jaar met jullie als stichting dan even in principe niks te maken. Maar de docenten die controleren de competenties en die zien ook niet alles. Dus jullie moeten. Dat is het verhaal, wij zien niet alles. Behalve goede competenties en bewijsvoering, laat je zien dat je het begrepen hebt en dat je laat zien wat je hebt gedaan. Met een cijfer en een toets is het makkelijk om te zien dat je wat geleerd hebt. En dan moet je het straks kunnen aantonen en daarom zijn die competenties. Ik ben er benieuwd naar. Jullie hebben nu wel wat geleerd dit jaar. Je hebt gezien hoe het niet moet of wel moet. Afgezien van docenten en noem maar op. Hoe zou je het volgend jaar anders willen oppakken?

Student 1: Het ligt er wel aan wat je rol is.

Docent: Even afgezien van je functie zou jij de nu eerste jaars en de niveau 3 derde jaars. Want die zitten ook in een project. Hoe zou je die gaan begeleiden?

Student 1: Ik denk dat je de opstart wat duidelijker moet doen. Gewoon wat simpeler op papier en wat simpeler denk ik.

Docent: Vind je het prettig dat je nu alvast mag solliciteren naar een functie in de stichting? En dat je de tijd hebt om te kijken in de toolbox. Daar staan de omschrijvingen van de functies. Want dan kun je alvast gaan oefenen en kijken naar wat zou ik willen. Past dat bij mij? Dat je alvast aan je rol kunt wennen voor volgend jaar.

Student 1: Ja hoe bedoelt u dan?

Student 3: Dat je nu alvast de keuze krijgt van wat wil je straks? Wil je voorzitter zijn of wil je wat anders zijn? In de stichting. Ik denk dat meneer dat bedoelt. **En dat je ook mee kunt lopen. Dat als je straks een functie gekozen hebt dat je ook training krijgt. Is dat een goede verbetering?**

Student 1: Ja dat denk ik wel. Dat was eerst niet zo?

Docent: Afgelopen jaar voor het eerst van te voren al een intake gemaakt van wat voor functie heb je. De groep is heel erg groot. De groep van niveau 3 en 4 zijn verantwoordelijk. We hebben niet voor niks 2 / 3 voorzitters rond lopen. Dat is eigenlijk een beetje best wel veel. Er zijn bepaalde verantwoordelijkheden die wij achten dat zij die kunnen nemen en daarom die keus. Het is wel als je van te voren weet wat van je verwacht wordt en je kunt inleven in je rol. Dan wordt dit jaar al meer dan afgelopen jaar en veel meer dan twee jaar geleden. Je werd om het even eerlijk te zeggen over gelaten aan je lot. Afhankelijk van welke docent er voor de groep stond. Afgelopen jaar was al meer sturing en komend jaar willen we daar meer invloed op hebben. Zodat jullie beter voorbereid zijn op jullie functies en jullie taken. En dan niet dat wij meer achterover kunnen hangen, maar meer bezig kunnen zijn met het proces en het product. En jullie er echt in begeleiden in plaats van toch altijd weer die wijzende vinger van denk erom! Er moet meer vanuit jullie komen. Maar daar komt nog wel een ander gesprek over.

7.4.2 Interview Bloem

1 docent Bloem en 3 studenten

Waarom doet terra aan regioleren?

Student 1: Zodat je projecten uit kan voeren, een beetje dat je voor een opdrachtgever moet werken.

Student 3: Dat de leerlingen er een beetje op voorbereid worden.

Student 2: Contact met het bedrijfsleven.

Docent: Ja, dat ze gewoon eigenlijk voor aansluiting willen zorgen vanuit school en de arbeidsmarkt. Zodat het redelijk in elkaar over loopt. Dat is eigenlijk de bedoeling, volgens mij, van regioleren. Kennis maken, netwerken.

Kunnen jullie in eigen woorden vertellen wat de opbrengst van regioleren is?

Student 3: De ervaring met het werken voor een opdrachtgever. En ik denk ook wel toch een stukje administratie, want je moet toch best wel wat papierwerk invullen. Soms bekijken leerlingen zich daarop. En nu zien ze wel hoeveel werk dat is.

Docent: Ook dat wat student 3 zegt. En als aanvulling vind ik ook de samenwerking, dat je toch samen tot een goed resultaat moet komen. Ondanks met wie je moet werken. Dat vind ik ook heel belangrijk. En inderdaad dat het gewoon niet is van owh je kunt maar zomaar wat doen. Dat daar vaak al een heel verhaal aan vooraf gaat. Aan je voorbereiding, aan je opdrachten en dat niet alles zomaar gaat. En ook een stukje kostenbewust zijn. Ook dat qua arbeid. Ja eigenlijk alle dingen wat zich toch ook in het werkveld afspeelt. Om daar ervaring mee op te doen.

Hoe wordt de beoordeling nu gedaan en wat vind je van de beoordeling?

Student 3: Je moet in magister een aantal mapjes aanmaken, dat wordt dan je portfolio, zeg maar. En dan per rapport moet je die mapjes vullen zeg maar. Het eerste rapport is nog niet zo veel. Maar het tweede en derde rapport moeten toch in alle mapjes toch weer aangevuld worden.

Student 1: Je moet competenties schrijven over je project.

Student 3: En aan de hand daarvan wordt het beoordeeld.

En hoe gaat een beoordeling?

Student 3: Meestal gaat de leraar met je zitten en dan neem je het door. Als er tijd voor is.

En als er geen tijd voor is?

Student 3: Dan kijkt hij het zelf door. En dan krijg je gewoon op je cijferlijst de beoordeling te zien.

Heb jij hier nog aanvullingen op, als docent?

Docent: Nee eigenlijk niet.

Wat vinden jullie nu van deze beoordeling?

Student 1: Samen met de leraar gaat het wel goed.

Student 3: Ja, maar ik denk wel dat ze meer naar de praktijk moeten kijken.

Student 1: Ja dat

Student 3: Ze kijken nu vooral op theoretische deel, zoals inderdaad de competenties en de rest van al die mapjes. Maar ik vind toch ook, je doet je project niet voor niks. En je krijgt er niet voor niks een beoordeling op. Dus ik denk dat ze dat ook mee moeten nemen. In ieder geval ik vind dat het juist het meerdere deel moet zijn als die theorie.

Student 2: Het is nu alleen de theorie.

Hoe bedoel je? Met praktijk?

Student 3: Aan het eind van elk project krijg je als het goed is een eindevaluatie met de opdrachtgever erbij. En het zou misschien handig zijn, makkelijker zijn, als dan de docent die de cijfers in moet voeren dat die er ook bij zit. Dat ze echt goed mee kunnen luisteren en zo hoe het project gegaan is. En wat de opdrachtgever er van vond. En aan de hand daarvan misschien samen met de opdrachtgever een beoordeling eruit krijgen. Student 2: Ja. Student 3: Want daar gaat reguleren om. Het gaat vooral om de projecten.

Docent: Dus jij zegt in principe het werkveld waar de opdracht uitgevoerd wordt. Die beoordeling moet zwaarder meewegen als vanuit school?

Student 3: Vind ik wel. Daarvoor doe je het project.

Student 2: ja.

Student 3: Wat daarvoor doe je het project. Het is nu eigenlijk inderdaad alleen de theorie.

En met theorie bedoelen jullie? Vooral de competenties?

Student 3: Ja nou ja eigenlijk al die mapjes in magister. Die je bij elk rapport weer in moet vullen.

Docent: En waar ligt in de praktijk dan de beoordeling wel? Echt bij het product of bij het proces?

Student 3: Ik denk bij allebei.

Docent: En dat wordt bij allebei even zwaar beoordeeld in de praktijk? Want je zegt net de evaluatie van de opdrachtgever, maar wat beoordeeld die dan? Wat wordt er geëvalueerd? Gewoon het product wat er staat, zeg maar de bloemenstukken? Of ook hoe ze ziet hoe jullie samen hebben gewerkt en hoe de voorbereiding was?

Student 3: Nou wel een gedeelte, want je maakt toch wel een beetje een terugkoppeling. Of nou ja zoals wij doen dat vooral via de app naar de opdrachtgevers. Dat hoor je toch al vaak dat de opdrachtgevers dat wel erg fijn vinden. En dat ze ook fijn vinden dat ze een beetje op de hoogte zijn van nou hoever zijn de ideeën. En welke ideeën hebben jullie inmiddels? En dat soort dingen. Dus ik denk dat dat wel een beetje van allebei is. Maar op z'n eindbeoordeling is toch denk ik wel vooral het product ook. En dan een beetje het proces. Maar ik vind wel dat het allebei meegeteld moet worden.

Jullie benoemen er al een paar, maar zijn er knelpunten in de manier van beoordelen? Ik hoor jou zeggen dat praktijk en wat er op school gebeurt niet recht evenredig aan elkaar loopt. Zijn er nog andere dingen waar jullie tegenaan lopen?

Student 3: Nou nee denk het zo niet.

Student 1: Kan er zo even niet op komen.

Docent: Nee verder niet. De schoolse beoordeling ten opzichte van de praktijk.

Is er dan iets aan de beoordeling waarvan je zegt dat zou anders kunnen?

Student 3: Ja, misschien het samenvoegen, toch ook een deel theoretisch en een deel praktijk doen.

Wat zou je dan gaan samenvoegen? De leeroffertes zijn wel belangrijk, dus die zou ik erin houden. En de eindevaluatie misschien de tussenevaluatie. Maar de competenties die zou ik eruit halen. Ik denk dat dat gewoon. Dat is het voor de leerlingen ook je ziet gewoon dat die leerlingen minder motivatie hebben. Omdat ze telkens die competenties moeten maken en dat papierwerk. Dus ze zijn eigenlijk meer op school hier bezig, dan dat ze echt leuk projecten mogen uitvoeren. En kijk, bij bloem is het sowieso lastig want je bedenkt ideeën, je moet inkopen en dan is het eigenlijk bijna op de dag zelf dat je het kan maken. Maar toch denk ik dat er wel meer mogelijkheden in zijn om het wel meer buiten school te krijgen. Zeg maar. **En hoe ga je dan groei aantonen? Want de competenties zijn er om groei aan te tonen. Hoe zou je dat dan anders kunnen aantonen?** (stilte) Ja dat weet ik ook niet.

Hoe kan de HKS toegepast worden in regioleren?

Student 3: Ja, dat weet ik niet. Misschien die werkprocessen ook bij regioleren te betrekken. **En dat je dan een werkproces uitkiest?** Ja, zo iets ja. **En dat je in een werkproces groei aantoon?** Ja, want dan zoals met die competenties, je schrijft wel een leuk stukje. Maar als je het met die werkprocessen doet dan ben je toch ook echt wel in je vak bezig. Want dan doe je het aan de hand van je vak. Dus ik denk dat dat wel voor de leerlingen ook interessanter is. Als gewoon een stukje schrijven op de computer.

Student 1: ja want nu zit je de hele tijd van owh moet nog een competentie schrijven. Dus dat is er dan ook niet.

Is het een idee dat je aan het begin van het jaar kies je een opdracht uit, daar ga je dan mee bezig. Hoe kun je dan een werkproces daarin verweven?

Student 3: Nou ik denk door te kijken wat het werkproces precies inhoud. En wat je door middel van dat project daarmee kunt doen. Dat je ook kijkt van wat houdt het project precies in en dat je dan naast elkaar gaat leggen en gaat combineren. **Hoe leg je dat dan vast?**

Student 1: Wat een moeilijke vragen allemaal.

Docent: Nou ik vind het op zich om de werkprocessen daaraan te koppelen. Want dat is uiteindelijk waar jullie wel naar toe werken, ook met de proeve. Dus dan denk ik van dan heb je zelf, je leert ook meer die werkprocessen wat het precies inhoud. Dus je, ik denk dat als je dat er dan aan koppelt, dan werk je ook steeds door ervaring en herhaling. Heb je ook een steeds beter beeld van wat een werkproces is. En werk je ook of makkelijker, maar dan heb je ook ja. Dan kom je meer naar je proeve toe. Dat sluit dan allemaal op elkaar aan. En dan ben je eigenlijk die drie jaar werk je gewoon aan dezelfde dingen. Nu werk je aan competenties en dan werk je aan werkprocessen. Ja die werkprocessen heb je dan ook en die heb je dan in je proeve ook. Dat is misschien wat gestructureerd, wat helderder. Want nu ben je met competenties, daar ben je weer met werkprocessen. En het hangt eigenlijk allemaal aan elkaar vast, maar ik denk ook gezien gewoon z'n opleiding dat je dat gewoon vrij gestructureerd hebt. Dat je eenzelfde manier hebt van opdrachten benaderen, dat zijn je werkprocessen en bij regioleren werk je met die werkprocessen. En dan heb je de proeve kom je ook die werkprocessen tegen. **Laat je dan de keus van welk werkproces aan regioleren gekoppeld wordt, laat je die dan bij de student liggen?** Ik denk dat je de opdracht moet bekijken. Ik denk dat iedere opdracht weer andere werkprocessen met zich mee kan brengen. Het is opdracht afhankelijk.

Als je met je docent over de werkprocessen hebt en je merkt dat een werkproces nog niet zo goed gaat, zou je dan een project daarop uit kunnen kiezen?

Student 3: Dat zou kunnen, maar je zou ook eventueel dat met stage ook kunnen combineren. Want inderdaad die proeve wordt op je stage gehouden. Dus dan kun je ook op stage er nog mee aan de gang. Als inderdaad hier op school blijkt dat het gaat nog niet helemaal lekker. Dat je tegen je stagebegeleider zegt van goh kunnen we daar en daar nog even aan werken.

Docent: En ook zelfs dat kun je, als je weet aan welk werkproces je wil werken, tijdens regioleren. En je werkt met een groep, dan kun je misschien je taakverdeling daarop aan passen. Dat zou ook een hele mooie zijn.

Stel er zou op deze manier met werkprocessen gewerkt worden. Hoe zou een docent dat dan moeten beoordelen?

Student 1: Dat is een goede.

Student 3: Ja ik denk dat je dan toch komt bij een klein verslagje schrijven. Nou ja ik denk wel dat dat interessanter voor de leerlingen is als inderdaad een paar competenties. Want net als wat Docent zei je hebt wel meer connectie met je vak en met je PVB. Dus dan denk ik dat dat wel meer stimulatie geeft als een paar competenties. Die je eigenlijk alleen maar voor reguleren doet.

We hebben het nu over werkprocessen samenvoegen in reguleren. Ga je dan die werkprocessen ook in een leerofferte schrijven?

Student 3: Ja dat zou ik wel doen.

Student 1: Dat denk ik wel ja.

Student 2: Ja. Dan wordt het allemaal wat duidelijker.

Hoe kun je in een leerofferte concreet maken wat je wilt doen aan een werkproces? Zodat de opdrachtgever weet waar je mee bezig bent.

Student 3: Ik denk door je ideeën erbij te zetten. Wat jou visie er op is, misschien ook. Dat denk ik.

Docent: Ja ik kan me er op zich iets bij voorstellen. Maar ja dat is ook iets wat je tijdens z'n proces laat zien. Je hebt het over innovatief werken, in het laatste project ook. Dat je dan een taakverdeling maakt bij bloemwerken. Je had daar de vrije hand in Exloo? Dat je daar zelf ook de verdieping voor jezelf zoekt. En dat kun je natuurlijk wel aantonen. En vooral als je op zich de vrije hand hebt en je moet wel bloemwerken maken. Dan denk ik van ja daar kun je dan iets doen wat past bij jou en bij het werkproces wat jij wil ontwikkelen. Maar hoe je dat exact aantoont? **Want dan moet je van tevoren ook heel goed nadenken, wat ga je in de leerofferte beschrijven? En het kan natuurlijk voorkomen dat je een leerdoel niet behaald, maar dan moet je wel kunnen onderbouwen waarom je een leerdoel niet behaald hebt. Maar dat gebeurt nu toch ook wel?**

Student 3: Ja, af en toe wel. **Je moet wel ver vooruit kijken op deze manier?** Ja dat wel.

Gewenste beoordeling

Student 1: Misschien een keer in de zoveel tijd een gesprek met je leraar van hoe het gaat.

Student 3: Desnoods de opdrachtgever erbij.

Student 2: Een tussenbeoordeling.

Student 3: Want bijvoorbeeld bij bloem hebben we echt projectjes van soms maar 4 weken. Dus dan doe je eigenlijk al geen tussenbeoordeling. En daar zitten wij ook mee. En als je dat dan wat vaker zou doen heeft je leraar een idee waar je mee bezig bent. De opdrachtgever heeft een idee waar je mee bezig bent. Dus ik denk dat dat wel ja.

Dus dat je tussentijds meer contact hebt. Moeten dat vastgelegd worden? Dat er om de 3 à 4 weken een gesprek plaats vindt?

Student 3: Dat ligt misschien ook een beetje aan het project.

Student 1: Als je een heel groot project hebt dan zou je dat wel moeten doen. Als je dan op die dag even geen project hebt, ja je moet dan een gesprekje, waar moet het dan over gaan?

Als ik het dus goed begrijp willen jullie meer interactie met een docent?

Student 1: Ja dat ze even wat meer over het project weten. Want soms gaat het niet echt heel goed met de communicatie en dan begrijp je elkaar niet.

Student 3: Ik denk dat je zelf ook wel naar een docent lopen natuurlijk. Maar ik denk dat het wel fijn is als je om een aantal weken gewoon even een gesprek over de stand van zaken en hoe het gaat en dergelijke.

En bij wie moet die verantwoordelijkheid liggen?

Student 2: Ik denk wel een deel bij de leerling. Dat die er ook voor zorgt dat er een gesprek plaats vindt.

Dat de student een afspraak maakt met de docent?

Ja.

Waarom gebeurt dit nu minder?

Student 3: Ik denk dat er nu gewoon niet echt aan gedacht wordt. Maar je zou ook een planning kunnen maken, in het begin van het schooljaar. Dat je echt een planning gaat maken van dan en dan heeft die en die een gesprek. En dan voor een half schooljaar of een heel schooljaar. Dat zou natuurlijk ook kunnen.

Docent: Ik heb hier wel een idee over. Ik ben er s morgens nooit. Maar het lijkt mij gewoon een opstart moment van de dag samen met je docent. En volgens mij is er van iedere vakrichting wel een docent aanwezig. Nou ja ik ben er dan pas in de middag, omdat dat ik s morgens les heb. Maar dacht dat het gewoon een opstart moment van je dag moet zijn. Voordat jullie echt aan de slag gaan. Van jongens waar staan we en wat gaan we doen? Hoe staat het er voor? Om ook de dag een zinvolle invulling te geven. En nu is dat bij bloem misschien te overzien, omdat er niet zoveel studenten zijn. Maar als je 30 studenten hebt met 6 verschillende projecten wordt het natuurlijk al weer lastig. Qua haalbaarheid.

Als we dan het kwalificatie dossier hierbij willen betrekken hoe zien jullie dat?

Student 1,2,3: Dat weten we zo niet.

Docent: Ja ik denk dat je een soort beoordelingsformulier moet maken die afgeleid is van de proeve van bekwaamheid. En dat je die dan omzet naar een soort basis en die dan omzet naar reguleren. En dat het een mooie basis vormt voor je beoordeling. En dat is voldoende/onvoldoende. En dan zou het bijvoorbeeld in een 5 puntenschaal kunnen zetten. Dat vind ikzelf een hele mooie. **Is het dan vakgericht of algemeen?** Nou ja je hebt een basisdeel en je hebt een vakgericht deel. Dus dat basisdeel zou je voor iedere vakrichting kunnen gebruiken en dan de rest echt vakgericht. En dat zal misschien heel veel werk zijn, maar als dat een keer staat dan staat dat er ook gewoon. Ja, maar dat je toch weer terugkoppelt naar die werkprocessen. Dat is het op het moment gewoon, daar ben je mee aan het werk en dat moet je aantonen. **Dat je een soort van beoordelingsrubrics hebt. Dat als je dit erin hebt staan is het onvoldoende/voldoende?** Nou ja de werkprocessen staan bij ons in de proeve omschreven, maar dan gewoon voldoende of onvoldoende. En daar gewoon iets van hebt. Dat je daar gewoon een puntenschaal van maakt. Je kent de proeve? **Ja sommige wel, maar niet alle.** Want daarin staan alle werkprocessen in beschreven en waar het uiteindelijk op aan komt. En dat je daar je beoordelingsformulier uit afleidt. Ik weet niet of het haalbaar is, maar het is een idee van mij.

7.4.3 Interview Dierv verzorging

2 docenten dierv verzorging en 2 studenten

Waarom doet terra aan reguleren?

Docent 1: Terra was op zoek naar een nieuwe onderwijsvorm, waarin het onderwijs beter aansluit bij de vraagstukken vanuit het bedrijfsleven. Waardoor studenten in de toekomst ook beter door kunnen stromen richting het bedrijfsleven. We kunnen op school wel bedenken dat wij alles goed doen en geweldig zijn, maar hoe zit dat nou op het moment dat de studenten daadwerkelijk in het bedrijfsleven terecht komen? Dus vanuit die gedachte is terra volgens mij met reguleren begonnen en daarmee hebben ze gekeken naar een andere school in Zeeland die dat al jaren deed en op basis daarvan heeft terra zich geconformeerd aan reguleren.

Kunnen jullie in eigen woorden vertellen wat de opbrengst van reguleren is?

Student 1: Ik denk dat het gewoon is dat je een beetje te maken krijgt met de echte wereld, laat ik het zo maar even zeggen. En dat je een beetje weet hoe het gaat in z'n bedrijf. Zo iets in die richting.

Student 2: Het samenwerken met verschillende soorten mensen, met een opdrachtgever, met andere leerlingen ook. Ik zit in de stichting zijnde om over andere leerlingen te gaan. Wat moet ik er nog meer overzeggen? Wat Student 1 ook zegt de stap naar het bedrijfsleven toe wordt iets verkleind denk ik. Omdat je met zoveel verschillende opdrachtgevers samenwerkt. Niet bij elk project maar wel af en toe, denk ik.

Docent 2: Ja ik denk dat dat een hele belangrijke is en het zit ook in de proeve en daarom is het denk ik een hele mooie voorbereiding. Het organiseren van een evenement en dat zie je natuurlijk terugkomen in reguleren. Het organiseren van een open dag, een knuffelochtend, noem maar op zou ik willen zeggen. En daar is de leerling heel actief mee, ja eigenlijk aan het leren. En uiteindelijk als hij dan een proeve moet doen heeft hij vaak al de nodige ervaring opgedaan binnen regio leren.

Korte samenvatting:

Dus het is, als ik het goed samenvat, je zet een stap dichterbij het bedrijfsleven en daarmee zet je ook een stap verder in je opleiding.

Hoe wordt de beoordeling nu gedaan en wat vind je van de beoordeling?

Docent 2: We kennen binnen reguleren eigenlijk niet de beoordeling door middel van cijfers, maar echt door een O/V/G. En ik denk dat dat voor een leerling in zekere zin heel fijn werkt, dat er niet direct altijd weer een cijfer aan gekoppeld wordt, maar wel aangegeven wordt van he dit is voor elkaar en dat is nog niet voor elkaar. Wij controleren eigenlijk het portfolio of de leerling het portfolio op orde heeft. Dat vind ik zelf nog wel eens het moeilijke, want soms weet je dat een leerling heel goed bezig is maar simpelweg zijn portfolio nog niet op orde heeft. Aan de ene kant kun je zeggen ja die leerling wordt er op gewezen, dus kan hij of zij zorgen dat die dat op orde heeft. Maar dat vind ik wel eens moeilijk, dat je gewoon weet van he die leerling is gewoon heel goed bezig, maar ja dat mist in zijn portfolio dus zet ik een O neer. Aan de andere kant is dat natuurlijk ook een stukje verantwoording van de leerling. Wat ik wel weer een hele mooie vind is de leerofferte, dat is een van de zeven onderdelen die ze ook in hun portfolio moeten hebben. Dat dat gewoon heel duidelijk een soort van contractje is van he waar gaan we met zn allen naar toe en wat de opdrachtgever daarin wil wordt meegenomen. En dat eigenlijk vooraf aan een project al vastgelegd wordt van he dit pakken we op, dit zijn de doelen en nou ja dat dat eigenlijk in een document samengevat wordt.

Student 1: in het begin was het een beetje raar het ze het hier deden, maar het is zoals het voor mij is het een beetje dat ik in het begin in het verkeerde vak was gezet. Want er werd mij ook op gewezen, als het goed is staat het nu wel goed. In zo ver nu vind ik het wel een beetje raar, maar het werkt wel. **wat vind je dan raar?** Gewoon hoe ze het doen, dat zit het er in en verder was er niet echt uitleg gegeven of zo. Misschien wel maar, dat ik het gewoon niet begreep. **Dus de manier van beoordelen is op zich wel duidelijk?** Het is wel goed maar, in het begin was het niet goed uitgelegd.

Student 2: Ik heb er nooit problemen mee gehad, ik vind het zelf wel fijn juist met o/v/g gewerkt word. Zeker zoals mevrouw Meijer ook zei dat je op die manier werkt. Ik vind het zelf positiever overkomen, dan dat je er meteen een cijfer aan koppelt. Want ik merk als ik kijk naar leerlingen die willen sneller een voldoende halen nu op deze manier een vtje dan een otje. Dat gaat sneller dan als zij een ander vak hebben wat aan een cijfer gekoppeld wordt. Z'n gevoel heb ik er wel bij, dus in die zin haal je er denk ik wel meer uit bij de leerling dat die toch iets beter zijn best moet doen als die een o heeft.

Docent 1: Student 1 mag ik een vraag stellen? Weet jij in hoeverre jij beoordeeld wordt? Wanneer jij een o hebt, wanneer jij een v hebt en wanneer jij een g hebt?

Student 1: Als het erin staat en het is goed gekeurd door jullie twee (wijst naar Docent 1 en Docent 2) dan heb ik een voldoende.

Docent 1: Ja maar ligt dat aan het mooie weer, ligt dat aan onze stemming of ligt dat aan de kwaliteit van jou werk?

Student 1: aan de kwaliteit.

Docent 1: En waar moet het dan aan voldoen? Weet jij dat?

Student 1: Nee.

Docent 1: Dank je.

Dus er zijn niet echt richtlijnen waaraan jou producten moeten voldoen?

Student 1: nee, maar het kan best zijn dat het uitgelegd is. Want volgens mij heb ik weet ook niet of jij (kijkt naar Student 2) het uitgelegd hebt, maar het is ons door de begeleider uitgelegd.

Student 2: ik vind het wel apart, want ik kom wel heel vaak juist het formulier tegen bij leerlingen. Het beoordelingsformulier zie ik voorbij komen, misschien heb jij (Student 1) dat wel niet mee gekregen. Maar echt precies waarop staat dat wanneer je o/v/g hebt bij elk onderdeel. Ik weet niet hoe dat blad heet uit mijn hoofd, maar die is er wel. Die zie ik ook best vaak voorbij komen, dus ik weet daarover ongeveer wel hoe het er dan aan toe moet gaan. Je moet zo veel competenties bijvoorbeeld hebben bij een om een v/g of wat dan ook te krijgen ervoor. **En wanneer wordt een competentie voldoende bevonden? Weet je dat ook?** Niet uit mijn hoofd, maar dan kijk ik op het formulier.

Docent 1: voor jou is het wel heel duidelijk?

Student 2: Ja ik vind het heel duidelijk. Voor mij is het heel duidelijk, ik vind zelf het lastige als het mondeling wordt verteld. Kijk ik heb zelf liever dat het gewoon net zoals de competenties het gewoon hard op papier staat. Dan kun je gewoon duidelijk even terugzoeken en kan iedereen in principe, ik weet niet precies waar die staat ergens in de studiewijzer, maar dan kan je gewoon mooi terugkijken hoe het moet. En ik denk dat dat wel fijn is voor leerlingen, want dat met Student 1 is eigenlijk gewoon onwetendheid.

En is er een manier om die onwetendheid te voorkomen? Ik denk een betere samenwerking tussen stichtingsleden en coaches van het begin af aan al. In het begin was het een beetje chaotisch, want wij moeten onze draai vinden en de coaches ook weer, want het is toch weer een nieuw jaar. En ja als het niet meteen goed begint dan begin je al zo chaotisch en dan loopt het jaar ook chaotisch door. Want het is nu bijna het einde van het jaar en als ik dit dan hoor vind ik dat ja een beetje jammer als het zo dat hij (Student 1) het dan niet weet. Want ik heb mijn groepjes, ja want volgens mij weten die dat allemaal wel. Ik zie dat formulier geregeld voorbij komen. Dus ja waar dat dan aan ligt? Ligt het aan mij als begeleider of aan andere begeleiders of aan de coaches? Ja ik durf het niet te zeggen. Ik zou maar ja misschien toch een duidelijkere overleg tussen de stichtingsleden van wie doet wat? Is het een verantwoording voor de projectbegeleiders? Misschien is dat ook wel zo, maar die weten dat dan niet echt. Zo wordt het dan nu doorgespeeld naar de leerlingen toe. **En is de studiewijzer duidelijk genoeg?**

Student 1: Dat wel, het staat er allemaal wel een beetje duidelijk in toch? Het is wel gewoon je weet waar je het vindt en als de leraar zegt het staat er in dan weet je ook gewoon dat je naar de studiewijzer moet gaan. **Dus als ik nu vertel joh dat beoordelingsformat staat in de studiewijzer dan kun jij straks je computer pakken en in de studiewijzer kijken en dan vind je die ook gauw.**

Student 1: Als het goed is wel.

Wat vinden jullie van deze manier van beoordelen? Dat je competenties moet aantonen, dat er een leerofferte in het portfolio komt, 360 graden feedback.

Student 1: in het begin was het gewoon heel erg raar, want zoals vorig jaar was het gewoon dat je niet ergens heen ging maar dat is nu gewoon voorgespannen. in het begin van het jaar was het een beetje zo van wat moeten we doen en hoe en wat? En aan het einde van het jaar was duidelijker en dan volgend jaar weten we owh dit moet je doen en zo moet het. **Dus de overstap van het eerste jaar van projectleren naar reguleren was wel groot? Ja. En heb je dan een idee hoe de school dat dan verbeteren?** Misschien ook een beetje in het projectleren alvast een beetje werken aan meer zoals competenties laten zien en het functioneringsgesprek zo iets houden. Zodat mensen ook een beetje weten wat ze kunnen verwachten voor het volgende jaar.

Waar zitten de knelpunten in de beoordeling nu?

Student 2: Ik vind zelf wel een beetje het lastige dat je met die competenties altijd om daarbij zeg maar dan moet je bepaalde kiezen en dan vind ik het lastig om daar dan iets aan te koppelen waarin je wilt leren zeg maar. Want bij sommige dingen heb je zo iets van ja wat moet ik daar nou? Je bent er wel mee bezig, bijvoorbeeld heel simpel samenwerken, dat kan heel lastig zijn en tuurlijk moet je er in verbeteren en iedereen kan beter samenwerken denk ik uiteindelijk. Maar ik vind het wel lastig om daar meteen als het ware competentie in aan te tonen en dan moet je bewijzen verzamelen van nou ja je hebt dit zo gedaan. Ja dat vind ik wel lastig, want hoe kun je uiteindelijk goed aantonen dat je vordering hebt gemaakt. Ik kan er wel een verhaaltje bij maken, maar persoonlijk vind ik het net weer niet helemaal zeg maar. **Wat zou je daarin kunnen helpen?** Eemh ja daar heb ik over nagedacht maar, dat weet ik nog niet zo zeer. Ik vind gewoon het hele competentie gedeelte lastig. Om dat te koppelen aan een, ja iets, ik weet niet zo goed hoe ik dat moet zeggen, in real life zeg maar.

Docent 1: Vind je het lastig hoe jij moet aantonen dat jij gegroeid bent in het samenwerken zeg jij en wat is groei?

Student 2: Ja dat bijvoorbeeld ja, maar dat merk ik niet alleen bij mezelf maar er komen ook mensen vanuit een groepje bij mij en vragen ze mij ook er naar van hoe en wat? En dat zullen docenten ook vast heel vaak gehad hebben. De vraag van hoe kan ik dat nou aantonen, of hoe werkt dat nou eigenlijk? En dat vind ik zelf ook heel lastig. En ja hoe leg je dat iemand uit, dat je groei hebt? Soms is het heel duidelijk, bij sommige mensen te zien ook, maar ja niet altijd.

Docent 1: misschien ga ik het niet leuker maken voor je, maar het is ook niet makkelijk.

Student 2: nee het is ook niet makkelijk.

Docent 1: maar om te bepalen of jij gegroeid bent, als je 10 bent en je gaat een half jaar later ga je weer langs de muur staan en je zet een streepje dan weet je precies hoeveel je gegroeid bent. Dat is heel absoluut, er zit een centimeter of 2 er bij. Ja dat is heel makkelijk meetbaar, maar ik werk samen? Je werkt samen met Student 1 en wanneer ben jij gegroeid in het samenwerken? Daarvoor moet jij dus heel precies weten waar je nu staat.

Student 2: Ja en dat is moeilijk.

Docent 1: Ja dat is heel lastig, want om groei te bepalen moet je weten van okey waar ben ik naar toe gegaan. Maar ook waar kom ik vandaan? En dat is het aller moeilijkste, dat is zelfkennis. En ik zal jullie alvast uit de droom helpen, daar zijn wij ook niet perfect in. Bij lange na niet. En dat geldt voor iedereen, is dat heel lastig.

Liggen er voor de coachen ook knelpunten?

Docent 2: ik denk het dat waar we het een tijdje terug nog over hebben gehad, het zijn natuurlijk hele grote groepen en dat het soms en daar moeten we denk ik vooral zelf voor waken dat het niet een papierwinkel wordt van allerlei bewijsstukken. Maar dat het zinvol is en dat het praktisch is en dat je ook de tijd hebt binnen een dag als reguleren dat je dat goed kunt besteden. Ook juist in de begeleiding en dat je niet eigenlijk domweg bezig bent om allerlei formulieren af te tekenen en noem maar op. **Dus dat er heel veel papierwerk ligt om te beoordelen?** Ja!

Docent 1: er zijn een heleboel administratieve handelingen die je moet ondernemen om een leerling te beoordelen, maar ook om het te verantwoorden. Die leerling moet alles in zijn dossier zetten, in zijn portfolio. Op het moment dat ik daar een oordeel aan hang, of dat nu een o/v/g is, moet ik kunnen verantwoorden en motiveren waarom dat zo is. En dat kost een heleboel tijd en een heleboel papierwerk.

Hoe kan de HKS toegepast kunnen worden in reguleren?

Docent 2: ik denk dat stap 1 is om inzichtelijk maken en dat wij als docent daar ook een taak in hebben om duidelijk aan te geven dit is je kwalificatiedossier en dat zal voor de leerling zeker herkenbaar zijn, maar om ze daar meer bewust van te maken. Ik denk dat dat stap 1 is en dan vervolgens te kijken welke werkprocessen horen daar dan bij. Misschien een heel concreet voorbeeld van het dit zijn de werkprocessen en eigenlijk aan jou als leerling de taak om aan te tonen dat je daaraan gewerkt hebt.

Docent 1: Ik vind het heel lastig. Als ik alle werkprocessen op dit moment ga scheiden van elkaar, dan is apart daarvan op dit moment opgenomen reguleren. Dus het reguleren is volledig apart van de werkprocessen gehouden, dus ook niet als dusdanig opgenomen in die becijfering. En ik denk dat als je dat al wil om reguleren op te nemen in die werkprocessen, dat het heel studentafhankelijk is met welk project jij welk werkproces deels gaat afdekken. Als Student 1 een opdracht gaat doen: het organiseren van een open dag op een kinderboerderij, dan noem ik zo maar even iets. Dan zal je dat misschien wel bij 4 of 5 werkprocessen kwijt kunnen. Als iemand anders uit zijn klas een knuffeldag organiseert voor demente bejaarden in een verzorgingstehuis ja dan past dat misschien bij 1 of 2 werkprocessen. En hoe je dat gaat vormgeven, hoe je dat gaat invullen dat lijkt mij enorm lastig. En dat lijkt mij ook een enorme uitdaging. **Dat is het ook en daarom zitten wij hier met z'n allen om hierover na te denken.** En ik moet zeggen ik wou dat ik daar een pas klaar antwoord op had, maar dat heb ik niet. Maar goed als ik dat wel had dan hadden we hier waarschijnlijk niet gezeten.

In vorige gesprekken is er gesproken over een vakoverstijgend portfolio, dus je toont aan bij verschillende vakken dat je aan werkprocessen werkt en op die manier zou er kunnen beoordeeld worden. Er is gedacht aan de kennis en vaardigheden die onder de werkprocessen hangen en als je dan dus met een leerofferte bezig gaat, ga dan eens heel goed nadenken van goh aan welke (noem maar een getal) 3 kennis en vaardigheden ga ik nou echt mee aan de slag. En dat je dan daar een nulmeting van maakt, een tussenmeting en een eindmeting. Als ik dit zo benoem, wat denken jullie daar van?

Docent 1: Dat kan, dat kun je doen.

Zie je dat dan als een goed idee of nou daar komt nog meer papierwerk achterweg?

Docent 1: Tuurlijk komt daar ook papierwerk bij, en dat zal ook wel inherent blijven aan dit. Hoewel je daar niet altijd blij mee bent. Goed dat is ook het opleiden van een student, en ik denk wel dat het weer een hele goede communicatie vergt net zoals nu met het bedrijfsleven. De student doet een opdracht, je personeel is daar twee weken mee bezig maar die leerling is daar misschien een half jaar mee bezig, omdat die ook zijn groei moet gaan aantonen, zijn ontwikkeling moet gaan aantonen.

Waardoor het gewoon allemaal langer duurt, dus die communicatie moet gewoon net zo als nu goed zijn.

Gewenste beoordeling

Student 1: Ik denk gewoon hoe het nu gaat, gaat het goed en ik denk niet dat daar veel verandering in moet komen. Want als het naar cijfers gaat, gaat iedereen gewoon voor een 6je en als we hadden gewerkt dan kan het ook zijn dat ze het sneller afraffelen en dat het gewoon niet goed komt. En hoe het nu gaat, in plaats van dat ze een project gaan beoordelen gaan ze gewoon kijken hoe je het hier op school doet en of je alles op orde hebt. En dan krijg je ook feedback en met een cijfer kan dat moeilijker gaan, denk ik zelf. **Dus jij zegt gewoon zo houden als het nu is? Ja**

Student 2: ik denk dat het lastig is om echt te veranderen naar iets anders, maar ik weet ook niet zo zeer wat er dan anders zou moeten zijn. Dus ik denk net zo als Student 1 zegt gewoon zo houden. En misschien hier en daar wat dingetjes aanpassen, maar dat gebeurt de hele tijd ook. **En als je dan 1 ding moet noemen wat er veranderd moet worden, wat zou dat dan zijn?** Op dit moment? Nee dat kan ik niet echt zo zeggen. Ik weet dat ze de 360 graden feedback formulier hebben aangepast, maar voor de rest.

Docent 2: Vond je dat een verbetering?

Student 2: Ja, ik denk het wel. Eerst was het veel meer herhaling, ik vind het nu iets compacter zeg maar. Ik denk dat een leerling er meer mee kan dan als je het heel uitgebreid moet doen. Ik vond het vorige formulier zelf altijd een beetje een herhaling en daarom is die natuurlijk ook aangepast. Ik denk dat een leerling er meer aan heeft, zoals het nu is. Dat je er makkelijker feedback uit kunt halen, op deze manier.

Docent 1: nee op dit moment heb ik niet iets waarvan ik het zou willen veranderen. Ik weet niet of dit de meest gewenste manier van beoordelen is, alleen ik heb ook geen beter alternatief.

Docent 2: Het enige wat ikzelf moeilijk vind is dat een leerling heel fanatiek met een project bezig is en dan is de uitvoering en de leerling gaat nog een keer heen voor de eindevaluatie. Wij staan met twee docenten op de groep en dat je dan eigenlijk af en toe moet zeggen he ja wij hebben een vergadering of je moet een keuze maken dat je zegt ja als een van ons weggaat is de ander met een hele grote groep alleen binnen school. En dan moet je je afvragen ja wat is nou belangrijk? Maar dat is wel eens wat ik voor mezelf wel eens moeilijk vind, omdat je weet he die leerling heeft zo zijn best gedaan en nu hebben ze de uitvoering en er is geen docent mee. En daar zijn wel goede redenen voor, maar dat vind ik zelf wel een jammer. Dat je eigenlijk, je zou haast zeggen, een derde vliegende docent zou moeten hebben die gewoon standaard eigenlijk de uitvoering, misschien niet geheel als het een hele dag is, maar eigenlijk gewoon standaard elke uitvoering dat er een docent bij aanwezig is. Maar dat is gewoon praktisch soms niet haalbaar en je moet je ook af vragen van ja wat heeft dan de voorkeur? Dat je met twee docenten op een hele grote groep zit of dat 1 misschien een hele middag weg is en dat een hele grote groep leerlingen het dan met 1 docent moet doen. Dat vind ik altijd wel een moeilijke overweging. **Dus de bezetting qua aantal leerlingen per docent?** ja en dat is natuurlijk ook het moeilijke, want dat is ook weer heel praktisch. Ja de ene leerling verzorgt een dag de andere verzorgd een middag, er zijn leerlingen die geven het al ruim van te voren aan van dan en dan hebben wij uitvoering en er zijn ook leerlingen bij die geven een week van te voren aan owh ja volgende week hebben wij onze uitvoering kan er nog iemand mee? En nou ja dat is misschien ook wel dan onze taak om beter in kaart te hebben van he wanneer is die uitvoering, koppel daar een datum aan, koppel daar tijden aan. Ik zou het een mooi streven vinden om in elk geval bij de uitvoering te zorgen dat daar een docent in elk geval aanwezig is.

7.4.4 Interview Loonwerk

1 docent loonwerk en 2 studenten

Kunnen jullie in eigen woorden vertellen wat de opbrengst van reguleren is?

Student 1: Die competenties, dat je dan meer kans hebt dat je een goede competentie hebt. Dat je laat zien, of je bent een voorzitter of je bent een notulist en dan kun je daar weer een verslag over schrijven. Dat je dat een keer hebt gedaan. Dat kun je dan weer meenemen denk ik. **Dat je groei kunt aantonen?** Ja.

Student 2: je gaat wat meer over jezelf nadenken bij het maken van die competenties. Dan ga je nadenken wat je gedaan hebt en wat je wel goed deed en wat je niet goed deed. Volgens mij.

Docent: De opbrengst is een stukje vrijheid, dat ze de vrijheid hebben om eigen invulling te geven aan een project. Een reëel project, niet een bedacht project maar een reëel project. Dus het benadrukt meer de werkelijkheid, van wat er leeft in het bedrijfsleven.

Als ik het dan samenvat wat jullie allemaal zeggen dan hoor ik jullie zeggen van je gaat beter naar jezelf kijken, je wordt bewust. Je oefent in taken uitvoeren en je krijgt meer vrijheid om je te ontwikkelen.

Docent: ik denk dat je vergeet dat het een werkelijke opdracht is. Het is geen namaak opdracht is, maar dat het een werkelijke opdracht is die er toe doet voor de opdrachtgever.

Student 1: Je hebt een stuk verantwoordelijkheid voor jezelf en ook voor anderen. Dus je kunt daarmee ook elkaar helpen. Bijvoorbeeld dan een wat verkeerd doet of die zit helemaal in de stress dan kun je bijvoorbeeld zeggen: eerst even kalm worden en dan leer je ook van elkaar.

Korte samenvatting:

Het laten zien van je vaardigheden door middel van competenties. Je gaat meer over jezelf nadenken, wat weet je al wel/niet? Vrijheid om eigen invulling te geven aan een project, een reëel project. Benadert de werkelijkheid meer. Je wordt meer bewust van jezelf, meer vrijheid om je te ontwikkelen en een werkelijke opdracht. Je leer om elkaar te helpen en leert van elkaar.

Waarom doet terra aan reguleren?

Student 2: Ja om de leerlingen gewoon met mensen buiten school, om daar een project mee laten doen. Dat ze ook echt in het bedrijfsleven meer te weten komen enzo.

Student 1: ik ben het met Student 2 eens.

Docent: Als ik het vanuit de school benader dan is het ook ontstaan door actieve werkvormen inzetten, zelfverantwoordelijkheid, eigenaarschap ontwikkelen. Dus eigenaarschap dat je verantwoordelijk bent voor het project waar je ingedeeld bent of waar je jezelf ingedeeld hebt. En daardoor ook meer motivatie hebt. En dat die motivatie doorwerkt in de vakrichting waarvoor je kiest en daarnaast is het ook een stuk van hoe kan je meer mensen bedienen als docent zijnde qua kosten overweging. Dus eigenlijk vanuit school is dat ook wel een van de punten, want je kan met minder docenten een groep begeleiden.

Korte samenvatting:

Om studenten buiten de school het bedrijfsleven te ontdekken, contacten opdoen in het bedrijfsleven. Vanuit oogpunt van school actieve werkvormen inzetten, zelfverantwoordelijkheid, eigenaarschap ontwikkelen (motivatie voor het project > werkt door in het vak). Het bedienen van groepen met minder docenten.

Hoe wordt de beoordeling nu gedaan en wat vind je van de beoordeling?

Docent: Zal ik daarmee beginnen? Ik was in mijn vakgebied altijd gewend om met werkprocessen te werken, niet met competenties. Dus de manier waarop regioleren nu werkt die werkt met competenties en ik zou liever zien dat er met werkprocessen gaat werken. Want dat benadert dichter de werkelijkheid. De beoordeling wat daar omheen kijken komt de feedbackrondes, daar zijn we volop mee bezig met het ontwikkelen van andere formulieren. De 360 graden feedback is er een van, evaluatieformulier is nog niet geïntroduceerd, maar die is er toch ook. En mijn ervaring daarin is dat daardoor ook wat gericht feedback eruit komt waar je ook wel mee verder kan. Dat vind ik eigenlijk van de manier van beoordelen binnen regioleren. **Dat is ook hoe het nu gebeurt of is het jou ideaal plaatje?** Nee er wordt nu gewerkt met competenties. Er wordt beoordeeld op competenties, de 360 graden feedback is dit jaar veranderd. En ik vind dat ten goede veranderd, ten opzichte van vorig jaar. En de evaluatieformulier is ook z'n formulier wat ingezet gaat worden, wat ook op een andere wijze geëvalueerd wordt. Maar dat is nog niet geïntroduceerd, maar dat komt dit jaar nog wel.

En hoe ervaren jullie als studenten de beoordeling? Wat vinden jullie ervan?

Student 2: ik vind die competenties, dat is ja, in het begin vond ik het een beetje nutteloos. Maar nu, je gaat wel denken over wat je hebt gedaan en zo en wat je van jezelf had verwacht. Maar ik vind de 360 graden feedback, zoals dat gesprekje wat we hebben gehad, dat vind ik ja. Ik heb liever een 1-op-1 gesprek, dat je dan kunt vertellen over wat er verkeerd aan is bijvoorbeeld. Want als je met z'n allen bij elkaar zit dan zeg je niet dat er iets niet goed is. Dat zou je veel sneller zeggen als het een 1-op-1 gesprek is met de leraar. Dus dat vind ik wat minder, die 360 graden feedback. Voor de rest vind ik het wel goed.

Student 1: ik vind het eigenlijk een hele boel papierwerk. Ik denk dat we beter elkaar feedback kunnen geven. Dat vind ik meer als genoeg en dan moet je er ook serieus in zijn. Ik vind die papieren, ja een papiertje dan staat het op papier. Maar als je het met elkaar erover hebt, dat vind ik veel beter. Het papiertje is wel een bewijsstuk, maar dan denk ik van ja dat kun je wel neerzetten goed gedaan. Terwijl het helemaal niet zo is. Dus ik vind gewoon dat met elkaar zeggen van nou hoe deed ik het of wat kan er beter? Dat vind ik veel beter eigenlijk. **Dus dat je in de 360 graden feedback het gesprek in de groep voert?** Ja dat vind ik wel beter, het gebeurt ook wel. Maar dan vind ik die competenties en dat soort dingen. Nee dat is eigenlijk maar gewoon een stempel op papier.

Korte samenvatting:

Er wordt nu met competenties gewerkt, liever werkprocessen. Dit benadert meer de werkelijkheid. De verdere beoordeling van 360 graden feedback en het evaluatieformulier zijn in ontwikkeling. Er zijn dit jaar verschillende aanpassingen gedaan aan de 360 graden feedback en het evaluatieformulier is nog niet in gebruik maar wordt ontwikkeld. Er kan meer gerichtere feedback verkregen worden door de formulieren. De verandering van het 360 graden feedback is ten goede verandert.

Competenties in het begin nutteloos, maar begin de essentie in te zien. Het 360 graden feedback gesprek liever 1 op 1 met de docent. Want met de gehele groep zeg je niet gauw wat je niet goed vindt gaan.

Hele boel papier werk, het geven van feedback moet serieuzer. Het papiertje is een bewijsstuk, maar ze worden niet eerlijk ingevuld en dat kan anders. Het groepsgesprek in de 360 graden feedback is juist wel goed.

Waar zitten de knelpunten in de beoordeling nu?

Student 1: Ja over dat het enorm veel papierwerk is en dat je er eigenlijk niet zo veel aan hebt. Meer dat je met elkaar erover moet hebben, dat is denk ik veel effectiever. **Als ik het dan goed hoor vertel je dat het knelpunt ligt bij dat er heel veel papierwerk is en dat je het contact onderling een beetje mist: het elkaar aanspreken?** Dat valt wel mee, maar ik vind gewoon dat die stempel erop van nu is het goed, dat vind ik niet echt het bewijs zelf. Ik kan wel een mooi verhaal typen, maar het kan net zo goed heel anders zijn dat hoe het er staat. **Hoe zou het dan anders kunnen?** Ja dat is wel lastig, want je bent op school denk ik wel die formulieren nodig. Dus daar heb ik niet zo een idee over hoe het dan anders kan.

Student 2: Ja nou ja zoals ik net al zei die 360 graden feedback, dat gesprekje. Dan zeg ik niet zo snel de negatieve dingen. Ik heb ook van die P&O gesprekken gehad en als je dan een beetje ergert aan een medegroepsgeenoot dan zeg je het gewoon. Maar als je met z'n groepje bij elkaar zit dan zeg je dat niet zo snel. Dan is het meestal alleen maar positief.

Docent: Het is de hoeveelheid beoordelingen. De ene beoordeling kan zich schuilhouden achter de ander en dan kunnen ze aan het eind toch nog weer van reguleren doorgaan. Terwijl het leereffect er niet geweest is. En dat heb ik het een beetje op tegen, het dekt daarin de lading niet. Je ziet mensen daadwerkelijk leren en dat zou je eigenlijk moeten verwoorden in de competenties. Maar daar missen ze dus het stukje taal, bewoordingen van, om het ook goed te kunnen verwoorden. Dus dan zoals Student 2 zegt in een persoonlijk gesprek, dan kun je daarover vragen en toelichten. En dat kan het wel verbeteren, maar daar zit dus de hoeveelheid tijd weer aan. En dus is het de combinatie van de hoeveelheid beoordelingsmomenten, 3 keer in het jaar. Maar eerste keer een onvoldoende en de laatste keer een voldoende is men nog geslaagd voor reguleren. Die samenhang van wat er in het begin gebeurt en wat er op het eind gebeurt, dat is niet in verhouding. Als je gewoon cijfers geeft, dan is er op een gegeven moment een gemiddelde en dan telt het hele schooljaar mee. Maar nu telt wel het hele schooljaar mee, omdat je met de competenties start en die moet je door blijven ontwikkelen het hele schooljaar door. En dat is dan ook op een gegeven moment een voldoende of het is een onvoldoende of het is een goed. Maar als er aan het einde van de streep een voldoende of een goed is, dan hebben ze reguleren afgesloten. Terwijl ze in het begin er met de pet naar gegooid hebben. Ik vind die meetwaardering niet, hoe het anders moet kan ik ook niet vertellen. Maar er zit veel omheen, wat er gebeurt procesmatig, wat niet meegenomen wordt in de beoordeling. En dan is het wel een stukje product wat beoordeeld wordt. Maar niet het proces er naar toe. Want een competentie is geen proces. Een competentie is je zet maar op papier wat je gedaan hebt. Dus het proces wordt niet meegenomen. En dat is juist het gene wat belangrijk is in het reguleren, het proces van eigenaarschap op gang komt.

Korte samenvatting:

Heel veel papierwerk en voor het gevoel te veel bezig met typen, dit kan anders. Hoe dit anders kan is heel moeilijk, niet zo direct een idee hoe het anders kan. Het gesprek van 360 graden feedback kan anders, liever 1 op 1 met een docent en niet in de groep. Het negatieve komt er dan niet uit. De hoeveelheid aan beoordelingen, het schuilgaan achter beoordelingen. Bij sommige studenten is de groei niet gewaarborgd. Bij 3 beoordelingen moet de laatste een voldoende zijn, de verhouding tussen het begin en het einde zijn niet in verhouding. Je start met de competenties, maar als je aan het einde voldoende hebben is reguleren gehaald. De meetwaarde is niet correct, procesmatig wordt niet meegenomen in de beoordeling. Competenties zijn geen proces. Het proces van eigenaarschap is belangrijk en wordt nu niet meegenomen in de beoordeling nu.

Hoe kan de HKS toegepast kunnen worden in regioleren?

Docent: Herziene kwalificatie structuur wijkt niet veel uit van de CKS. Er staan een aantal andere bewoordingen in en de beoordeling wordt afgesloten met één complexe proeve, PVB. Waar nu nog in de CKS met vaardigheidsexamens gewerkt wordt. Dus daar zit een verschil in, maar ten opzichte van regioleren niet. Want regioleren heeft niets met de vaardigheidsexamens van loonwerk te maken. Dus het regioleren op zichzelf kan ondergebracht worden bij bijvoorbeeld vakkennis toevoegen, maar ook samenwerken / overleggen, leiding nemen, begeleiden van medewerkers, want ook die zitten in de HKS. Dat is bij de CKS een apart vaardigheidsexamen en bij de HKS niet. Dus daar zit niet zo gek veel verschil tussen. **En zou er dan als er op dezelfde manier door zouden gaan met het beoordelen, is dan de HKS ook gedekt?** Nee niet volledig, regioleren dekt niet volledig de HKS. **En hoe zouden we regioleren een echt onderdeel van de HKS kunnen maken?** Er zijn een aantal punten waar eerst vliegers voor moeten komen en dat doe je niet achter een tafeltje in school. **Zou je werkprocessen kunnen toeschrijven aan regioleren? Dat de studenten daarin zich ontwikkelen bij regioleren?** Daar moet heel specifiek naar gekeken worden, maar niet zo maar 1 werkproces volledig aan regioleren toe kennen. Er moet altijd een specifiek, want het is een basisdeel waar akkerbouw, loonwerk en veehouderij gelijk is. Dat is makkelijker om daar een werkproces een onderdeel van een werkproces eruit te halen. Maar als je kijkt naar het vakspecifieke daar zijn zeker vliegers voor nodig bij het bedrijfsleven. Het BPV bedrijf kan je niet weg schrijven onder regioleren. **In de drie jaar dat de student hier op school zit moet er ook groei aangetoond worden en in regioleren is het ook zo dat er groei moet worden aangetoond. En zouden we daarvoor (groei aantonen) de HKS kunnen gebruiken in regioleren? Of kan de groei beter aangetoond worden met competenties?**

Docent: ik zou graag willen zien dat de werkprocessen. Ik wil af van de competenties. Waarom wil ik af van de competenties? Het zijn onderdelen van werkprocessen en als je het werkproces leest en dan kun je er meer een verhaal van maken. En nu van je het samen onder samenwerken / overleggen of je vat het samen onder vakkennis. Je benoemt wel dat wat vakkennis, maar vakkennis is niet alleen het besturen van een machine. Het heeft ook te maken met theoretische achtergrond die je hebt van de machine. Eén onderdeel vakkennis en daar 3 bewijsstukken van maken, zorgt voor mij niet dat je die vakkennis beheerst. Vakkennis is veel breder en werkprocessen kun je veel breder inzetten. Daarom pleit ik ook voor werkprocessen en niet voor competenties. **Als de werkprocessen die in het kwalificatiedossier beschreven staat, dat die dan meer gebruikt worden in regioleren? Ja. En dat de studenten dan per project kijken naar welk werkproces zij gaan beschrijven?** Nee, alle werkprocessen. En dat er misschien 1 of 2 werkprocessen benadrukt worden. Bijvoorbeeld voert gemechaniseerde werkzaamheden uit vind ik een, dat is dan wel in de CKS nog, maar die staat ook in de HKS gaat het om vakvaardigheid uitvoeren. Dat is eigenlijk het belangrijkste, als die op dit moment in de CKS onvoldoende is halen ze hun proeve niet. **Hoe zou een docent dit dan kunnen beoordelen?** In hun portfolio al werkt met de hoofdstukken van de werkprocessen dan kun je. En de leerling werkt vanuit zijn portfolio voor alle vakken dan kunnen ze tijdens het regioleren daar een stuk aan toevoegen. En dan krijg je een betere monitoring van de leerling zelf hoe zij het over alle opleidingen het doen. Regioleren kan iemand misschien wel niet zo goed liggen, maar voor het vak kan die heel veel bewijsstukken toevoeren en dan krijg je zo toch een ander bewijslast. Waar eigenlijk alle vakken in meegenomen kunnen worden. Want bij BiNaSk moeten ze ook samenwerken / overleggen, daar moeten ze ook hun vak combineren met het vak biologie, natuurkunde of scheikunde. En als je daar dan ook een bewijsstuk in het portfolio plaatsen, dan vind ik dat je daarin twee vliegen in een klap slaat. **Dus dan krijg je meer een vakoverstijgend portfolio?** Ja. **Waarin**

bewijsmateriaal ingevoegd wordt en dan kan de student zelf kiezen dit gebruik ik als

bewijsmateriaal voor reguleren? Nee, reguleren gaat daar iets aan toevoegen. Op hun authentieke wijze. Zo zie ik het tenminste. Bij reguleren is het meer het eigenaarschap ontwikkelen voor een project wat gevraagd wordt vanuit het bedrijfsleven. En dat hoeft nergens aan het vakvaardigheid te voldoen. Het hoeft ook niet aan BiNaSk eisen te voldoen. Of aan het vak Nederlands. Tuurlijk er zit wel een basis onder. Ze moeten wel goed kunnen presenteren in het bedrijfsleven, maar reguleren staat op zichzelf. Dat is echt met een project uitvoeren, waarvan de student zegt dit is leuk om uit te zoeken en hier heb ik direct wat aan, dit vind ik leuk. Om buiten de schoolbanken bij mensen op een bedrijf te zijn, dat maakt een ander bewijslast.

Als jullie als studenten het verhaal van mevrouw Altena horen, wat is jullie mening hierover?

Student 2: Ja ik vind alle dingen die mevrouw zei wel goed. Zoals die competenties, dat je daar wat anders van maakt. Het lijkt mij in principe ook wat overzichtelijker voor jezelf ook.

Student 1: Ja dat het wel ook, zoals bij die competenties dan dat het dan er af gaat. En dan gewoon die werkprocessen, dat je dan meer kunt laten zien voor je examen. Dat is denk ik wel goed.

Docent: Bedoel je dan dat je proeve van bekwaamheid en de verslagen die je nu maakt ook na aanleiding van je werkprocessen is?

Student 1: Ja.

Als ik dan heel kort door de bocht mag samenvatten: het vakoverstijgend portfolio wat met werkprocessen werkt. Is dat ook de gewenste manier van beoordelen?

Student 2: Ja dat denk ik wel.

Student 1: ja dat denk ik ook wel. Want dan ben je ook eerlijk voor je vak. Het reguleren is wel een stukje leiding geven en daarbij zitten andere vakken er ook bij in.

Korte samenvatting:

Docent: HKS kijkt niet heel veel af van CKS, alleen een andere beoordeling. In de CKS wordt er gewerkt met vaardigheidsexamens. In de HKS wordt de opleiding in zijn geheel afgesloten met een grote proeve van bekwaamheid. Reguleren heeft niks met vaardigheidsexamens te maken. Het reguleren kan ondergebracht worden in werkprocessen. Reguleren dekt nu niet volledig de HKS. Er kan niet 1 werkproces aan reguleren toe geschreven worden. Je kan niet BPV wegschrijven onder het reguleren. De competenties zijn onderdelen van werkprocessen, als je het werkproces leest en daaruit de competentiewoorden haalt kunnen de studenten er meer een verhaal van maken. Werkprocessen zijn breder inzetbaar als competenties. Bij een project werken ze aan alle werkprocessen en 1 of 2 processen worden uitgelicht door de student.

Het portfolio werkt al met verschillende werkprocessen. Bij het reguleren kunnen ze stukken toevoegen aan dit portfolio. De bewijslast wordt groter dan alleen wat ze doen bij reguleren.

Vakoverstijgend portfolio, reguleren voegt iets toe aan dit portfolio. Eigenaarschap ontwikkelen, hoeft niet te voldoen aan vak eisen, er moet wel een basis zijn. Reguleren staat op zichzelf, intrinsieke motivatie speelt een grote rol.

Studenten: Competenties wat anders van maken, zodat het overzichtelijker wordt. Minder papierwerk, meer kunnen laten zien voor ook je groei naar je examen toe. We zijn het met de docent eens om een vakoverstijgend portfolio te maken.

7.4.5 Interview hovenier

1 docent hovenier en 6 studenten

Waarom doet terra aan reguleren?

Student 1: Om een stukje ontwikkeling in de onderwijsstructuur als dat die eerst was, naar wat er gewenst is. Het is een stukje samenbrengen van het bedrijfsleven, denk ik, met een stukje onderwijs. Ja dat vooral denk ik. Niet de oude structuur van joh ga maar in een lokaal zitten en er staat wel iemand. Maar ook het zelf echt toepassen en daarmee af en toe, hoe zeg ik dat netjes, vallen en opstaan.

Student 2: Ik denk door de praktijk dat je meer, ja net zoals jij (student 1) dat zegt, door meer met de praktijk dingen leert. Jezelf leert kennen, wat je kunt, wat je wil bereiken, je doel. Ja.

Student 3: Wat student 2 zegt, veel leren door de praktijk. Je leert doen.

Docent: Ik heb natuurlijk vanaf het begin van reguleren hier meegemaakt en een van de dingen die ik toch wil zeggen. Het is de bedoeling om de vragen uit de maatschappij, van particulieren, stichtingen, overheden, bedenk het maar. De vraag uit de maatschappij om die rechtstreeks bij een school neer te leggen om op een gegeven moment leerlingen te laten in zien: Dat als je met een complexe vraag van buitenaf aan het werk moet dat het heel veel vaardigheden van je vraagt om daar invulling aan te geven. En het reguleren is een mooi instrument om dat op die manier te doen. Goed en hoe dat verloopt daar kunnen we van alles van vinden. We hebben er net nog even met elkaar over gesproken, voor dit interview aan. Het komt misschien bij de volgende vraag ook wel aan de orde, maar de manier waarop dat proces verloopt, daar kun je wat over zeggen. Maar ik denk dat dat de kern van de vraag is, de vragen van buitenaf dat inpassen in je onderwijs en proberen daar zo goed mogelijk een oplossing voor te vinden. In mijn beleving.

Student 4: ja het zelfde denk ik, ik weet ook niet wat ik verder moet zeggen.

Wat is dan de opbrengst voor jou als student in reguleren? Ja, moeilijke vraag. Ik zou het niet weten. Ja kopzorgen en papierwerk, maar meer ook niet. **Wat leer jij van reguleren?** Veel typen, meer niet. Echt meer leer ik er niet van. Ik kan er niet meer over zeggen.

Student 5: Ja hoe je met de klant om moet gaan, ontwerpen, begroting maken, je komt altijd nog kleine dingen tegen met begroting maken die je vergeet. Dat je overal op moet letten. Je leert er wel een boel van vind ik.

Docent: Dit vind ik redelijk bijzonder, als ik even mag inbreken. Want de een leert er niks van en de ander die komt terwijl hij in hetzelfde groepje werkt, met heel veel informatie. Dat vind ik wel heel bijzonder.

Student 6: Je leert hoe het in het bedrijfsleven ook gaat. Hoe het in het echt ook gaat. Dat is wel mooi. Je leert echt uit de praktijk.

Korte samenvatting:

Terra doet aan reguleren om de praktijk dicht bij de school te brengen, zodat je naar buiten gaat en informatie buiten de school gaat zoeken. En wat leren jullie er nu van, wat is nu de opbrengst van reguleren: Dat er veel verschillende kanten bij een project komen kijken. En dat je leert hoe het straks in de praktijk gaat, als je aan het werk gaat.

Hoe wordt de beoordeling nu gedaan en wat vind je van de beoordeling?

Student 5: Nog iets te veel volgens de regels. Er staat ergens een datum dat dan het rapport af moet zijn, dus dan moet je allemaal punten inleveren. Het ene project lukt het wel en het andere project lukt het niet. Maar dan krijg je wel direct een onvoldoende en of dat nu nog in te halen valt of niet, maar dat het allemaal iets soepeler kan.

Student 2: Dat is nu wel met terugwerkende kracht, wat ik begrepen heb.

Student 5: Jawel, maar het moet allemaal iets soepeler. Vind ik.

En wat wordt er dan beoordeeld wat niet soepel verloopt?

Student 5: Vaak is het de handtekening van de opdrachtgever, dat die of hij heeft nog wat punten en wil pas tekenen als dit en dit is gebeurt. En school heeft dan een datum van dan is er een rapport en dan moet het eigenlijk voor elkaar zijn. Maar dat werkt niet altijd zo.

Student 1: Ik denk dat er echt gestreefd wordt nu naar een finish bij iemand en dat er niet zo zeer gekeken wordt naar wat degene al zelf geleerd heeft. Er wordt verwacht dat er een handtekening is, maar er wordt niet gekeken naar hoe is nu het proces naar die handtekening toe gegaan. En zeker in het vakgebied TPL is het heel lastig, omdat je soms de voorbereiding op de projecten is 90 procent van het werk. Bij wijze van spreken, maar het is heel veel van het werk. En daar lopen die jongens wel eens op vast. En dat is het gene waar zeker bij de beoordeling tegenaan gelopen wordt. En daarnaast, dit is weer iets anders, is het denk ik heel erg naar algemene competenties gekeken wordt, samenwerken zulke dingen. En ik denk dat er meer vakgerichte competenties moeten zijn, ook bij reguleren. **Dus er moet meer gekeken worden naar vak, in plaats van.** Ja dat denk ik wel.

Student 5: Het vakgebied er meer bij betrekken.

Student 1: Of dat het groter uitgewerkt wordt of iets in die richting. En daarbij is natuurlijk een stukje samenwerken wel belangrijk, maar ik denk niet dat het op dit moment een keypoint is van het gene wat je wil leren op school. Tenminste van waar de jongens twee pagina's over vol moeten praten. Ik denk dat het handiger is als een procescoach of een productcoach daar meer bij betrokken is. En dat die een keer zegt van nou jongens doe het nou eens zo en zo of ga nou eens een keer normaal met elkaar om. Of af en toe zo een keer een schop bij geeft in plaats dat je een lap tekst neerzet van nou de samenwerking ging wel lekker.

Student 5: Dat is hartstikke mooi, maar daar heb je qua praktijk niks aan.

Student 1: Nee, dat denk ik ook niet. Maar ja dat is mijn mening.

Student 5: Ik heb nu ook een portfolio vol staan waar van ik later denk: ja dat staat er wel, maar wat doe je er nou eigenlijk mee?

Student 1: Een stukje reflectie is wel goed hoor, maar om nou 4 keer een reflectie van twee pagina's te schrijven over bijna hetzelfde. Dat vind ik zelf wel heel fanatiek worden.

Zijn er nog andere meningen over het beoordelen?

Student 3: Het is allemaal wel een beetje gezegd.

Docent: Ja, ik heb over de beoordelingen ook mijn mening. En die sluit wel aardig aan bij die van de leerlingen. We hebben in december, heb ik een overleg gehad met een collega die ook betrokken is bij stichting TOP vanuit zijn rol als coach met deze groep leerlingen en nog een paar die er nu niet bij zijn. En we hebben eigenlijk in december de conclusie getrokken met elkaar dat het wel zo is dat we al een aantal maanden binnen zaten te werken en niet in de praktijk bezig zijn. Dus het administratieve geheel onder reguleren, dat is nogal wat. Mijn voorstel was in december: jongens laten we het zo oppakken dat het papieren werk in december afronden. Daar waren jullie allemaal bij. En dat we zorgen dat we in januari, of het nu winter is of niet, dat we naar buiten kunnen. En dat we in ieder geval voorbereidingen kunnen treffen en dat we alles in de praktische setting voor het reguleren. Ja het is volgende week voorjaarsvakantie, 12 maart zien we elkaar weer die week. Dan zijn we netto zes en een halve maand druk geweest met de papieren voorbereiding van het reguleren, terwijl er amper een schop in de grond is gestoken. En dat is het bezwaar wat ik heb tegen het stuk administratie rondom het werk in reguleren. We zijn dit jaar, vind ik, ons doel weer volledig voorbij geschoten. Ik heb dit al een aantal keren gemeld, ook bij de andere coaches. **En om welk administratief aspect gaat het dan? Om het portfolio vulling of?** Ja ik hoor van de leerlingen

dat ze daar gewoon periodes van drie weken druk mee zijn om hun competenties te verantwoorden, om de offertes voor elkaar te maken, om op jacht te gaan naar de handtekeningen, om verslag te doen van dat gene wat er allemaal verantwoord moet worden in google drive en ga zo maar door. En als het niet zo is moeten jullie (studenten) het nu zeggen.

Studenten: Nee. Dat is 100 procent zo.

Student 1: In totaal 6 dingen die je in je portfolio moet zetten. Ja als je kijkt die leeroffertes, daar ben je al heel lang mee bezig. Dan heb je hem eindelijk af en dan moet je al die handtekeningen nog. Iedereen heeft wel wat feedback, daar ben je ook weer een middag mee bezig. En dan kom je bij de volgende en dan heb je weer feedback en dan ben je weer een middag mee bezig. Zo is het een opstapeling van feedback en veranderingen. Terwijl je eigenlijk netto schiet je er maar heel weinig mee op en leer je er ook maar weinig van.

Student 5: Ik weet nu heel goed hoe ik een leerofferte moet maken, maar

Student 1: Maar wat je daar uiteindelijk aan hebt is maar beperkt.

Student 5: Ja dat is een tweede.

Korte samenvatting:

Knelpunt: heel veel papierwerk, houd je van de praktijk af.

Waar zitten de knelpunten in de beoordeling nu?

Zie hierboven^ Deze vraag is niet gesteld omdat we bij de vorige vraag automatisch al bij de knelpunten kwamen.

Hoe kan de HKS toegepast kunnen worden in reguleren?

Student 6: Heel simpel gewoon een verslagje maken van twee a4tjes over hoe je alles hebt beleefd. Ik denk dat het heel simpel kan. En dan heb je gewoon nagenoeg hetzelfde.

Student 2: Hoe je het aanpakt, hoe je het doet.

Student 6: Typ je er een verslag van en volgens mij ben je er dan ook.

Student 1: Ik denk ook dat je, voor vak moeten we ook werkprocessen uittypen door middel van stageopdrachten en ik denk dat als je het echt gaat combineren dat het ook één geheel kan omvatten. Maar ik denk dat je dan reguleren dat je daar ook werkprocessen voor kunt uittypen in plaats van de competenties samenwerken of weet ik het wat. Ik denk dat die hun doel wat voorbij schieten en dat je dan bijvoorbeeld één groot reflectieverslag schrijft over het functioneren binnen je groep. Ik denk dat dat mooier is. Maar ook gewoon 1 keer, trouwens. Niet drie keer per jaar. **Hoe kun je dan groei aantonen?** Ik denk dat daar, ja ik weet niet. Ik denk dat het mooiste is dat als je dat met een leraar meer bespreekt. Meneer Oosterhof is er denk ik door tijdgebrek vanuit school, hij zit er dan na kwart over 12 tot kwart over 2. En die is dan druk bezig met de vak begeleiding. Maar ik denk dat als je de hele dag erbij kan zitten, dan kun je veel meer sturing geven. Heb je veel meer overzicht, kun je een keer mee met een gesprek met een opdrachtgever. En dan kan meneer Oosterhof denk ik beter zien van nou die jongens doen het zo en zo. Tijdens z'n gesprek heb je dit gezegd, maar probeer dat eens anders. Dus ik denk dat je daarin wat intensievere begeleiding kan krijgen en daardoor ook een stukje reflectie van je docent meer kunt krijgen. En daaraan uiteindelijk je vooruitgang uit kunt halen en kunt laten zien. Maar niet zo zeer aan continu verslagjes typen. Uiteindelijk komt er weinig vernieuwends in. **Als ik het goed samenvat willen jullie graag dan je dan een werkproces uitkiest voor een project. En dat je daarin aantoont wat je geleerd hebt.** Ik denk gewoon alle werkprocessen, je kunt van elk werkproces een klein deeltje pakken in een project. Het is niet zo zeer dat je één werkproces pakt, maar dat je gewoon van alles iets pakt. Bijvoorbeeld in dit werkproces heb ik dit geleerd, misschien niet zo heel veel. Maar wel wat geleerd en die algemenere

dingen die wat meer op de achtergrond laten. **Als jullie dit zo horen, denken jullie dat dit minder werk kost?**

Student 2: Ja, want normaal heb je 6 competenties in een gedeelte dus dat is al heel wat. En dan heb je in een keer gelijk een verslag. Dus het lijkt mij korter, als ik het zo hoor.

Docent: Zou je eens het basisdeel tevoorschijn kunnen toveren? Dan wil ik wel iets aanvullen op wat jullie zeggen. Misschien is dat een opening hoor, wat ik dan verwoord. Maar dan moeten we even zien wat er op het scherm staat. Als we even het basisdeel kunnen zien? Heel goed. Dan hebben we kennis en vaardigheden, dat zit hier ergens onder. Tenminste dat zou hieronder moeten staan. Zou het een idee zijn, dat is mijn verhaal aan jullie even. Ook wel een vraag hoor, dan roep ik ook een beetje discussie op. Maar hier staan bijvoorbeeld van het dossier de kennis en vaardigheden die binnen de groene ruimte in het basisdeel moet hebben. Dus hier staat eigenlijk van de deelnemer heeft kennis van bodemkunde. Nou als dat nu een beoordelingspunt zou zijn voor het reguleren en ik zou als coach betrokken zijn bij jullie. Dit is mijn vraag. Als jullie met projecten bezig zijn zou ik jullie kunnen waarderen op het gebied van kennis van bodemkunde. Volgens mij kun je mij dat laten zien?

Studenten: Ja dat klopt.

Docent: Als jullie met een project bezig zijn dan zou ik kunnen zeggen, deze mensen die hebben bodemkunde gehad, die hebben een stukje basis van mij aangeboden gekregen, stukje lesstof gehad op papier en ook in schrift. En op basis van z'n vereist kennisonderdeel zou ik jullie kunnen beoordelen. Dan heb je het over vakspecifiek beoordelen. (instemmende geluiden op de achtergrond). En daar gaat het om. En volgens mij moet dat veel meer de leidraad zijn in reguleren. Nu gaat het over samenwerken, natuurlijk is dat belangrijk. Maar hier staat heeft kennis van omgangsvormen. Dus als je met elkaar kunt omgaan, dan kun je ook met elkaar samenwerken. **Ja hier staat ook: kan samenwerken met collega's.** Kan samenwerken met collega's.

Student 1: Dat is er een van de 100, ja.

Docent: Dus dit is eigenlijk 100 procent dat gene wat je moet doen in een project. En volgens mij kun je in de constructie van het project zou ik met jullie 1-op-1 en ook als groep kunnen beoordelen op deze kennis en vaardigheden. Dan heb je ook een directe link, van ja waarvoor doen we het eigenlijk het reguleren? Dan wordt het veel beter inzichtelijk. En nu moeten jullie zo veel verantwoorden in google drive, dat moet je zelf allemaal doen, je eigenverantwoording. Dat daarom, volgens mij, het reguliere werk waar het project over gaat in het geding komt. Ik zou zelf heel graag z'n omschakeling willen zien. Dat het product van een groep in uitvoering centraal staat. En dat je goed in beeld brengt van okey op basis van het nieuwe dossier kan ik ze er ook op beoordelen. Dan zijn dan niet de competenties die jullie nu moeten invullen. **Zou je dan willen zien dat de studenten een aantal van de kennis en vaardigheden uitkiezen van te voren? Of dat ze gaande weg daarmee bezig gaan?** Je zou op basis van een bepaald project kunnen zeggen van okey we zien hier vereiste kennis en vaardigheden in staan en die koppelen aan een bepaald project. In het ene project zit misschien vol met het aspect tekeningen lezen, kan samenwerken met collega's, kan meetkundige berekeningen maken. Terwijl dit bij misschien een ander project niet aan de orde is. En dan kun je het daarover hebben. En dan leg je dus een directe link tussen het dossier en het reguleren. Dat zou mijn idee zijn.

Wat vinden jullie van meneer Oosterhof zijn idee?

Goed!. Student 1: Ik denk dat je inderdaad dit vervangt voor de competenties dan ben je er eigenlijk al. Zo zie ik het. Als je dit gewoon stapje voor stapje elke keer uitwerkt. We hadden het vanmiddag met een project over de grondbewerking bij Exloo. Dat is een hele schrale zandgrond, ja wat moet je erbij toevoegen? En meneer Oosterhof zei toen is dat nodig? Wat hebben die planten voor soort

grond nodig? Daar leer je gewoon veel meer van. En als je dat kunt verwerken in een stukje eventuele kennis van bodemkunde. Dan is het veel tastbaarder dan dat je vraagt joh wat is de competentie vakkennis? Ja dan moet je op een gegeven moment denken ik heb wat planten uit gezocht. En geprobeerd er een beetje kleur bij te verzinnen. En nu heb je gewoon heel specifiek: okey wat heb ik nu echt gedaan met bodemkunde? Wat heb ik daar nou van geleerd?

Student 3: Je moet veel strakker op het onderwerp, je moet er niet omheen draaien. Dat doet veel.

Kort door de bocht: af van de competenties en meer bezig met kennis en vaardigheden uit het kwalificatiedossier?

Docent: Dat zijn de aspecten uit het dossier die voor de eerste- en tweedejaars waar het eigenlijk om moet gaan.

Is dit dan ook voor jullie de gewenste manier van beoordelen?

Student 1: Hoe bedoelt u?

Dat jullie de manier zoals meneer Oosterhof het uitlegde liever zien bij reguleren als beoordeling?

Ja denk het wel.

Docent: Zal ik de vraag, denk ik, eens anders vertalen? Vind je het noodzakelijk dat er over jou 4 feedback formulieren worden ingevuld? Of vind je het belangrijk dat je vakdocent met jou om tafel zit en zegt: Joh laat mij nou eens even zien, wat heb jij nou bij dit project aan kennis over bodemkunde op gedaan?

Student 4: Ik denk dat dit veel beter is.

Student 1: Die 4 formulieren voor 360 graden feedback dat gaat met alle respect helemaal nergens over. Dan krijg je een beetje van je hebt goed gewerkt. Je toont motivatie. Maar dan houdt het ook wel op. En dat is gewoon zonde. Moet je het ook nog inscannen en in je portfolio zetten.

Student 3: Daar schiet je ook niks mee op. Je ziet dat en dan denk je van inscannen en verder kijk je er nooit meer naar.

Docent: Ik stel die vraag zo, omdat je ook een andere kant van de medaille moet zien. Als je kiest voor z'n systeem dan zit er ook een vakdocent op. Die jij wel degelijk moet overtuigen dat jij ten aanzien van dat aspect ook kennis hebt geleverd. Als dat in een gesprek 1-op-1 of met de groep er niet uit komt, dan staat die onvoldoende net zo snel voor dat resultaat. Dus het betekent ook dat je een verplichting hebt dat je zowel als collectief, maar ook als individu je moet ontwikkelen om die kennis beter te krijgen. En dan moet je er wel wat voor doen.

Student 1: Maar die onvoldoende is dan wel ook rechtvaardiger. Tenminste voelt rechtvaardiger, is misschien wel rechtvaardiger.

Docent: Dat is een conclusie, die conclusie trek ik niet meteen. Want ik weet niet of die andere onvoldoendes onrechtvaardig zijn.

Student 1: Ja het voelt voor heel veel een beetje vaag. Dat je denkt van: ja dan heb ik dat ene dingetje niet en verdorie dan krijg ik een onvoldoende.

Docent: Maar mijn signaal is wel van dit wordt dan geen vrijblijvend verhaal als je op z'n systeem overstapt. Het is wel degelijk zo dat er een stuk onderwijs achter zit. Ook vanuit reguleren. Alleen je vliegt dan de beoordeling even anders aan.

Korte samenvatting:

Geen competenties meer. Over op kennis en vaardigheden die in het kwalificatiedossier staan.

7.5 Bijlage 5: Boomstructuur en categorieën

HKS Koppeling	Leren vanuit de praktijk	• Aansluiting bedrijfsleven • Bedrijfsleven • Leren van de praktijk • Leren van het bedrijfsleven • Maatschappelijke vraagstukken • Netwerken • Opbrengst Regioleren • Praktijkleren • Samenbrengen onderwijs en bedrijfsleven
	Onderwijs	• Goede communicatie bedrijfsleven • Grote groepen • Leerlinggestuurd onderwijs • Nieuwe onderwijsvorm • Nut regioleren • Onderwijsvorm • Samenbrengen onderwijs en bedrijfsleven • Toekomst gericht
	Ontwikkeling student	• Administratie • Bewustwording • Eigenaarschap ontwikkelen • Ervaring • Groei aantonen • Koppeling opdracht afhankelijk • Kwaliteiten ontdekken • Leereffect • Motivatie • Ondernemen • Ontwikkeling vaardigheden student • Organiseren • Persoonlijke groei aantonen • Samenwerken • Verantwoordelijkheid student • Vrijheid • Zelfreflectie • Zelfstandig werken
	Negatieve kijk op	• Administratief werk • Chaotisch • Duidelijkheid • Feedback van meerdere personen • Geen voorbereiding • Groepsgesprek 360 graden feedback • Haalbaarheid • Handtekeningen verzamelen • Leerofferte • Moeten • Nut introductie • Onduidelijkheid • Ontevredenheid • Overstap 1e jaar • Papierwerk

		• Typen • Veel werk • Verantwoording • Voor het blok gezet voelen • Voorbereiding project veel werk
	Positieve kijk op	• 360 graden feedback = compacter • Beoordelingsformat • Gerichtere feedback • Gesprekken voeren over feedback • Leerofferte • Ontwikkelingen gaande • Studiewijzer • Vooraf afspraken maken • Voorbereiding op reguleren
	Alles rondom beoordelen	• Algemene competenties • Competenties • Competenties demotiveren • Competenties nutteloos? • Leereffect • Leerofferte • Manier van beoordelen • o/v/g beoordeling • Portfolio • Proces beoordeling • Verhouding samenhang • Volgens de regels • Zinvol • Zoekende
	Werken met werkprocessen	• Aansluiting andere vakken • Alle werkprocessen beschrijven • Anders gewend • belevenis beschrijven • Betere benadering werkelijkheid • Bewijsmateriaal • Breder inzetbaar • Competenties vervangen • Dubbel werk • Gestructureerd werken • HKS in leerofferte • HKS i.p.v. competenties • Inhoud werkproces • Is een koppeling wel mogelijk? • Kennis en vaardigheden HKS gebruiken • Kijken naar opbouw keuzedelen • Koppeling opdracht afhankelijk • Monitoring student • Motiverend • Niet 1 werkproces toekennen aan reguleren • Onderbrengen bij vakkennis, etc. • Project specifiek onderdelen uitkiezen • Reguleren apart van andere vakken HKS

		• Stap 1: inzicht creëren HKS • Student afhankelijk • Taakverdeling • Vervanging competenties • Vormgeving HKS in reguleren? • Weinig verschil CKS • Werkprocessen gebruiken • Werkprocessen i.p.v. competenties • Werkprocessen koppelen
	Voorbereiding op PVB	• Eén PVB • Afgeleid van de PVB • Beoordelingsformat • Connect vak en PVB • Koppeling PVB
	Docent contact	• Bespreken docent • Betrokkenheid docent • Coaching • Demotiverend • Docentcontact • Eenduidigheid • Gesprek met docent • Gesprekken voeren over feedback • Intensieve docent begeleiding • Langere tijd één docent betrokken • Samenwerking coaches en stichting
	Wens beoordeling	• Eén reflectieverslag • 1-op-1 en groepsgesprekken • Gezamenlijke beoordeling • Inzichtelijk maken • Leerdoelen concreet maken • Meer praktijkgericht • Niet te veel veranderen • Praktijkleren centraal • Praktisch • Soepeler omgaan met regels • Streven aanwezigheid docent • Tastbaar maken • Tijd voor bezoeken • Vakgericht • Vakkennis betrekken • Vakspecifiek beoordelen • Verslag maken • Voortdurend proces • Wegingsfactor
	Vakoverstijgend portfolio	• Andere bewijslast • Andere bewoording • Anders dan andere vakken • Bewijsmateriaal van andere vakken gebruiken • Reguleren toevoeging portfolio • Vak overstijgend portfolio

7.6 Bijlage 6: Terra Model Examenplan

Terra Model Examenplan¹

Vastgesteld examencommissie Terra

**Naam opleiding: Vakexpert veehouderij
niveau 4**

Crebonummer: 25535

Cohort: 2016-2017 (studiejaar afronding opleiding 2018-2019)

Examenonderdelen			resultaat	aanwezig
Specifieke examenonderdelen				
Beroeps- proeve	Vakexpert veehouderij		Onvoldoende/ voldoende/ goed	
Generieke examenonderdelen				
Nederlandse taal	Referentieniveau: 3F • Lezen • Luisteren	Centraal examen: cijfer met één cijfer achter de komma	Cijfer 1-10	
	Referentieniveau: 3F • Spreken • Gesprekken voeren • Schrijfvaardighe id	Instellingsexam en: cijfer met één cijfer achter de komma		
Rekenen	Referentieniveau: 3F of 3ER • Getallen • Verhoudingen • Meten en meetkunde • Verbanden	Centraal examen: afgerond op een geheel cijfer	Cijfer 1-10	
Engels	ERK niveau: B1 • Lezen • Luisteren	Centraal examen: cijfer met één cijfer achter de komma	Cijfer 1-10	
	ERK niveau: A2 • Spreken • Gesprekken voeren • Schrijfvaardighe id	Instellingsexam en: cijfer met één cijfer achter de komma		
Loopbaan en burgerschap	Onderdelen: • Loopbaan • Politiek-juridische dimensie • Economische dimensie • Sociaal-maatschappelijke dimensie		De kandidaat heeft voldaan/ niet voldaan aan de eisen	

¹ Onder voorbehoud van wijzigingen in wet- en regelgeving.

	• Dimensie vitaal burgerschap		
BPV	De kandidaat heeft voldaan/ niet voldaan aan de BPV-eisen		
Keuzedeel 1	Keuzedeel titel + aantal SBU	Cijfer 1-10 per keuzedeel	
Keuzedeel 2	Keuzedeel titel + aantal SBU		
Keuzedeel 3	Keuzedeel titel + aantal SBU		

De student ontvangt een diploma als:

Alle kerntaken minimaal met een voldoende zijn afgerond. Dit is het geval indien voor de (beroeps)specifieke eisen minimaal het volgende geldt:

- De proeve minimaal met een voldoende is afgerond.

Voldaan is aan de generieke eisen met de volgende zak-/slaagregeling:

- Voor Nederlands en Engels is deelgenomen aan het centraal- en instellingsexamen. De behaalde eindcijfers zijn ten minste een 5 en een 6 (in willekeurige volgorde). De examens zijn afgelegd in de tweede helft van de opleiding.
- Voor rekenen is deelgenomen aan het centraal examen. Het behaalde cijfer telt niet mee voor de zak-/slaagregeling. Het examen is afgelegd in de tweede helft van de opleiding.
- Aan de eisen van Loopbaan en Burgerschap is voldaan
- Aan de BPV eisen is voldaan.
- De keuzedelen zijn afgerond en geëxamineerd:
 - Het resultaat van de keuzedelen telt niet mee voor de slaag-/zakregeling.

Aanvullende informatie:

- Op de volgende wijze komt de beoordeling van de kerntaken tot stand: alle kerntaken moeten met minimaal voldoende afgerond worden. Indien een student een bepaalde kerntaak uitvoert op het niveau van een beginnend beroepsbeoefenaar, dan wordt de kerntaak met een voldoende beoordeeld. Indien een student bij een bepaalde kerntaak, met routine, oplettendheid, snelheid van werken, werken volgens afspraken en voorschriften, mate van meedenken, inspelen op de omgeving, betrouwbaarheid en planning en kwaliteit van het werk, uit boven het niveau van beginnend beroepsbeoefenaar uitstijgt, dan wordt de kerntaak met een goed beoordeeld.
- Per keuzedeel examen een cijfer met één decimaal. Deze cijfers middelen en afronden op een geheel getal per keuzedeel.

Op de bijlage van het diploma staat het volgende:

<i>Examenonderdelen behorende bij de kwalificatie</i>		
Kerntaak B1-K1	Zorgdragen voor het agrobusiness product	Voldoende of goed
Kerntaak	Verzorgen productie en veehouderij	Voldoende of goed

P12- K1			
Kerntaak P12-K2	Optimaliseren bedrijfsactiviteiten		Voldoende of goed
Nederlandse taal	Referentieniveau 3F	Centraal examen: cijfer (getal, met 1 decimaal)	Cijfer (geheel getal 1-10)
		Instellingsexamen : cijfer (getal, met 1 decimaal)	
Rekenen	Referentieniveau 3F of 3ER	Centraal examen	Cijfer (geheel getal 1-10)
Engels	Taalbeheersingsniveau volgens het Europees referentiekader: B1	Centraal examen luisteren, lezen: cijfer (getal, met 1 decimaal)	Cijfer (geheel getal 1-10)
	Taalbeheersingsniveau volgens het Europees referentiekader: A2	Instellingsexamen gesprekken voeren, spreken, schrijven: cijfer (getal, met 1 decimaal)	
Loopbaan en burgerschap			Voldaan
BPV			Voldaan
Keuzedelen	Keuzedeel 1 Keuzedeel 2 Keuzedeel 3		Cijfer (geheel getal per keuzedeel)

Aanvullende informatie resultatenlijst:

- Cijfers op de bijlage bij het diploma worden zowel in cijfers vermeld als in letters, bijvoorbeeld 7 zeven.
- Behaalde keuzedelen worden vermeld op het diploma, behaalde – en niet behaalde keuzedelen worden vermeld op de resultatenlijst bij het diploma.

7.7 Bijlage 7: Checklist schriftelijkrapporten

Checklist Schriftelijk Rapporteren

Naam: **Rieneke Spriensma**

Klas: **4DV**

Datum: **31-5-18**

Titel verslag/rapport: **Afstudeerwerkstuk**

Nadat jij je verslag/rapport hebt gecontroleerd met behulp van deze checklist, voeg je deze toe als bijlage. Zonder de ingevulde checklist vindt er geen beoordeling plaats. De assessor controleert met deze checklist je rapport/verslag. De beoordelingscriteria die met een * zijn aangegeven, zijn de zogenaamde 'killing points'. Indien de assessor meer dan vijf 'killing points' heeft aangekruist, dien je het rapport/verslag op alle onvoldoende onderdelen te verbeteren. Voor de herbeoordeling moet je ook de oude versie inleveren. In het afstudeerwerkstuk zijn geen 'killing points' toegestaan! AANVINKEN WAT NIET IN ORDE IS!

1. Het taalgebruik: ✓ Bevat niet meer dan drie grammaticale, spel- en typefouten per duizend woorden*Bij meer dan drie fouten per duizend woorden is het rapport/verslag afgekeurd!✓ Heeft een adequate interpunctie*✓ Is afgestemd op de gekozen doelgroep (juiste stijl)*✓ Laat een zakelijke en actieve schrijfstijl zien*✓ Bevat geen persoonlijke voornaamwoorden*2. Het rapport/verslag: ✓ Is ingebonden (hard copy)*✓ Is vrij van plagiaat* (zie onderwijsexamenregeling)3. De omslag: ✓ Bevat de titel✓ Vermeldt de auteur(s)4. De titelpagina/het titelblad: ✓ Heeft een specifieke titel*✓ Vermeldt de auteur(s)*✓ Vermeldt de plaats en de datum*✓ Vermeldt de opdrachtgever(s)*5. Het voorwoord: ✓ Bevat de persoonlijke aanleiding tot het schrijven van het rapport/verslag✓ Bevat persoonlijke bedankjes (persoonlijke voornaamwoorden toegestaan)6. De inhoudsopgave: ✓ Vermeldt alle genummerde onderdelen van het rapport/verslag*✓ Vermeldt de samenvatting en de bijlage(n)✓ Is overzichtelijk✓ Heeft een correcte paginaverwijzing7. De samenvatting: ✓ Is een verkorte versie van het gehele rapport/verslag✓ Bevat conclusies✓ Bevat geen persoonlijke mening✓ Is gestructureerd✓ Is zakelijk geschreven✓ Staat direct na de inhoudsopgave8. De inleiding (toelichting op intranet): ✓ Is hoofdstuk 1*✓ Beschrijft het grotere kader en aanleiding✓ Beschrijft inhoudelijke achtergrondinformatie*✓ Formuleert het probleem/de onderzoeksvraag*✓ Vermeldt het doel*✓ Bevat een leeswijzer voor het rapport/verslag*	9. Materiaal en methode: ✓ Beschrijft de gevolgde onderzoeksmethode✓ Past bij de onderzoeksvraag/vragen*✓ Beschrijft de variabelen/eenheden✓ Beschrijft de methode van data-analyse10. De (opmaak van de) kern: ✓ Bestaat uit genummerde hoofdstukken en (sub)paragrafen (maximaal drie niveaus)*✓ Deze zijn verschillend in opmaak*✓ De hoofdstukken en (sub)paragrafen hebben een passende titel✓ Een hoofdstuk beslaat ten minste één pagina✓ Een nieuw hoofdstuk begint op een nieuwe pagina✓ De zinnen lopen door (geen 'enter' binnen een alinea gebruiken)✓ De figuren zijn (door)genummerd en hebben een passende titel (onder de figuur)*✓ De tabellen zijn (door) genummerd en hebben een passende titel (boven de tabel)*✓ Tabellen en figuren zijn zelfstandig te begrijpen✓ In de tekst zijn er verwijzingen naar figuren en/of tabellen*✓ De tekst bevat verwijzing naar de desbetreffende bijlage(n)✓ De tekst is ook zonder verwijzingen te begrijpen✓ De pagina's zijn genummerd*11. De discussie: ✓ Bevat een vergelijking met relevante literatuur✓ Geeft de valide argumentatie weer✓ Evalueert de gebruikte onderzoeksmethode✓ Bevat een kritische reflectie op de eigen bevindingen (zie toelichting op intranet)12. De conclusies en aanbevelingen: ✓ De conclusies zijn gebaseerd op relevante feiten✓ De aanbevelingen zijn gebaseerd op relevante feiten✓ Bevatten geen nieuwe informatie*13. De bronvermelding: ✓ In de tekst is conform de geldende APA-normen* (zie intranet Mediatheek)14. De literatuurlijst: ✓ Is opgesteld conform de geldende APA-normen* (zie intranet Mediatheek)15. De bijlagen: ✓ Zijn genummerd✓ Zijn voorzien van een passende titel✓ Bevatten geen eigen analyse

7.8 Bijlage 8: Toestemmingformulier tot opname en beschikbaarstelling afstudeerwerkstukken in repository

Je staat op het punt je afstudeerwerkstuk in te leveren. Je hebt daarbij misschien wel dankbaar gebruik gemaakt van afstudeerwerkstukken van je voorgangers. Ook jouw afstudeerwerkstuk kan van belang zijn voor volgende afstudeerders of misschien wel voor jouw (inter)nationale vakgebied. Daarom willen we jouw product opnemen in een databank die full tekst toegang biedt aan derden. Daarvoor hebben we wel jouw toestemming als auteur nodig.

Let op!

Gezien bovenstaande is elk afstudeerwerkstuk in principe openbaar. Tenzij er zwaarwegende argumenten voor geheimhouding zijn.

Aeres Hogeschool Dronten en Almere heeft een digitale kennisbank (repository) waarin Aeres Hogeschool Dronten en Almere afstudeerwerkstukken die door studenten in het kader van hun studie aan de Hogeschool hebben geschreven, toegankelijk worden gemaakt voor derden. Hierdoor wordt het proces van creatie, verwerving en deling van kennis binnen het onderwijs mogelijk gemaakt en ondersteund.

De in de kennisbank opgenomen afstudeerwerkstukken zullen gedurende minimaal zeven jaar in de kennisbank worden opgenomen en toegankelijk worden gemaakt voor potentiële gebruikers binnen en buiten Aeres Hogeschool Dronten en Almere. Om opname en beschikbaarstelling mogelijk te maken dient dit Toestemmingsformulier.

Door opname en beschikbaarstelling in de digitale kennisbank wordt het auteursrecht niet overgedragen. Daarom kan de student zijn of haar toestemming tot het beschikbaar stellen van zijn afstudeerwerkstuk intrekken.

Rechten en plichten student

De student verleent aan Aeres Hogeschool Dronten en Almere kosteloos de niet-exclusieve toestemming om zijn afstudeerwerkstuk op te nemen in de digitale kennisbank en om dit afstudeerwerkstuk beschikbaar te stellen aan gebruikers binnen en buiten Aeres Hogeschool Dronten en Almere. Hierdoor mogen gebruikers het afstudeerwerkstuk geheel of gedeeltelijk kopiëren en bewerken. Gebruikers mogen dit alleen doen en de resultaten publiceren indien dit gebeurt voor eigen studie en/of onderwijs- en onderzoeksdoeleinden en onder de vermelding van de naam van de student en de vindplaats van het afstudeerwerkstuk.

Afstudeerwerkstukken die als vertrouwelijk moeten worden beschouwd, worden niet opgenomen in de repository.

De toestemming om de afstudeerwerkstuk aan derden beschikbaar te stellen, gaat in per onderstaande datum.

De student geeft Aeres Hogeschool Dronten en Almere het recht de toegankelijkheid van het afstudeerwerkstuk te wijzigen en te beperken indien daar zwaarwegende redenen voor bestaan.

De student verklaart dat de stage-biedende organisatie dan wel de opdrachtgever van het afstudeerwerkstuk geen bezwaar heeft tegen opname en beschikbaarstelling van het afstudeerwerkstuk in de repository.

Verder verklaart de student dat toestemming is verkregen van de rechthebbende van materiaal dat de student niet zelf gemaakt heeft om dit materiaal als onderdeel van de afstudeerwerkstuk op te nemen in de digitale kennisbank en aan derden binnen en buiten Aeres Hogeschool Dronten en Almere beschikbaar te stellen.

De student geeft Aeres Hogeschool Dronten en Almere het recht het afstudeerwerkstuk op te nemen in de digitale kennisbank en ter beschikking te stellen voor een periode van minimaal zeven jaar.

Rechten en plichten Hogeschool

De door de student verleende niet-exclusieve toestemming geeft Aeres Hogeschool Dronten en Almere het recht het afstudeerwerkstuk aan gebruikers binnen en buiten Aeres Hogeschool Dronten en Almere beschikbaar te stellen.

Aeres Hogeschool Dronten en Almere mag verder het afstudeerwerkstuk voor gebruikers binnen en buiten Aeres Hogeschool Dronten en Almere vrij toegankelijk maken voor een gebruiker van de digitale kennisbank en mag deze gebruiker toestemming geven om het afstudeerwerkstuk te kopiëren en te bewerken. Gebruikers mogen dit alleen doen en de resultaten publiceren indien dit gebeurt voor eigen studie en/of onderwijs- en onderzoeksdoeleinden en onder de vermelding van de naam van de student en de vindplaats van het afstudeerwerkstuk.

Aeres Hogeschool Dronten en Almere zal ervoor zorgen dat vermeld wordt wie de schrijver is van het afstudeerwerkstuk waarbij zij tevens aangeeft dat bij gebruik van het afstudeerwerkstuk de herkomst hiervan duidelijk vermeld moet worden. Aeres Hogeschool Dronten en Almere zal duidelijk maken dat voor ieder commercieel gebruik van het afstudeerwerkstuk toestemming van de student nodig is.

Aeres Hogeschool Dronten en Almere heeft het recht de toegankelijkheid van het afstudeerwerkstuk te wijzigen en te beperken indien daar zwaarwegende redenen voor bestaan.

Rechten en plichten gebruiker

Door dit Toestemmingsformulier mag een gebruiker van de digitale kennisbank het afstudeerwerkstuk geheel of gedeeltelijk kopiëren en/of geheel of gedeeltelijk bewerken. Gebruikers mogen dit alleen doen en de resultaten publiceren indien dit gebeurt voor eigen studie en/of onderwijs- en onderzoeksdoeleinden en onder de vermelding van de naam van de student en de vindplaats van het afstudeerwerkstuk.

Toestemming:

Ik : Rieneke Spriensma

✓ geef toestemming voor opname van mijn afstudeerwerkstuk in repository

0 geef geen toestemming voor opname in repository. In dit geval wordt alleen intern gearchiveerd voor accreditatie doeleinden

Datum : 31 mei 2018

Opleiding : Dier- en Veehouderij

Major : Bachelor

Handtekening :

Meer informatie over het auteursrecht is te lezen op <https://auteursrechten.nl/>